

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

26 Eylül 2014 Cuma

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

26 Eylül 2014 Cuma

---0---

K O N U

Sayfa

İşıklar ve Eynez Maden Ocağı inceleme ziyareti ve Soma Maden Kazasında yaşayan tanıklar ile bu kaza soruşturması kapsamında tutuklu sanıklarla yapılan görüşmeler

1:60

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:33

Aygün EKİCİ (İMBAT Madencilik İş Güvenliği Müdürü)		2:9, 11, 12:15, 16:21, 22:27, 27:32, 33
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)		9, 15:17, 17:22, 23:24, 32
Özgür ÖZEL	(Manisa)	9:10, 20:21, 25, 29:31, 32, 33
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	11:12
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	12, 26, 27:28
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	17
Ali AYDINLIOĞLU	(Balıkesir)	18
Hasan ÖREN	(Manisa)	23:24
Erkan AKÇAY	(Manisa)	32:33

İKİNCİ OTURUM

34:50

Ali Haydar SAKİK (SOMA AŞ Müessese Müdürü)		34:38, 39:45, 46:50
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)		38:39, 43:44, 45
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	39:40, 41:42
Özgür ÖZEL	(Manisa)	40, 41
Hasan ÖREN	(Manisa)	40:41, 42
Nesrin ULEMA	(İzmir)	42:43
Vural KAVUNCU	(Kütahya)	44:45

Necati ÖZENSOY	(Bursa)	45:46, 46:47
Sakine ÖZ	(Manisa)	46, 47
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	48
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	48:49
Ayşe TÜRKMENÖĞLU	(Konya)	49

ÜÇÜNCÜ OTURUM **51:60**

Ramazan DEMİR (1. Sınıf Usta)		51:55, 60
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)		53, 54, 59
Hasan ÖREN	(Manisa)	53, 55
Murat YOKUŞ		55:57
Özgür ÖZEL	(Manisa)	56
Necati DEMİRCİ ((Maden Teknikeri)		57:60

Açılma Saati: 10.39

Kapanma Saati: 12.18

24-27 Eylül 2014

İŞIKLAR VE EYNEZ MADEN OCAĞI İNCELEME ZİYARETİ VE SOMA MADEN KAZASINDA YAŞAYAN
TANIKLAR İLE BU KAZA SORUŞTURMASI KAPSAMINDA TUTUKLU SANIKLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELERİN
TUTANAKLARI

BİRİNCİ OTURUM

26 Eylül 2014 Cuma

Açılma Saati: 09.44

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bugünkü toplantımızı açıyorum.

Değerli basın mensupları, Soma'daki çalışmalarımızın 3'üncü gününde bugün de çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Dün, Soma'da Eyzek Ocağı'na, kazanın meydana geldiği ocağa indik. Ocakta aşağı yukarı kazanın olduğu noktaya 120-150 metre civarında bir yaklaşılmamış oldu. Fakat, hâlâ ocak nedeniyle hem yangın nedeniyle hem de uzun süredir çalışılmadığı için ocakta çökmeler, kabarmalar var. Şu an galeriler yeniden elden geçiriliyor, tamir ediliyor, taban taraması yapılıyor, TH bağlantıları yapılıyor, galeriler çalışılır hâle getirilmeye çalışılıyor. Sanıyorum bir iki ay içerisinde de kaza mahallinin olduğu yere kadar da sütun tamirat işlemleri de tamamlanacak ve ocak çalışılır vaziyete getirilecek. Eğer öyle bir durumda yeniden imkân bulunulursa, ki bizim Komisyonumuzun süresi de bitmezse biz tekrar gelip kaza mahallini bir daha görmek istiyoruz.

Tabii ki kazanın ilk geldiği an ile şu anki an arasında çok büyük bir fark var. Onun da nedeni, madencilik artık iyi kötü arkadaşlarımız da öğrendi ve madencilik çok dinamik ve biyolojik bir yapı. Yani, beş gün çalışsanız kendiliğinden kabarır, tavan çöker; böyle sıkıntılı bir ocak. Sürekli tarama yapmanız lazım, bakım yapmanız lazım, onarım yapmanız lazım. Dolayısıyla, hiçbir işletmede, özellikle yer altı işletmeciliğinin dışında hiçbir işletmede madencilik özel bakım, tarama, dinamit ekibi yoktur, madencilikte vardır bu. Sürekli dinamitlerle mevcut alan muhafaza edilmeye çalışılır, genişletilmeye çalışılır; tarama ekibiyle alttan alınır, sıkıntı olmasın üretimde, bantta diye. Bu böyle bir ocak. Dolayısıyla, üç aydır ocağa girilmediği için ocak tamamen kapanmış durumda, özellikle belli bir noktaya kadar. 150 metreye yakın açmışlar. Bu açma işlemleri devam ediyor. Dün oradan görüntüler aldık, arkadaşlarımız size onları CD'yle de verecekler, vermiş de olmaları lazım.

Onun dışında Işıklar Ocağı'nı ziyaret ettik. Işıklar Ocağı, gerçekten mevcut Eyzek Ocağı'na göre tabii daha yeni dizayn edilmiş, yeni projelendirilmiş bir ocak, daha geniş galeriler var, yer yer beton kaplama yapılmış, "shotcrete" dediğimiz püskürtme betonla kaplama yapılmış. Üretim ayağına kadar gittik, orada modern bir üretim ayağı var. Ama, Soma havzasının kendine has özelliği var, madencilikte sürekli bunu söylemeye çalışıyoruz ki madencilik bakış açıları başka sektörlerde bakış açısından farklı olsun diye insanlarımızın.

Zonguldak havzasındaki kömürlerin kendilerine has özelliği var, Soma havzasındaki kömürlerin kendine has özelliği var. Yani, bunlar birbiriyle uyum sağlamaz. Atıyorum, bir fabrikada otomobil üretim tesislerinde aşağı yukarı yüzde 99 üretim hatları birbirine benzerken madencilikteki üretim hatlarının yüzde 40-yüzde 50 civarında ortak yönleri vardır; geri kalan yüzde 50-yüzde 60 belki de madenin, oradaki coğrafyanın, topoğrafyanın özelliğinden kaynaklanır. Dolayısıyla, şartları çok hızla değişen bir olaydır yer altı madencilik. Bünyesinde riskler de taşıyor, metan gibi, kendiliğinden yanma gibi, başka gazları da bünyesinde bulundurma gibi. Soma havzasında da temel sorun burada.

Bir de bu bölge, biliyorsunuz, çok kırıklı yapıya sahip, tektonik (kırılma) olarak, faylar olarak. Arkanızda bir haritamız var, o haritada kırmızı çizgiler var. Aşağı yukarı, madenin bulunduğu bölgede 400'ün üzerinde, boyu 5 metreyle 80-100 metre arasında değişen irili ufaklı faylar var işaretlenmiş hep. Çok büyük kırıklı bir alanla karşı karşıyayız. Bunlar, tabii, kaza olduktan sonra ortaya çıkan, kaza olduktan sonra farkına vardığımız olaylar.

Bugün, geçmişte dinlediğimiz arkadaşlarımız vardı, onların bazılarını dinleyeceğiz. Daha önce buraya geldiğimizde 24 tane işçi arkadaşımızı dinlemiştik. Bu 24 işçi arkadaşımızın sadece 4'ü olay anında ocaktaydı. Bunlardan 3'ü A panosu ve H panosu dediğimiz daha derinlerdeki panodayken bir tane tarama ekibinden olan bir arkadaşımız olay yerine en yakın kişiydi. Fakat, zaman içerisinde Komisyonumuzda dinlediğimiz arkadaşlarımızdan aldığımız bilgiler, isimler neticesinde olay anında orada olan arkadaşlarımız vardı, onları öğleden sonra dinleyeceğiz.

Bugün sabahleyin Aygün Bey'le, Ali Haydar Sakik Bey'i dinleyeceğiz, onlar Komisyonumuza daha önce bilgi vermişlerdi. Onların vermiş olduğu bilgiler ışığında hem kurtarma hem de olayın meydana geldiği merkezle ilgili bazı sorularımız olacak. O konuların, soruların kafamızda netleşmesini istiyoruz.

Amaçımız, bu kazanın neden olduğunu, nasıl olduğunu net bir şekilde koymaya çalışmak. Net bir şekilde koyamazsak sağlıklı öneriler bulamayız kanaatindeyiz. Bizi yanlış yönlendirebilir net bir şekilde olayın nasıl olduğunu ortaya koymazsak. Dolayısıyla, Komisyonumuzdaki bütün arkadaşlarıma, üyelerimizin hepsine teşekkür ediyorum, çok uyum içerisindeyiz. Burada bu sorun hepimizin sorunu. Bunun, sorunun çözülmesi önemli. Olayı, çözüm önerilerini net bir şekilde ortaya koyacağız ki bir daha benzer olaylar yaşanmasın. Belki Soma'ya has bazı önerilerimiz olacak, Soma madenine has. Çünkü, biraz önce de söyledim, her madenin kendine has özellikleri olduğunu. Bu gayret içerisindeyiz.

Bu çerçevede de bugün ilk olarak İmbat AŞ'den olay duyulur duyulmaz kurtarma ekibi olarak ilk giren arkadaşımız, yani İmbat AŞ'den 5 arkadaşımız girdiler bildiğim kadarıyla, onların içerisinde ilk girenlerden biri Aygün Ekici arkadaşımızdı, İmbat AŞ'nin iş sağlığı, iş güvenliği uzmanı mühendis arkadaşımız. Ondan daha önce Komisyonumuza vermiş olduğu bilgiler, sahaya ilgili sonradan elde ettiğimiz bilgiler konusunda fikir teatisinde bulunacağız, sorularımız olacak, bizi daha iyi aydınlatacağını düşünüyorum. O yüzden hepinize teşekkür ediyorum, basın mensuplarına özellikle katılımlarından dolayı.

Değerli arkadaşlar, bir dosya içerisinde çoğu A3 olmak üzere 4 sayfalık bir dosyamız var. Bu dosyanın ilk sayfasında kazanın meydana geldiği üçgenle ilgili bir çizimimiz var. Bunun üzerine de biz belli numaralar koyduk ki konuşurken rahatlıkla birbirimizle iletişim kurabilelim diye çünkü nereye kastettiğimizde güçlük çekiyoruz. Geçmişte, sağ olsun Aygün Bey, Komisyonumuza geldiğinde kendi bilgisayarı üzerindeki haritadan bizlere onu anlatmıştı ama bizim önümüzde o tür haritalar olmadığı için bazı şeyler net olmadı. Şu an, bizim önümüzde büyük bir harita var. Aygün Bey, sizden ricamız oradan gösterirseniz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Gene bende var efendim, projeksiyonda hazır.

BAŞKAN – Şimdi eğer üçgenin bulunduğu yere bakarsanız, oralara numaralar koyduk.

Mustafa Bey, bir yardımcı olur musunuz, Aygün Bey'le oraya bir bakın, biz aynı numaralarla görüşelim çünkü.

Bu ilk sayfamızda orada kazanın meydana geldiği üçgeni gösteren haritamız var. 2'nci sayfada da öğleden sonra S panosundan kurtulan 2 işçi arkadaşımız vardı, onları çağırdık, S panosunda onlardan yararlanacağız.

Ocağın genel üretim ve hazırlık planı, kazanın meydana geldiği üçgen alan karşımızda duruyor.

O çerçevede de ben sözü Aygün Bey'e vermek istiyorum. Kendisi bir giriş yaparsa, daha sonra biz soru-cevapla kendisine sorularımızı sorarız.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Başkanım, dün biz nereye girdik, nereye kadar ilerledik, onu bir gösterebilir.

BAŞKAN – Ha, bir saniye, dün nereye kadar girdik? Ben o zaman göstereyim.

Şimdi, dün şuradan girdik, 2 tane giriş var burada: Eski açılmış bir ocak var şu kahverengiyle inen, şurada birleşiyor; bir de dün Soma AŞ'nin 2011'de açmış olduğu taşta sürülmüş bir galerisi var, o da burada birleşiyor. Oradan şuraya kadar geldik biz. Yani, aşağı yukarı, kazanın meydana geldiği yerin 150 metre falan civarında. Biz şuraya kadar geldik. Buralarda tahta bir bariyer vardı hatırlarsanız, tahta bariyerin ötesine geçemedik, oradan içeriye baktık, şu bölge orası. Dün sökülmüş gerçekleşen ayak da şurasıydı, R panosunun bulunduğu yer. Tam otomatik, tam mekanize bir ayağa girmiştik, oradan girdik, şuradan oralara bakmıştık. Oradan daha sonra indik şu yukarıdayken, şuradan yürüdük, şuraya kadar yürüdük. Yani, aşağı yukarı şu mesafeye yaklaşmadık, orada hâlâ tamirat işlemleri devam ediyordu.

Aygün Bey, buyurun.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sayın Başkanım, değerli vekillerim; bir kez daha huzurlarınızda bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Bu olayın, bu felaketin aydınlatılmasında küçük bir katkı olabilirse ne mutlu bana.

Bu olay, söylediğiniz gibi, duyulduktan sonra, saat üç buçuk gibi bizim Genel Müdürümüz Gökalp Bey'e bunun bilgisi geldikten sonra derhâl kendisi olay yerine intikal etti ve sürekli beni...

BAŞKAN – Aygün Bey, bir saniye...

Şunlar çalışıyor mu? Bağlayabilirsek daha iyi olur yani çok daha rahat olacağı kanaatindeyim.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Olay yerine intikal eden Genel Müdürümüz hava çıkıştan kesif dumanın geldiğini görünce durumun ciddiyetini derhâl bana telefonla bildirdi ve tahlisiye ekiplerini hazırlamamızı, çok

sayıda oksijenli ferdi kurtarıcı ve ambulansla birlikte olay yerine intikal etmemizi istedi. Biz tahlisiye ekiplerini hazırlarken önce İşletme Müdürümüz Yavuz Burbut ve ben derhâl ikimiz olay yerine hemen geçtik. Saat dört civarındaydı ve derhâl temiz hava girişinden...

BAŞKAN - Şeyde gösterebilir misiniz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, tabii.

Bildiğiniz gibi 2 tane temiz hava girişi var. Gerçi, bunlar aşağıda birleşiyorlar, burada tek giriş hâline geliyor. Biz şu ortadaki girişten İmbat'ın 3 müdürü, Gökalp Bey, ben ve Yavuz Bey İşletme Müdürümüz ve bir de Ereğli'den bir mühendis arkadaşla birlikte koşu koşu aşağı indik.

BAŞKAN - Oradan oraya kaç dakikada iniliyor?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Her birimizin elinde çuvalar, sırtlarımızda oksijenli ferdi kurtarıcılar vardı o hâlde...

BAŞKAN – Her biri yarımşar kilo.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, tabii. Koşu koşu tahminim yirmi dakika falandı.

BAŞKAN – Kazanın olduğu ana...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yani, buradan buraya kadar inmek tahminim yirmi dakikayı geçmemiştir, indik. Burada belirlediğiniz 2 no.lu havanın ikiye ayrıldığı kavşağı göremedik, oraya kadar gelemedik.

BAŞKAN – Oraya kadar duman mı kaplıydı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Dumandı, evet.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Saat kaçta bildirdiler size tam olarak, biliyor musunuz, öyle bir not falan var mı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Dörtten sonra yani dört buçuk civarı. Bizim oraya da inmemiz aşağı yukarı beşe on kala falan olmuştur ya da çeyrek kala.

BAŞKAN – 15.30' da Gökalp Bey'e telefon geliyor, Gökalp Bey size...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – İşte, biz dörtte artık olay yerine doğru yola çıkıyoruz, bakıyoruz, durumun vahametini görüyoruz, buradan kesif duman çıkıyor. Tek hava girişten aşağıya iniyoruz, bu 2 no.lu kavşağı göremeden dumanla karşılaşırız ve orada da zaten Soma kömürün yetkilileri vardı, İsmail Adalı vardı.

BAŞKAN - 1 ve 2'nin arasında mıydı İsmail Adalı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Orasını bilemiyorum efendim. Burası, biliyorsunuz, eski, barajlanmış hâlde. Burası sökülmüş bir galeri. Yani, yanında da büyük bir bant var.

BAŞKAN – Yani, 1 ile 2 arasında 2'ye daha yakın bir yer diyebiliriz o zaman, İsmail Adalı'nın bulunduğu yer.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

1'in gerisinde de olabilir. Yani, inanın şu an onunla ilgili...

BAŞKAN – Tamam, ben şunun için söylüyorum: Duman o tarafa kadar da gitmiş anlamında.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii. Temiz hava girişine doğru -havanın mekanik havalandırma olmasına rağmen- duman, herhâlde biliyorsunuz burası daha yüksekte, buradaki sıcaklık vantilatöre rağmen de temiz hava girişine duman girebiliyor.

BAŞKAN - Vantilatöre rağmen mi, dumanın basıncına rağmen mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Vantilatöre karşı bir duman hareketi vardı.

BAŞKAN – Tamam. Benim çözmeye çalıştığım, kafamdaki sorulardan biri o.

Şimdi, siz hava üflüyorsunuz bu tarafa duman bu tarafa doğru geliyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Duman bu tarafa geliyor, evet.

BAŞKAN – Hem öyle geliyor ki söylediğiniz mesafe aşağı yukarı kaza oldu denildiği yerden 100 metre falan daha geriye tepiyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Geride, evet, aynen öyle.

Dolayısıyla, tabii, çok da iyi bilmiyoruz ocağın durumunu, sadece orada sorduk: "İşçiler nerede, üretim noktası nerede?" Herkes ilerde. Yani, daha sonra da öğrendiğimizde tabii duman geriye gelince hava girişi burada olduğu için buradaki panolara da duman girmiş oluyordu.

BAŞKAN – A ve H panolarına duman girmiş oluyordu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, A ve H panolarına duman giriyordu. Yani hiçbir şekilde hiçbir işçinin buradan çıkması mümkün değildi.

BAŞKAN – Duman geriye teptiğinde, 2'yi geçtiğinde tekrar duman 2'den 9'a doğru A ve H panolarına iniyor, önümüzdeki çizelgelerden bakarsak.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, aynen öyle.

BAŞKAN – 2 ile 9 arası bir rekup, rekuptan 9'a, 9'dan A ve H panolarına doğru iniyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, doğrudur.

Bu durumda yani burada yapılacak hiçbir kurtarma çalışması söz konusu değildi. Durumu öğrenince, yani üretim panolarının bu dumanın arkasında kaldığını öğrenince hava çıkışlarından, herhangi bir kurtarma çalışmasının... Hava çıkışlarında kimsenin bu şekilde çıkamayacağı göz önünde bulundurularak orada havanın terse çevrilip çevrilmeyeceği konuşuldu.

BAŞKAN – Nerede konuştunuz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Önce burada.

BAŞKAN – 2'den önce.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

BAŞKAN – Yani 1 ile 2 arasında uygun bir mekânda bir araya geldiniz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şöyle de açıklayabilirim efendim bunu: Yani, bizim maden tüzüğümüzde bilirkişi heyeti de bu konuya atıf yapmış. Bu maden tüzüğü olay tarihinde geçerli olan, ancak Temmuz 2014'de yürürlükten kaldırılan bu maden tüzüğü madde 167'de "Ventilatör ve aspiratör gerektiğinde hava akımını ters yöne çevirebilecek tipte düzenlenmiş olacaktır." şeklinde bir hüküm var. Buna da bilirkişi heyeti raporunda atıf yapılmış.

Bu durumda bu konuşuldu. Çünkü eğer hava terse çevrilebilseydi, bütün bu herkese buradan ulaşılabilirdi. Yani şöyle ki: Bu hava terse çevrildiğinde buradaki S panosunda çalışanlara buradan ve A ve H panosunda çalışanlar da yine tersten temiz hava -şu A ve H panolarının nefesliği burası- geleceği için nefeslikten doğru A ve H panolarına da ulaşılabilirdi.

BAŞKAN – Temiz hava oraya da gidecekti.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

BAŞKAN – Temiz hava ters çevrince hem S panolarına gidecek hem de A ve H panolarına gidecekti.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet. Biz derhâl Gökalp Bey'le yukarıya hareketlendik Yavuz Bey ve İsmail Adalı'yı bu temiz hava girişini tamamen süpürmek üzere aşağıda bıraktık.

BAŞKAN – "Süpürmek" derken oradaki canlıların hepsini çıkarmak.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bütün canlı insanları, bütün orada bulunan insanları dışarı çıkartıp daha sonra temiz havayı ters çevirmek üzere... Ancak dışarı çıktığımızda şunu öğrendik...

BAŞKAN – Dışarı saat kaç gibi çıkmıştınız?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Saat beş gibi.

BAŞKAN – 17:00.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet. Beş sularında diyelim. Yani, tabii, kimsenin saate bakmak da aklına gelmiyor, yaklaşık şeyler söylememiz daha doğru olur. Beş sularında dışarıya çıktığımızda bu S panolarının hemen üzerinde yer üstü bağlantılı bacaya sığınmış 5 kişinin sağ olduğunu öğrendik, oradan telefon etmişler, oradaki bir telefonda, 5 kişi. Şimdi, bu sefer de aklımıza şu takıldı: Bu havayı terse vereceğiz, şu 1.000 metrelik havadaki zehirli gaz bunların üzerine gelecek.

BAŞKAN – Bir saniye Aygün.

O 1.000 metrelik alan aşağıyla bir desandri değil düz galeri.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Düz galeri.

BAŞKAN – Bunu da netleştirelim.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Buraya kadar düz, buradan aşağıya iniyor efendim. Yani, buradaki kesif dumanı geriye... Şimdi, emici sistemden üfleyici sisteme döndüğünüzde bunların üzerine gelebileceği endişesiyle buraya 5 kişilik bir tahlisiye ekibi gönderdik elindeki oksijenli ferdi kurtarımlarla birlikte.

BAŞKAN – Dumanın içerisine...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Dumanın içerisine gönderdik.

BAŞKAN – Hayati riske atarak.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, kesinlikle ve bu arkadaşlar gerçekten -ilk defa burada söylüyorum- son derece zorlandılar, burunlarının ucunu dâhi göremeden yaklaşık 20 kiloluk yükü buradan girdiler ve tutuna tutuna yani hiçbir yeri göremiyorlar, sıfır, el yordamıyla buraya kadar gittiler ve bu arkadaşlara maskeleri ulaştırdılar. Ama, şu anda -ilk defa burada söylüyorum- bu arkadaşların hepsi psikolojik tedavi gördüler, 2'si gerçekten de ağır vaka olmak üzere, yani ilk defa da burada söylüyorum.

BAŞKAN – Orada alınan 5 kişi mi, yoksa tahlisiye ekibi mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hayır, tahlisiye ekibi.

BAŞKAN – Tahlisiye ekibi 5 kişi, 5 kişiden 2'si psikolojik...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 2'si çok ağır vaka olmak üzere 5'i de psikolojik bunalım içindeler. Çünkü gerçekten çok zor şartlarda buraya gittiler, daha sonra da buradaki trajik durumla da karşılaşınca çok etkilendiler olaydan. Yani, burada bu şöyle de bir örnek oldu bize daha sonrasında: Burada hiçbir şekilde kurtarma çalışması yapılamazdı, hiçbir şekilde. Buradan işçileri tahliye etmek yani 1.000 metrelik mesafeden oksijenli ferdi kurtarıcılarla da tahliye etmek mümkün değildi. Bu havanın ters çevrilme kararının ne kadar doğru olduğuna bir kanıt olarak size sunuyorum efendim.

Daha sonra, bunun peşinde havayı ters çevirdikten sonra Yavuz Bey ve İsmail Adalı'nın yukarıya gelmesi, bu tahlisiyecilerin buraya ulaşması epey bir vakit aldı. 17.40-17.45 sularında hava terse yöne çevrildi, üfleyici hâle getirildi. Buradan hava ters verildi ve buradan bir süre sonra duman çıktı. Bizler de, kurtarma ekipleri de bu temiz havayla birlikte buraya doğru girmeye başladık ve bu S panolarına ulaştık. Burada tabii vefat eden kişiler ve kurtarılan kişiler oldu.

Ben devam edeyim mi anlatmaya bu havayla ilgili?

BAŞKAN – Devam edin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Daha sonrasında buralar tahliye edilirken de bu nefeslikten bu A ve H panolarına inilmeye başlandı. Oralarda, tabii, hâlâ bir miktar duman vardı çünkü buradaki şu 4' nolu U3 bölgesindeki şu kapılardan kaçak vardı, kapılardan duman böyle geliyordu, buraya doğru bir miktar duman geliyordu ama çok kesif bir duman değildi, biz o dumanın içinde rahatça çalışabildik ve buradan insanları, A ve H panosundakileri tahliye etmeye başladık. Bu tahliye aşağı yukarı yirmi dört saat yani gece üç sularına kadar sürdü. Buradan alınabilecek kimse kalmadı, buralarda, tabii, sağdan soldan bu kısımda cenazeler vardı. Daha sonra biz gene gece vardiyasındaydık, tahminim kalan 17 kişiden söz ediliyordu, artık tahlisiye ekipleriyle bu bölgede kalan 17 kişiyi almamız bekleniyordu ama biz ne kadar hareketlendikse de şuradan çıkan –tabii temiz hava buradan geliyor, duman buradan, bu iki galeriden çıkıyor- rüzgârın da ters etkisiyle buradan çıkan duman hava girişten girmeye başladı. 200 ppm monoksit arkamızda, sırtımızda.

BAŞKAN – Çıkışlar birbirine yakın olduğu için.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, yakın olduğu için.

Biz hiçbir şekilde riske atamadık kurtarma ekiplerini bu aşamada ve orada bir heyet oluşturduk, o heyette yine işte İşletme Müdürü Akın Çelik de vardı, diğer Soma Kömür çalışanları vardı, bu havanın ilk durumuna getirilmesi konuşuldu ve bu şekilde yine Soma Kömür yetkililerinin talimatıyla perşembe günü artık...

BAŞKAN – O saat kaç gibiydi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – İki gün sonra. Yani, ilk bir günde çıkarıldı, ertesi gün bir gün kadar bir şey yapılamadı ve daha sonra hava ilk durumuna getirildi. Amaç şuydu: Bu havayı tekrar buradan girmek ve buradan bu kısma ulaşmak, o amaçla hava ilk durumuna getirildi ve tekrar buradan girdiğimizde bu yangının yaklaşık şu bölgelere kadar geldiğini gördük.

BAŞKAN – 200 metre filan.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, bu galeri yangını, bant yangını şeklinde.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Devam ediyor muydu siz girdiğinizizde?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hava ters çevrildiği için artık bu tarafa doğru yürümüyordu, terse doğru gitmiş ama yanacak da bir şey kalmamış doğru dürüst. Yani, bant yangını; bant bitmiş, tabii, etrafta, sağda solda, orada, bütün her yerde şeyler vardı, ufak tefek alevler yani korlar vardı. Onları söndüre söndüre biz buraya ulaştık.

BAŞKAN - Şimdi, kor derken, kömür yangınından mı bahsediyoruz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bu galeride, efendim, görüyorsunuz bu galeri kahverengi ...

BAŞKAN - Şu kahverengi olan...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – ... kömür olarak gözüktüyor. Aslında buranın yapısı –daha önce de belirtmeye çalışmıştım- 18 metre kadar bir kesit var burada. Bu 18 metre kesitin 1-1,5 metresi tabanda kömür. Tavan taş, tavan taş, kömür tabanda ve o –işte, ortalama 28 metre dersek- alta doğru devam ediyor kömür. Tabii ki o kömürler yanmıştı, tabandaki kömürler, galeri yangınıyla birlikte, bant yanarken o tabandaki kömürler de yanmıştı. Biz onları söndüre söndüre... Ve, hatta taş çok ısınmıştı yani suyu vurduk mu patlıyordu yani taşta öylesine bir, böyle yüksek ısı vardı, çok yüksek ısı vardı. Biz bunu söndüre söndüre geldik.

Burada bir noktayı, yalnız, belirteceğim. Yani, olayın şeyine de belki ben kafamı da çok yordum bu olayın kaynağıyla ilgili.

Şimdi, burada eski baraj ağızları var şuralarda, şuralarda eski baraj ağızları var, bu yol üzerinde. İşte, bakın birisi şu. Şimdi, bu baraj ağızlarında -tabii, bunlar tahta barajlar, arkası külle doldurulmuş var sayıyoruz, etrafı kömür- bunlarda dumanlar vardı. Yani, biz bunları söndürdük, kolay söndürdük, ilerledik.

BAŞKAN – Duman derken barajın içinden mi geliyordu galeriye doğru?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, galeri yanmış, o barajın ağızını da yakmış.

BAŞKAN – Ha, barajın ağızındaki yangın?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, barajın ağızındaki yangın. Kolay söndürdük yani o barajın arkasında bir yangın olmadığını gösteriyor.

BAŞKAN – Tamam.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ancak şu 1 no.lu işaretlediğimiz yer, burası da galerinin altına doğru devam ediyor.

BAŞKAN – Bu Park Tekniğin sürmüş olduğu yer değil mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, şu A panosuna şiltleri geçirmişler buradan ve daha sonra da buradan C panosuna doğru devam etmişler.

BAŞKAN – Bir saniye... 1'den inmişler, 6'ya doğru, öyle mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet. Şuradan şuraya doğru inmişler, A panosuna doğru inmişler.

BAŞKAN – C'ye giden 6 no.lu...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 6'ya doğru, doğru, evet, şu.

BAŞKAN – 6'ya doğru, C'ye gitmiş, evet.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Burada müthiş bir yangın vardı yani bu yangın farklıydı.

BAŞKAN – 2 numaranın orada mı müthiş yangın?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 1 numara.

BAŞKAN – Özür dilerim, 1 numara.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 1 numarada müthiş bir yangın vardı. Ben 16/24 vardiyasıydım. Biz vardiyalar dağıldık İmbat'ın 3 müdürü olarak. Oraya dikkat çektik yani felaket su verdik, sönmüyor. Yani, hani yangını bayağı bir şey yaptık ama...

BAŞKAN – Yani, buradaki yangın normalde galeri yangınının dışında bir yangın imajı mı verdi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Biraz, sanki, evet, o imaj vardı.

BAŞKAN – Şimdi, galeri yangınıyla ne kastediyoruz, onu arkadaşlarımıza açıklayalım da.

Şimdi, “galeri yangını” deyince, alev geldiği zaman kamaların yanması, bandın yanması...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, bandın, bant lastiğinin yanması.

BAŞKAN – Yanan bir malzeme varsa onun yanması.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bütün plastik kabloların, hepsinin soyulmuş olması.

BAŞKAN – Onların yanması.

Ama, orada orası da kömüre giriyor zaten, taban kömür. Orada galeri yangınının dışında çok...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Dışında veya diğer baraj ağızlarında...

Şimdi, orada da bir baraj var efendim, orada da bir baraj ağızı var güya ama diğer baraj ağızlarından biraz farklıydı, çok aşırı bir alev vardı ve biz bunu bildirdik, yukarıya bildirdik ve gelecek olan vardiyadaki bizim İşletme Müdürümüz Yavuz Bey geldi, kül konusunda çok tecrübeli teknik elemanlarla geldi ve oraya sabaha kadar kül verdi. Yani, kül enjekte etti ve oradaki yangın soğutuldu.

BAŞKAN – Bu ilk gün olan şey mi, ilk gün?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – İlk, perşembe günü artık, perşembe, cuma.

BAŞKAN – 2'nci gün?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 3'üncü gün aynı zamanda.

BAŞKAN – 3'üncü gün de yangın var orada?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, tabii. Şimdi, ama tersine dönüyoruz ya artık yani soğuta soğuta geldiğimiz için her tarafta... Yanmış bir galeriden söz ediyoruz, ısınmış.

BAŞKAN – Ama, perşembe günü oradaki galeri yangınlarının hepsi sönmüştü. Perşembe günü sadece burada yoğun bir yangın vardı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Vardı, alevli devam ediyordu.

BAŞKAN – Ama, sabaha kadar kül bastınız?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sönmüştü derken, efendim yani sağda solda mutlaka bu 400 metrelik -bu tarafa da geçtik- her tarafta illa kor vardı. Yani, galeri yanmış da tamamen sönmüş değil yani orada burada yanan kamalar, kömürler yol boyunca hep vardı.

BAŞKAN – Ama, bu oradan çok farklıydı.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Çok farklıydı, yani orası çok farklıydı.

Oraya bir not ettim, onu ben daha sonra Soma Kömür yetkililerine de sordum “Bu nedir? Bu nereye gidiyor, ne yapıyor?” diye.

BAŞKAN – Neden farklı, bizim kafamızda resmi bir netleştirirsen Aygün Bey.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, aslında, efendim, ben onun üzerinde biraz uğraştım.

Arkadaşlar, bilgisayarı şey yapabilirsek onunla da...

Şimdi, ben o ana kadar da kurtarma çalışmalarının devamını anlatayım. Daha sonra, efendim, biz oradan A ve H panolarına ulaştık yani cuma günü, perşembe günü akşam ve cuma sabahı bütün o A ve H panolarına ulaşıldı, oradaki cenazelerin yerleri tespit edildi ve bunların tahliyesine başlandı. Bildiğiniz üzere cumartesi günü öğlen sıralarında 2 kişinin de tahliyesiyle 301 kişi olarak kurtarma çalışmaları son buldu.

Şimdi, bu olayın...

BAŞKAN – Aygün Bey, affedersiniz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Buyurun.

BAŞKAN - Siz 1'inci gün girdiniz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

BAŞKAN – 2'nci gün de girdiniz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

BAŞKAN – 3'üncü gün de girdiniz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hep, sürekli, bütün vardiyalarda. İlk gün hele zaten yirmi saat ocağıydım.

BAŞKAN – Kurtarma, söndürme, tahkimat, hep bütün işlerin bir ucundan tutunuz, yaptınız, gördünüz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, evet.

BAŞKAN – Bu sizin gördünüz ilk anormal yangındı sizin şeyinize göre..

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

BAŞKAN – Şimdi, Sakine Hanım da tabii bunu...

Tabii, bizim kafamızda da madende nasıl bir şekil olduğunun bir canlanması açısından bunu net bir ortaya bir koyarsanız.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Koyarım, evet efendim.

BAŞKAN – Buradan başka bir noktada var mıydı mesela bütün bunun dışında benzer?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Buraya kadar yoktu yani diğer noktalarda hep standarttı. 400 metre boyunca hemen hemen aynı.

BAŞKAN - Küçük tahta parçacıkları, bir şey yangınları var ama burası farklı bir hâlde bir şey yani.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet efendim.

Bununla ilgili, bu havalandırma ile ilgili, bilmiyorum, yani, benim bu havalandırma derslerinde kullandığım bir şey efendim bunu ben getirdim.

BAŞKAN – Tamam, şimdi, zaten Bahtiyar Hocam da var o bizim içimizde uzman.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – En az 1 giriş 1 çıkış olan bir yerde ondan ben bir tek slayt aldım. Vantilatörü emici olarak çalıştırdığımızda bir yerden temiz hava giriyor. Bu üretim faaliyetlerinin yapıldığı yerde kirlenen, ocak anlamında kirlenen hava buradan emiliyor. Fakat bir hava girişinde, efendim, burada bir üretim öncesindeki temiz hava girişindeki bir yangında işte bu vantilatörün bu tüzüğümüzdeki -şu anda tabii ki yürürlükten kaldırılmış olabilir ama- ibareye göre de, hükme göre de bunun ters çevrilmesiyle buradaki... Yani, burada yapılan işlem bundan ibarettir.

BAŞKAN - Öbür türlü olsa yangın böyle gidecekti, ters çevrilince bu tarafa gitti yani çalışılan bölgenin dışına atmaya çalışıldı.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bakın, şimdi, tabii ki bu bizi üzüyor gerçekten. Yani, ben Sayın Sakine Öz Vekilimin sorusu üzerine Ankara’da bunu cevaplamaya çalışmışım bu havanın ters yöne çevrilmesiyle ilgili ancak daha sonra buna rağmen bazı siyasi ve akademik çevrelerce de bunun yanlış olduğu, bu havanın çevrilmesinin yanlış olduğu vurgulandı defalarca. Bunun üzerine ben bunu sizin de sorunuz üzerine anlatma gereği hissettim.

Buradan, efendim, bizim tespitimize göre bir olay sonrasında ocakta kalan 140 kişi kurtarıldı. Başka türlü hiçbir şekilde buradan insan kurtarılamazdı. Ben bunu özellikle yani otuz bir yılını yer altı kömür ocaklarında geçirmiş biri olarak size söyleyebiliyorum: Hiçbir şekilde kurtarma yapılamazdı. 140 kişi bu sayede kurtuldu, ben bunu huzurunuzda...

BAŞKAN - A ve H panosunda?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, evet. Bu konuya bir nokta koymak için... Ben bunu bilmiyordum yani son anda fark ettik. Cumhuriyet Savcılığınca alınan bir rapor, bir ifade. Bunun huzurlarınızda okutulmasını talep ediyorum. Kurtulan bir arkadaşımızın ifadesi.

BAŞKAN - Kim o? İsmi nedir?

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Sadettin Özkoç. Bunu bir arkadaş okuyabilir mi? Ben mi okuyayım?

BAŞKAN - Bir dakika... Sadettin Özkoç kim?

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Soma Kömürlerinde çalışıyormuş efendim.

BAŞKAN - Savcılık niye ifadesini almış? Bu sanık mı?

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Mağdur ifade tutanağı.” Ben bunu size takdim edeceğim.

“Ben Soma Kömürleri A.S.’de 2 yıl 10 aydır üretim ustası olarak çalışmaktayım. Ben 13/5/2014 günü maden ocağında gündüz vardiyasında S3 panosunda görevliydim. Arkadaşlarım Erdoğan Sevben, İsa Sevben, Yunus Yılancı, Ahmet Varol, Gafur Şen, İsmail Değirmen ve isimlerini bilmediğim yaklaşık olarak 30-35 kişiyle birlikte S3 panosunda çalışıyorduk. Saat 15.00 sıralarında çalıştığımız sırada şu an tam olarak hatırlamamakla birlikte konvörler çalışmıyordu. Konvörlerin çalışmamasının hemen ardından bizim panonun şartelci Ahmet isimli arkadaşına ocakla kabloların yanması sonucunda yangın çıktığı yönünde haber gelince şartelci Ahmet de yanıma gelerek durumu bize bildirdi. Daha sonra biz hep birlikte anayolun girişine çıktık. Biz çıktığımızda bizden önce bizim ocaktan çıkacağımız istikamette duman akışı olduğu için biz ocaktan çıkamadık. Bu esnada orada bulunan vardiya amirimiz Burak ile üç vardiyanın genel sorumlusu olan Koray isimli amirlerimiz bizim bu yoldan dışarı çıkmamıza izin vermediler. Bu yolun dumanla kaplı olmadığını, güvenli olmadığını söylediler. (Muhtemelen yanlış, dumanla kaplı olduğu) Biz de anayolda beklemeye başladık. Biz anayolda beklerken hava temizdi. Bizim bulunduğumuz ortamda duman yoktu. Yaklaşık yarım saat 45 dakika sonra bizim bulunduğumuz yere de duman gelmeden önce bir acı koku geldi. Gelen koku kablo kokusuna benziyordu. Ben gelen dumanın rengini şu an hatırlamıyorum. Duman K panolarından S panolarına doğru geliyordu. S panolarından direkt çıkış desanderesine doğru ilerliyordu. Daha sonra bizim bulunduğumuz alana doğru

da gelmeye başladı. Ben madende bulunduğum süre zarfında herhangi bir patlama sesi duymadım. Biz hepimiz gaz maskelerimizi çıkarıp kullanmaya başladık. Ancak gaz maskelerimizdeki gaz bizi yaklaşık 30 dakika kadar idare etti. Ancak bu zamana kadar bize yardım gelmediği için arkadaşlarım dumandan etkilenecek fenalaşmaya başladılar ve fenalaşıp yere yığıldılar. Benim dışımda sadece bir arkadaş ayıktı. Ben dumandan etkilennemek için aşağıda maden içerisinde kullanmış olduğumuz delici makinelerin havasını sağlayan istem havası diye tabir edilen boruya ağzımı dayadım Bu şekilde dumanlı gazdan korundum. Biz anayolda beklediğimiz sırada arkadaşlardan duyduğum kadarıyla madende bulunan telefonlar çalışmıyormuş. Hava sirkülasyonu ters çevrilince bulunduğumuz yere temiz hava geldi. Temiz havanın gelmesinin hemen ardından kurtarma ekipleri de bulunduğumuz yere geldi. Beni ve diğer arkadaşları olarak dışarı yeryüzüne çıkardılar. Oradan beni de hastaneye sevk ettiler. Benim şu anda herhangi bir sağlık problemim yoktur.”

Ben bunu size takdim etmek istiyorum.

Şimdi, yani bunun yanlış olduğunu iddia edenler de bunun yanlışlığı sonucunda birilerinin zarar gördüğünü kanıtlamak zorundalar. Yani bir mesnetsiz iddia, yani bilmiyorum yani bu gerçekten...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Ters havanın geç verilmesini sorgulamak lazım.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Efendim, o ayrı bir konu ama orada tabii ki biz gelene kadar... Yani biz orada 17.00 sularından söz ediyoruz, yani iki saatlik bir süre.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani, bir yarım saat önceden ters hava verilse daha fazla kurtulur.

BAŞKAN – Erken verilse kurtulur.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Kesinlikle. Çünkü ölümlerin saat 4’ ten sonra başladığı birçok ifadeye var yani saat 4’ ten sonra ölümlerin başladığı...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kazanın tam oluş saatini dakika olarak biliyor musunuz? Yani, ilk olduğu...

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - 15.00 sularında deniyor efendim.

BAŞKAN - 3’e çeyrek kala ilk dumanı gören çocuğun söylediği, 3’e çeyrek kala dumanın geldiği.

Şimdi Aygün Bey, çok çaba sarf ettiniz, tabii, bundan dolayı insanlar her türlü fikri söyleyebilir, tenkit de yapabilir, siz onlara kulak asmayın, önemli olan kimin ne dediği değil, biz gerçeği ortaya koyacağız, söyleyeceğiz. Yani, burada sizin yapmış olduğunuz ters çevirme olayı bir kurtarma faaliyeti, orada anlık alınması gereken bir karardır diye düşünüyorum.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, keşke...

BAŞKAN - O şartlarda değerlendirilebilecek bir şey.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yani havanın ters...

BAŞKAN - Bugün bunlar hakkında bir şeyler söylemek kolaydır da dün ocağa indik, oradaki cenazelerin o şartlarda yukarı nasıl çıkartıldığını ben hayal edebiliyorum. Yani, orada yürümekte bile zorlandığımız uzun zeminler içerisinde insanları yukarı çıkarıyorsunuz canlı veya cenazeleri. O yüzden o tür tenkitler daha fazla moralini bozmasın diye düşünüyorum.

Bahtiyar Hocam bir şey söyleyecek herhâlde.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Havanın ters çevrilmesiyle ilgili aslında olumsuz görüş bildiren pek olmadı yani bunun yanlışlığı konusunda ama bu çok kritik bir şey dendi, bu doğrudur. Geçmişte, çünkü ülkemizde Küre’de bir bant yangını meydana gelmişti ve orada havanın ters çevrilmesi dolayısıyla da kayıplar yaşanmıştı. Dolayısıyla, havanın ters çevrilmesi daha önceden planlanmış, bu risk analizinde belirlenmiş, hangi koşullarda nasıl yapılacağı tam olarak açıklanmış bir durum olması gerekir, esas buradaki sorun bu. Ben Aydın Bey’e katılıyorum yani burada zaten hava ters çevrilmeseydi o insanların kaçabilecekleri bir alternatif yok. Olmadığı için zaten yapacak bir şey yoktu. O 140 kişinin kurtulması da zaten kesinlikle mümkün olamazdı. Yani, bu ocağın özel yapısı dolayısıyla havanın ters çevrilmesinin yanlış olduğunu zaten şimdi bile söyleyemeyiz, yani o doğru bir karar mı. Ama, işte genel anlamda baktığımızda ocağın havasının ters çevrilmesi çok kritik bir karardır. Yani, farklı alternatifler olabilir, o zaman da bazı yerdeki insanları da kaybetme durumumuz olabilir ki, bu, ülkemizde geçmişte net bir örnekte yaşanmıştır. O nedenle yani daha kritik olduğunu vurgulamak açısından söylediler diye düşünüyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bazı ifadelerde şöyle bir şey geçiyor gidince kendisine de soracağız ama. Ramazan Doğru’ nun olay olduğu sırada bir başka yerde olduğu ve kendisine bilgi verildiğinde “Ben yoldayım geliyorum, bir şey yapmayın.” deyip bir buçuk saat boyunca burada alınması gelen kararların alınmadığı, hatta en son Haluk Bey’in üzerinde büyük bir baskı olduğu, Ramazan Doğru’ nun olay olduktan iki saat on beş dakika sonra ulaştığı ve bu havanın terse çevrilmesi falan meselesinde Gökalp Bey’in tecrübeli biri olarak

önerdiği ama esas Ramazan Doğru orada bulunacak olsa yani görevinin başında olsa veya yetkilendirdiği biri olsa kararların daha hızlı, esnek alınacağı söyleniyor. Orayı yaşamış biri olarak illa cevaplayın diye de söylemiyorum.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yok, cevaplayabilirim, bizzat yaşadım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Onu anlatabilirsenez memnun olurum.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Şöyle yaşadım: Biz çıktığımızda hava ters çevrilmeden Ramazan Doğru oradaydı. Ben sadece orasını söyleyebilirim.

BAŞKAN - Hava ters çevrilmeden önce Ramazan Doğru oradaydı.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Ramazan Doğru oradaydı ve o 5 kişiyi bize o söyledi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Peki, Haluk Bey'in kararı vermek... Gökalp Bey diyor ki: "Biz Haluk Bey'e önerdik, Haluk Bey evet deyince havayı çevirdik." Şimdi, Ramazan Bey varken üst amiri neden Haluk Bey veriyor ışıklar, bir de o ışıklar'ın sorumlusu?

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Biz, tabii, yer altında konuştuk, yer altında yoktu Ramazan Bey. Doğru, ama çıktığımızda vardı. Çünkü konuşma yer altında oldu. Ben ondan demin bahsettim. Yer altında... Çünkü bakıyorsunuz temiz hava girişinden dumanla karşılaşılıyorsunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Siz yer altında kararı verdiniz, uygulamak için dışarı çıktınız, Ramazan Bey oradaydı.

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Evet, Ramazan Bey oradaydı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Ondan sonra...

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Tabii ki.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Son kararı o mu verdi?

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yani o verdi ama orada da sorun şeydi, daha da gecikmesinin en önemli nedenlerinden birisi 5 kişinin içeride olmasıydı.

BAŞKAN - Devlet nefesliğinde...

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Evet. Şurada 5 kişinin olduğunu Ramazan Doğru telefonla öğrendiğini bize söyledi, biz de bunların hayatını riske atmamak için... Çünkü şu gördüğümüz tamamen kesif duman kaplı şey...

BAŞKAN - 340 nefeslik...

İMBAT MADENCİLİK, İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - ...galeri, bunu üfleyici olunca bunu buradan burayı boğacaktı. Onları kaybetmemek için onlara bir oksijenli ferdi kurtarıcı gönderdik.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Tamam.

Bir de bu 140 kişi hava döndükten sonra kurtuldu ya, onlar nereden, ne şekilde kurtuldu? Hava yokken, temiz hava, öbür türlü akıyorken nasıl yaşıyorlardı, dönünce nasıl kurtuldular?

BAŞKAN - Aygün Bey, sizden ricam oraya çıkın, şimdi 340 nefesliğin orada şu A ve H panosundan gelen pis hava yolunu, bizim arkadaşlara ayırmasını, oradaki dağılımı iyi gösterelim çünkü o resim netleşmedi orada. S panosundan gelen kirliliği havayla A ve H' tan gelen kirliliğe önce bir gösterin, tersine çevirince oradan temiz hava girişini gösterin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Bu 2 temiz hava giriş galerisi şurada teke düşüyor ve buradan temiz hava geliyor bildiğiniz gibi.

BAŞKAN - Şimdi, "temiz hava" demeyelim de şöyle yapalım teknik anlamda: Birincisi, emici. Yukarıda bir emici var. Yukarıda emici olunca bir yerlerden de hava girmesi lazım.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Hava giriyor evet, buradan asılıyor bu.

BAŞKAN - Asılınca aşağıdaki şu 2 koldan da hava giriyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - 2 koldan hava giriyor. Burada hava 2'ye ayrılıyor. Bu havanın bir kısmı, bu güneydeki kol A ve H panolarını havalandırıyor.

BAŞKAN - Temiz hava aşağı iniyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Buradan yukarıya giden kol sa buradaki S panolarını ve şurada birkaç imalat daha var herhâlde tam bilmiyorum buralarda ya da sökülecek bir yerler var ama şuralarda yoğun çalışma var S panolarında, burayı havalandırıyor. Bu noktaya geldiğimizde burada yer üstü bağlantılı eski bir yol var. Buradan da tabii hava emildiği için buradan da yer üstünden buraya hava giriyor; burası temiz. Yani, bunu daha önce de sizlerin huzurlarınızda anlatmıştım. Yani, şurada, tam şu kadarlık yerde 90 kişiyi birden aldık, 90 kişi üst üste yığılmış hâlde, cenaze aldık. Şuradan şurası 120 metre. Yani, 120 metre şu

temiz havaya ulaşamamışlar. Neden ulaşamadılar? Çünkü, buradan duman gelince kimse cesaret edemedi yani maskeleri takıp çıksalardı şu kadarlık yere bunların hepsi kurtulurdu. Yani, o arkadaşın ifadesinde de yazıyor zaten “Yarım saat maske bizi yaşattı.” diye.

Evet, bu kirli hava ya da duman diyelim, olayın kaynağının şurada bir yerde olduğunu düşünürsek bütün duman S panolarını etkiledi ve buradan devam etti. Ancak, demin bahsettiğim şu hava girişine doğru yönelen duman hava girişine doğru yönelince A ve H panolarına da duman girdi. Ama, tabii ki bu S panoları kadar girmiyor. Yani, A ve H panolarında dumanla karşılaşanlar birden fenalaşmadılar yani onlar daha uzun süre yaşadılar ve biz onlara şurada, onların kendi nefesliklerinde buradan müdahale ettik. Buradan müdahale ettik, bu nefeslik şöyle şöyle... Zaten kurtarma ekipleri buralara geldiğinde insanlar hep buralarda yığılmış hâldeydi.

BAŞKAN – Kaçamaklarda.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, kaçamaklarda, nefesliklerde. Bunların hepsi tahliye edildi, bayağı bir yıpranmış vaziyetlerdi yani dumandan etkilenmiş ama sağdılar çoğu. Bunları aldık ve burada...

BAŞKAN – Aygün Bey, sizden bir şey rica edebilir miyim.

Şimdi, sizin elinizde şu yukarıda ekrana yansıttığınız şey var. Tabii, bu haritanın üzerinde çok detaylar var. Bu detaylar ister istemez bizim kafamızı karıştırıyor. Sadece emiş, temiz hava girişi çizgi olarak, hiçbir panoyu göstermeden veya panoların bulunduğu yere sadece A, H, S gibi yazmadan böyle bir şey bize hazırlayıp gönderebilir misiniz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Çok sade bir plan yok da gönderebilir miyim?

BAŞKAN – Yani, gönderebilerseniz biz raporumuza koyalım. Çünkü, bir daha oraya giderseniz, 340 emişte emiş nasıl 2’ye ayrılıyor, onu gösterin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Emiş şöyle...

BAŞKAN – Hayır hayır, galerinin içine doğru orada bir ayrılış var. Dur, ben geleyim.

Şuradan hava emiliyor arkadaşlar, yukarı doğru, emilirken biri şuradan geliyor, biri de buradan geliyor, ikisi şurada birleşiyor, şuradan emilen hava S panosundan emilenler buraya geliyor, şuradan A ve H’ tan emilenler de buradan geliyor, şuradan bu taraf bağlantı, buraya geliyor. Dolayısıyla, bu taraf emiyor, emiciyi üfleyici yaptığınız zaman hava buradan giriyor, bir bu tarafa gidiyor, bir de bu tarafa gidiyor, buradan A ve H’ a gidiyor, buradan da S’ ye geliyor. O yüzden dedim, siz onu sadece şu eski imalatlar, detaylar olmadan, hatta şu gereksiz detaylar da hiç olmadan ana galerileri... Bu da çok detaylı onu bir şey yapalım. Şu ana galerileri tek çizgi olarak... Mevcut hâli bu, hava değiştirilince böyle oldu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bizim lisanslı Ventsim havalandırma programı vardı. Bunun üzerine bu havalandırma programını uyguladık daha sonra. Onun bir parçasıdır bu gösterdiğim daha yalın. Şöyle söyleyeyim, ondan da çıktı alınabilir.

BAŞKAN – Bütün ocağı genişletebilir misiniz bunun?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi çalışır durumda program. Bakın, şimdi, burada biraz daha yaklaşıtırsam göreceksiniz. Şu anda bütün hava hızları görünüyor üzerinde.

BAŞKAN – Emişle göster, orayı şey yapma. Orayı, üçgeni ayrı tartışacağız. Şu en yukarıdan, karar verdiğiniz noktadaki emiş gösterin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Buraya baktığımızda, işte A ve H panolarından gelen havayı ve S panolarından gelen havanın birleşerek vantilatöre gittiğini...

BAŞKAN – Beyaz noktada bunun birleşimi yukarı doğru emiliyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben bir şey sorabilir miyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, burada siz bir karar vermişsiniz, teşekkür ediyoruz. Yani, “Hava akımını değiştirelim, arkadaşları kurtaralım.” Burada yaşam odaları olsaydı her panoda... Kaç tane pano var burada, 5 mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sanıyorum, sonradan 11 üretim bölgesi olduğu söylendi ama.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Havayı değiştirdiğimiz zaman sağdaki arkadaşları hem aşağıdaki arkadaşları almışsınız, önce aşağıdakileri, sonra yukarıdakileri. Yaşam odaları olsaydı, burada bu insanlar siz bu kararı vermeden önce kurtulurlar mıydı?

İki: Ben merakıma mucip olduğu için soruyorum: 14.50’ de bu olay olmuş. Biz işçilerimizi dinlediğimizde bir rivayete göre, arkadaşlarımız kırk dakika sonra, bir rivayete göre de altmış dakika sonra yukarıya haber veriyorlar. Acaba daha önce bu maden

ocaklarında bu tür olaylar oluyordu da hep önlüyorlar mıydı, yine onun gibi bir şey mi zannettiler, “Önleriz, durun, bekleyin.” mi dediler? Bu, bir iş güvenliği ihmalı değil mi? Mesela, bir işçimize dedim ki... “Ben arkadaşlarıma bekleyin.” dedim. Niye? Yukarıdan talimat gelmedi. “Kırk dakika sonra arkadaşlarım beni dinlemediler, bir kısmı bayılmaya başlayınca 2’ sine oksijen tüpünü verdim, çıkardım ve dışarıya haber verin.” dedim. Kırk dakika sonra o 2 işçi çıkıyor yukarıya, haber alanlarımız yok mu bu tür şeylerde; merakıma mucip.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, yani şimdi biz böyle bir felaketin her zaman yaşanmadığını vurgulayalım. Ama, dediğiniz gibi, çok doğru. Yani, bir kablo yanabilir, patlayabilir, bir koku, hafif bir duman gelebilir diyelim. Yani, bu zamana kadar belki tamamen alarm durumuna geçilmemiş olabilir bu vaziyet içinde söylüyorum.

Yaşam odası... Bu arkadaşlar yapmışlar, şurada bir yerde.

BAŞKAN – 2010’da yapılmış fakat bazıları göçmüş, revir olarak kullanmışlar.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bakın buradan buraya gelmeleri... İşte, yaşam odası şurada aslında, 120 metre mesafede gidememişler. Yani, tabii ki faydalı olur. Ama, orada yaşam odasını yapınca da sürekli tatbikatlarla, işçiye diri tutmak, oradaki çalışanları diri tutup bu yönde hareket edilmesini sağlamak zorundasınız. Hani, bu olabilir tabii ki.

BAŞKAN – Bir saniye Özgür Bey, senin sorun tam netleşmedi. O yüzden ben bu Ventsim havalandırmasını açtırdım.

Şimdi, orada, emişte Spanosu ile A ve H’ tan gelenlerin kontak noktası var, yukarıdaki. Bir de onu aşağı doğru inelim, A’ dan yukarı gelelim de görelim, A ve H’ dan o hava hareketini. Çünkü, siz havayı ters verince o yönler ters gelmiş oluyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ama, sayın vekilimin bilmiyorum yani sorusuna cevap verebildim mi? Yani, her şey bilinç, bir şey yaparsınız ama uygulayamadıktan sonra gene olmaz. Hâlbuki orada şimdi böyle bir durumda -yani işte böyle bir yangın ihtimali olabilir, gaz ihtimali olabilir- şuraya kaçma şeklinde genel bir şey olsaydı, bir tatbikat, bir analiz, risk analiz yapılsaydı, tabii ki burada insanlar vefat etmezlerdi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Dün Işıklar’da gördüğümüz suni teneffüs şeyleri asılmış, böyle 50 metre aralıklarla, onlardan olsaydı, faydalı olurdu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, tabii ki. Şimdi, mevzuatta olan ve olmayan şeyler var. Şimdi, yeni yönetmeliğe...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Mevzuat diyor zaten yani “İşçinin bu tür risklerde tahliye oluncaya kadar havalandırmasını yapacak tedbirleri almaktır.” diyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii ki.

Şimdi, işte, özellikle, ben onu da söylemek istiyorum, mevzuata da zorlayıcı hüküm olarak yeni konu bu, faydası olur. Tabii ki yani orada şimdi arkadaşlarım da anlatıyor işte “Borunun ağzını deldim, hayatta kaldım.” diyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Çok özür dilerim, beni bağışlayın.

BAŞKAN – Buyurun, estağfurullah.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Yurt dışına gidip buralarla ilgili bir kıyaslama yapamıyoruz ama. Ya siz hepiniz, bütün bu iş verenler, genel müdürler yurt dışındaki bütün kömür ocaklarını gidip ziyaret ediyorsunuz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Tabii ki. Bu sene mesela 4 defa gittim ben.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Uzmanlarınız var, hocalarınız var, danışmanlarınız var, illa ki kanunda mı olması gerekiyor? “Amerika’ya gittik, İngiltere’ye gittik, Danimarka’ya gittik, işte bu kömür ocaklarını ne kadar güzel yapmışlar, bakın burada suni teneffüsleri var, burada yaşam odaları var, burada bunları yapmışlar, biz de bunları yapalım, bir değişiklik yapalım.” niye demiyorsunuz? Ben bunu merak ediyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Var mı onlarda o tür şeyler?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bakın, dünyanın en iyi ocaklarından biri Almany’a da Prosper Haniel. Şimdi, gerçekten mükemmel bir ocak. Yani, yer üstünden tam mekanize yönetilen şeyleri var, oraya gittik. Auguste Victoria Ocağı’na gittik. Şimdi, oralarda da güvenlik açıkları var, orada da görüyoruz ama neyle kurtarıyorlar biliyor musunuz? Az işçi çalıştırıyorlar, az insanla kurtarıyorlar. Bizim buradaki en önemli problem, emek yoğun çalışma. Yani, şimdi, Auguste Victoria Ocağı’nda Türk yangın mühendisiyle beraber gidiyoruz, emniyet mühendisi, bantları sordum özellikle. Bu Soma Kömürde bu yılın başında bir arkadaş vefat etti, bandın alt makarasına elini kaptırdı, boynu kırıldı, vefat etti. O kadar saçma bir ölüm ki yani o alt makarada orada bandın altında ne iş vardı o arkadaşın? Şimdi, özellikle, ona baktım, olduğu gibi açık onlarda da bandın altı, bir Allah’ın kulu oraya girmiyor. Yani “Bu bantlarda insan nakli yapıyor musunuz?” dedim, “Yok, yasak, yapmıyoruz.” dedi Almanyadaki ocak. 2,5 metre/saniye hızla

çalışıyor bant. Ayağa girdik, bu tam mekanizma ocağa; çıktık, baktık, bir tane işçi yatmış yıldırım gibi gidiyor bantla. Orada da ihlaller oluyor, mutlaka oluyor, tabii ki ama mutlaka güvenlik seviyesi bizden daha üstte. Ama, bir şeyi not edeyim: Bu üst düzeydeki güvenlik seviyesine gelmelerinin maliyeti, Almanya'da kömür madenciliğinin bitmesi olur; bu kesin yani. Çünkü, bu maliyetler, euro bazındaki maliyetler ve artık katlanabilir hâle gelmemiş, 250 euro ton başına maliyetle işi bırakmışlar. Bu ocak da 2 ocak da...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Kömür var mı hâlâ orada?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Çok var.

BAŞKAN – Linyitte dünyanın 2'nci büyük üreticisi durumundaydı.

Siz şu benim havalandırmayı kaydırın da Özgür Bey'in de benim de kafamdaki o soru netleşsin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Özgür Bey'in sorusu var mıydı?

BAŞKAN – Yok, o şeyle ilgili, emişle ilgili, A ve H panolarındaki o hareketliliği bir gösterin, orayı bir büyütün isterseniz bize.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, A ve H panolarının nefesliği şu.

BAŞKAN – “Kirli hava çıkışı”, “temiz hava çıkışı” deyin bize.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bakın, temiz hava giriyor, temiz hava buradan aşağıya iniyor, A ve H panolarını dolaşıp buradan şöyle bir üst köprü gibi bir yer var, oradan geçiyor. Zaten uzun zaman yangının kaynağının burası olduğu düşünülüyor yani burası, tamamen şu galeri, şu kısa üçgenin dik kenarı göçük olduğu için yangın burada diye sanıldı. Onu da bir not edelim.

BAŞKAN – Şimdi, Aygün Bey, orayı açmışken... Bizim de burada 3 no.lu- arkadaşlarımız bakarlarsa- göstermiş olduğumuz yer orası. Burada biz Yusuf Koçhan'ı dinlediğimiz de -daha sonra savcılığa verilmiş olan bazı işçi ifadelerinde de var- burada bir göçük olduğu söyleniyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Doğrudur.

BAŞKAN – Yani, 3 boyutluda baktırdım ben, 3 boyutluda kirli hava gidişiyle aşağıdaki temiz hava girişinin arasındaki kot 2,5-3 metre falan bir mesafe. Burası göçük olmuş, domuzdamı kurmuşlar ve tamamen barajlayıp kül basmaya çalışmışlar ama Yusuf Koçhan'ın ifadesinde “Kül bastık ama tutmadı, oradan sürekli sıcak hava geliyordu.” diyor. Sıcak havanın özelliği de aşağıdan 22 derece veriyorsanız, yukarıdan da 26-27 derece ısınmış hava bir kısa devre yapıyor mu? Ben öyle mi anlıyorum yoksa... Orası tamamen taş, çünkü harita üzerinde de gördüğümüz kadarıyla orası taş, orada bir yangın söz konusu değil ama bir sıcak hava geldiğini söylüyorsunuz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii. Bu konuda şöyle sizi bilgilendireyim efendim: Bu 140 kişinin önemli bölümünü buradan aldık yani buradan A ve H panolarına uzandık ve ben dâhil herkes buradan geçti.

BAŞKAN – Havayı ters çevirip de temiz hava yaptığınız için aldınız, onu söyleyin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, arkamızdan temiz hava geliyordu. Biz insanları buradan kurtardık.

BAŞKAN – Yani, pis havanın içerisinden almadınız. Ters çevirince orası temiz hava oldu ve oradan çıkarttınız.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Temiz hava oldu ve buradan çıkarttık, S panolarındaki o birkaç kişi dışında. S panolarındaki alınan şey kısıtlıydı, onlar daha erken vefat etmişlerdi.

Ve daha sonra, savcılık temmuz ayında beni tahlisiye bilirkişi olarak görevlendirdi yer altında ve bu bilirkişi heyetini ocakta tespit yaptırabilmek için ocağı açmakla görevlendirdi.

BAŞKAN – Temmuz ayında siz de vardınız?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, ben vardım sadece zaten.

BAŞKAN – Tahlisiyeci olarak?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii ki yer altındaki sorumlu bendim yani bilirkişi heyetini yer altına sokmakla görevliydim ben.

Bilirkişi heyetiyle beraber indik, buranın göçmüş olduğunu gördük yani insanları kurtardığımız bu 3 no.lu noktanın göçmüş olduğunu gördük. Yani, insanların çıktığı yerin göçmüş olduğunu tespit ettik. Orada onlar özellikle kömür aradılar yani dediğiniz gibi orada kömür var mı diye, orada kömür olmadığını, daha önce de konuşmuştuk, oralarda kömür yok, kömür burada taban kısımlarında kalıyor diye gördüler ve buradan şu temiz, mavi kısma doğru gittik, mavi kısma doğru bir bağlantı yani şu mavi kısma doğru kapılar vardı burada buraya doğru geçtik, şu S panolarına giden şu noktaya kadar geldik.

BAŞKAN – Onlar zaten mavi temiz havanın aktığı yer.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet. Bu noktada yine aşağıdan duman geldiğini gördük bilirkişi heyetiyle.

BAŞKAN – Aşağıdan derken, merkezden yukarı doğru mu?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, şu gördüğünüz hava akımı doğrultusunda. Ama, bu nokta yani bu duman gelen nokta, buradan mı, daha aşağından mı... Yani, bu noktadan, şu mavi ile pembenin birleştiği noktadan aşağıda olduğu ama nereden geldiği meçhul duman geldiğini temmuz ayında gördük ve daha da başka bir yere bilirkişiler gidemediler.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, bilirkişinin raporu resmen yok bizde ama basına yansıdı artık. İster istemez bizim de Meclisiz burada her şeyi açık seçik konuşmamız lazım. Siz o bilirkişi raporunun o kazanın nasıl olduğuyla ilgili kısmına baktınız mı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Baktım efendim.

BAŞKAN – Orada diyor ki: “U3 trafo bölgesinde...” Yani sizin o üsteki mavi, bizim burada 4 numarayla... Sizde de var değil mi bizim verdiğimiz harita?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şurada var efendim, ben onu özellikle koydum, şuna koydum..

Şurası yani U3 trafo bölgesi burası. Burada bir bağlantı yapmışlar ve buraya trafo koymuşlar anladığım kadarıyla.

BAŞKAN – O U3 bağlantı bölgesinde, bizim de 4 numarayla gösterdiğimiz yerde, orada bir topuk var. Yani, etrafı, dört tarafı yolla çevrili.

Şimdi, bilirkişinin kastettiği kömür topuk, burası taş...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, taş.

BAŞKAN – Kömür topuk nedir, neresi burası?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, topuk nedir? Şuraya kadar kömür tabanda gelmiş olabilir ama burada taş giriyor.

BAŞKAN – Orayı şöyle söyleyelim, Sakine Hanım da mimar, aramızda: Maviler taşta sürülmüş, kahverengiler tabanı kömür, tavanı taşta sürülmüş. S panosuna giderken çok az bir kısım yeşil var, orayı bir gösterebilir misiniz yeşil kısmı S'ye giderken? Oranın tamamı kömürde sürülmüş. Yani, galeriler sürülürken bir kısmı taşta sürülmüş, bir kısmı tabanı kömürde, tavanı taşta sürülmüş kahverengi çizgiler; yeşil olanların da tamamı kömür sürülmüş. Tamamı kömürde sürülmüş orada 60-70 metrelik bir mesafe var herhâlde?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bu hazırlıklar genel olarak kömürün tavanında sürülmüş ve burada üretim yapılmış bu noktaya kadar, burada üretim yapılmış bu noktaya kadar, şu alan, şu kalan noktaya “topuk” deniyor.

BAŞKAN – Galeriler çökmesin diye altta bırakılan kömürlere “topuk” diyoruz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bu da işte şu topukta kalan kısım dedikleri bu.

BAŞKAN – Üçgen bulunduğu yerin altındaki kömüre de “topuk” diyoruz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, aynen, böyle bu devam ediyor, bu topuk devam ediyor.

Onların gösterdiği yer, yangın çıktı denen yer burası.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle bir ifadeleri var, deniliyor ki: “Temmuz ayında girdiğimizde de orada karbonmonoksit 580, oksijen de 18,2 idi.”

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sadece şu noktada gördüler yani şu noktaya ulaştı. Yani, duman geldiğini gördük ama buradan mı geliyor, buradan mı...

BAŞKAN – O noktadan mı geliyordu duman? O noktada dumanı gördünüz ama nereden geldiğini bilemediniz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Aşağıya inemedik.

BAŞKAN – Aşağıya inilemedi, tamam.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani, şu 4 no.lu galeri mi diyorsunuz?

BAŞKAN – 4'ün biraz üzerinde, şurada.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 4'ün üzerinde.

BAŞKAN – Şu 4'ü hemen yukarıya çıkınca S panosuna göre, 149,6 diye bir rakam var galeri içerisinde.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – O şema ters onun için kafa karıştırıyor.

BAŞKAN – Siz dumanın görüldüğü yeri bir kez daha gösterin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şuranın göçmüş olduğunu gördük.

BAŞKAN – Orası göçük, orada domuzdamı vardı.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Buradan, şu kapılar vardı burada, kapıları geçerek şu noktaya geldik ve bu noktada aşağıdan duman geldiğini gördük.

BAŞKAN – Ölçüm orada mı yapıldı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Orada yapıldı.

BAŞKAN – Siz mi yaptınız ölçümü orada?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hep beraber tabii biz yaptık.

BAŞKAN – Karbonmonoksit kaçtı hatırlıyor musunuz? Yani, bilirkişinin verdiği rakamlar doğru orayla ilgili?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Doğru, doğru.

BAŞKAN – Ama, duman aşağıdan geliyordu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Aşağıdan geliyordu.

Şimdi, onlar yangını burada “Topukta çıktı.” diye söylemişler. Ben de, şimdi, şu eski galerileri buraya koydum.

Şimdi, burada göstermiş olduğunuz 1 no.lu eski, sökülüş galeriden... Ben buna gerçekten çok fazla kafa yordum. Yani, burada bu bir yangınsa, ben de -takdir edersiniz, etmezsiniz- “Buradaki 4 no.lu U3 panosunda yangın çıktı.” böyle bir varsayımı mümkün olarak görmüyorum. Bir yangının çıkması için bir yerden hava girecek, oksijen alacak, öbür taraftan monoksit verecek. Mutlaka, değil mi hocam, öyle olması gerekir?

BAŞKAN – Hava girer ama çıkış yoksa karbonmonoksit oluşmaz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Oluşmaz. Oksijeni alacak, monoksiti verecek. Onun için, şimdi, ben burada bu yangını gördüm ya, buraya gerçekten biraz kafayı taktım. Bu eski sökülüş galerinin doldurulmadığını varsaydım, dedim ki bu doldurulmamış olsun, yeteri kadar külle izole edilmemiş olsun dedim, bunu bu Ventsim programına koydum. Bu, buralarda bunlarla irtibat sağlıyor, buraya da geliyor.

BAŞKAN – Şimdi, o biraz önce gösterdiğiniz mavi noktaya gelir misiniz? Oraya bizim arkadaşlarımız 10 koyarsa sevinirim.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bakın, varsayımım şuydu: Eğer burası iyi doldurmamışsa, havayı da terse çevirdik ya, şimdi, buradan oksijeni aldı dedim, şuradan irtibat sağladı, şurada da buradan kızışma başladı diye düşündüm ama bu rapordan sonra ihtimal vermedim. Yani, önce bunu şöyle söyleyeyim...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani, kendiniz mi çürüttünüz düşüncelerinizi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani, sizin içinizde başka bir şey var herhâlde yani bu yangının oluşuyla ya da neden oluşuyla ilgili. Yani, sebebi bu olabilir diye düşündüğünüz bir şey var ama olamayacağına kendiniz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, hatırlarsanız, daha önce, Ankara’ya geldiğimde bunun nedenini bilmediğimi kesinlikle söylemişim.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ama, artık, bilirkişiyle beraber girdiğimize göre birçok şeyi biliyorsunuz, gördünüz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bilirkişi koyamadı ki yani bilirkişi orada dedi ki: “Orada 4 no.lu yerde yangın var.” Hiçbir şekilde bu olamaz, hiçbir şekilde.

Şimdi, burada benim şeyim şu oldu: Yani, burada eğer şu 1 no.lu yerden hava girdiyse şuradan irtibat sağladı, burada oksidasyon oluştu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Ne kadar oranın mesafesi bir bakabilir miyiz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 7 metre falan efendim. Yani, irtibat sağlayabilir.

BAŞKAN – Aygün Bey, 7 metre galeriler arasındaki fark ama kömürün mesafesini -üst galerinin- bilirkişi raporlarında 3 metre gösteriyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – O, geriye doğru değişir efendim. Ben şu noktayı baz aldım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Şimdi, bu konuda bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii ki.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Burada, tabii ikisinin arasında 7 metrelik bir mesafe var ama burası defalarca taranmış, göçmüş, bir daha taranmış, sağında yol var, solunda yol var. Dolayısıyla, oldukça fazla basınca maruz kalmış yerlerde yani 7 metrenin 3-4 metreye düştüğünü de varsayarsak zaten ezilmiş veya oradan havanın bir şekilde çatlaklar arasından sirküle ederek yangına neden olmuş olması lazım. Aslında, Aygün Bey'in geçen seferki ifadesinde, şu 1 noktalı yerde, ya ben kaçırdım ya o zaman net ifade etmediniz... Oradan farklı bir yangının olduğunu söylemeniz daha açıklayıcı oldu şimdi. Çünkü hep aslında onu düşünüyorduk, Ali Rıza Bey'le de hep tartıştık bunu. Burada sorun, A panosunun önceden hep metanlı bir pano olmasıydı. Metanlı panonun girişi aslında burası o 1 no.lu yer. Oradan giriliyor, panoya giriliyor, orası doldurulmuş falan ama belli ki iyi doldurulmamış, iyi doldurulmadığı için de gaz yükselmiş buraya. Tabii, buraya yükselen gaz aslında içeri taraflarda eğer iyi doldurulmadıysa ki mutlaka çatlaklardan filan da oraya metan sirayeti var.

BAŞKAN – Yanmayı hızlandırıyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – O, için için yanmaya başladıktan sonra zaten zayıflamış bölgeye de aşağıdan da metanın gelmesi, yukarıdan oksijenin gelmesi, ısınması dolayısıyla orada bir sarsıntı sonrasında artık en kritik alanda hem yangının başlaması hem de o aşağıdan gelen gazın da püskürmesi... Çünkü işçilerin ifadesinde bir alev topunun geldiğini yani önce alevin olduğunu, ondan sonra yangının başladığını, özellikle o bölgedeki taramacıların söyledikleri de o şekilde.

BAŞKAN – Yusuf Koçhan'ın ifadelerinde öyle var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bir gazın gelmiş olması lazım çünkü alevin görülmesi için, metan gazı doğrusu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Orada kim çalışmış yani bu firmadan öncekiler mi çalışmış?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Eski çalışma, Parkın çalıştığı yer orası.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, tabii. Hocam da biliyor, şura Parkın çalıştığı bir yer ama orası da kapanmış ve gaz söz konusu.

BAŞKAN - Bu sahada ilk metanın karşılaştığı yer orası.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bir de başka bir şey var. Aslında, Ventsim'de, yazılımdı bu, havalandırma analizini, network analizini yapan bir yazılım bizim de kullandığımız, orada ne görünüyor.

O şeyi açar mısınız, tam oradaki hava dolaşım şeyini, orada özellikle bir şeyi göstermek istiyorum.

Tabii, bu kendi kendine tutuşmanın olabilmesi için oksidasyonun olması şart ama havayı verdiğiniz zaman havanın bir de soğutucu etkisi olur yani çok hava vererseniz de iyi yanmaz, az hava vererseniz de iyi yanmaz, orada bir denge var. Öteki yollar hep hava hızının çok yüksek olduğu, 14,1, 15 vesaireyi gösterdiği şey. Bakın, şurada turkuaz olan ya da magenta renkli olan en sağdaki yerde hava hızı çok yavaş. Zaten, okların hızı da havanın hızını gösteriyor. Havanın hızının az olduğu yerde yangın daha kolay olur. Havanın hızının yüksek olduğu yerde soğutma etkisi de olabilir ama orada yangın olma ihtimali daha fazladır. Çünkü burada hep yukarıdan hava geliyor, buradan ayrılıyor, oradan da öyle gidiyor ama bu ikisi aslında o turkuaz olan kısım havanın nereye gideceğini tam bilemediği, böyle oldukça sorunlu bir bölge.

BAŞKAN – Yani, bizim haritamızda da 9 ile 5 noktası havanın...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Aynen öyle, 9 ile 5 arası.

BAŞKAN - Hipotenüsün uzun dik kenarı...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Burada özel bir havalandırma yoktu, oradan buradan kaçaklardan havalanan bir yer burası.

BAŞKAN - Hipotenüsün uzun dik kenarı, hava akımının en az olduğu, durağan olduğu, 4 no.lu ana nakliye bandının geçtiği, emniyetçiler dışında hiçbir insan hareketinin olmadığı...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Hava geçmediği için insanlar da geçmiyor.

BAŞKAN – Ama, burada kabarma nedeniyle de patlatma yapılan yer.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Aslında korkulacak yer.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aslında tabii ki. Zaten, ilk başta da söylediğimiz, en baştan beri Ali Rıza Bey’le tartıştık, üzerinde durduğumuz nokta burası.

BAŞKAN - Buranın tavanı metan depolamaya en müsait yer.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Alttaki galeride de metan depolanmış iyi dolmadığı için, o çatlaklardan da metan sirayet ediyor yukarıya. İşte, artık tavan kısmında kömürün olup olmadığını bilmiyoruz. Eğer orada tavan kısmında da kömürün olduğunu biraz görürsek...

BAŞKAN - Yok, burası tamamen taştı haritada.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – ...o zaman çok daha kolay olur bu yangının olması. Yani, mutlaka bu turkuaz renkli galeri üzerinden yangının ilk başlamış olması gerekir. Bilmiyorum aynı mı düşünüyorsunuz?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Aygün Bey, “Benim araştırmalarıma göre yangın çıkmamıştır.” diyorsunuz ya, bu belli bir bölgede mi çıkmadı? Şimdi, Hocamın dediğine de baktığımızda da...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sayın Vekilim, yalnız, “araştırmamı” derken, beni mazur görün yani “benim kanaatim” diyelim. Yani, şimdi, burada bir rapor var.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kanaatiniz, yani kaza bir yangından olmamış mıdır anlamına mı geliyor? Öyle mi anlamamız gerekiyor?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, yangın olmadı benim kanaatimce. Niye? Bu noktaya nasıl geldim? Çünkü ben “Burada yangın olmuştur, buradan çıkabilir.” derken...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – “Yangı olmadı.” derken bahsedilen yerde olmadı mı yoksa yani yangın var mı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bence hiç yangın olmadı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Niye hiç yangın olmadı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Çünkü ben “Bu 1 no.lu yerden geldi, aldı, oradan kızıştı, tekrar geriye gitti.” derken bir eksiğim vardı, sensör kayışları bende yoktu. Şimdi, bilirkişi bütün sensörleri buraya koydu. Bilmiyorum, bunu şu anda konuşmakta bir sakınca var mı? Sonuçta bence de bir sakınca yok.

BAŞKAN - Konuşuyoruz, topluma mal olmuş bir şey.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bilirkişi raporu topluma mal olmuş bir şey.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Sorun yok tabii, verilmiş nasıl olsa.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Efendim, bilirkişi burada monoksit sensörlerini ve diğer bütün sensörleri buraya koymuş, burada özellikle bir sürü grafik vermiş. Bu grafikler de aslında var bende de onu da verebilirim.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – 3’lü bilirkişi raporu galiba bu, değil mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 4’lü.

Bakın, bu grafiklerde sensörler, monoksit sensörleri, bu oklar neyi ifade ediyor?

BAŞKAN – Bir saniye... Şu aralık ne kadarlık bir süre?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Onu şu anda pek burada göremiyorum ama bir vardiyalık olabilir bu çünkü vardiya arası gözüküyor gibi. Bunlar muhtemelen bir vardiyalık.

BAŞKAN – Yok, var, var. 3/7/09 ile 3’üyle 9’u arasında.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) - Var, tarihleri var orada.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tamam, o zaman geniş bir zaman aralığı.

BAŞKAN – Geniş bir zaman olduğu için grafik, şeyler çok sık.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bu o zaman daha iyi, güzel bu.

BAŞKAN – Yani, aşağı yukarı seksen gün. Yani, 1’inci ayın 7’si ile 3’üncü ayın 9’u arasında.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, tam mekanize üretimin dışında Soma bölgesinde belli başlı kazı yöntemi delme patlatmadır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır ya, 9 ile 1 arası.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – 1 ile 9 Mart arası Başkanım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – 1 Marttan 9 Mart’a kadar.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – 1 ile 9 Mart.

BAŞKAN – Öyle mi? Şekil 3-7 mi orası?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Evet.

BAŞKAN – O zaman dokuz günlük.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sayın bilirkişi heyetimiz çok sayıda grafik vermiş. Bunlar bende yok. Şimdi demin ne konuştuk? Buradan bir hava gelecek, burada illa monoksit verecek ve günler boyunca da devam eder bu monoksit. Şimdi, bu grafikleri de bilirkişi heyetimiz şöyle yorumlamış...

Önce şeyi söyleyeyim, Soma havzasında belli başlı kazı yöntemi ateşlemedir, delme-patlattır. Bilirkişi bunu vurgulamış diyor ki: “Delme ve patlatmadan, ateşlemeden sonra beş on dakika için de yükselir ve aşağıya düşer monoksit miktarı.” Bunu vurgulamış, ancak bu sensörlerin değerlerini alırken bunların ağırlıklı ortalamasını almış bilgisayar. Yani, şimdi, bakın, şurada, diyelim ki 400-500’leri bulan ateşleme sonucu çıkan karbonmonoksit var, inmiş, şu seviyelere inmiş. Yani, bizim için geçerli olan şu seviyedir. Yani, bu seviye nedir? İşte, şunu 0 kabul edin, bunu 100 edin, bu 50’nin altında yani 20 falandır bu. Yani, bunu baz alması lazımdı. Diyecekti ki: “Bu, ateşleme dışında yapılan şey, bu sensörde, bu panoda problem ben görmüyorum.” Nereden aldıysa onu bilmiyorum. Bütün sensörler, grafikler böyle ama bilirkişi ne yapmış? Ağırlıklı ortalamayı alınca, bunların ağırlıklı ortalamasını alınca hepsi 50’nin üzerinde çıkar, yanlış yapmış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şimdi, ağırlıklı ortalama almamış da Aygün Bey.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Almış efendim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şöyle yapmışlar: Sensörlerden her on saniyede bir değer alınıyor. Dolayısıyla, günler bazınca da bir analiz yaptığınız zaman on saniyede –değer- çok fazla miktarda veri oluşuyor. Tabii, bunların analiz edilmesindeki zorluklardan dolayı bir dakikalık ortalamaları almışlar yani 6 tane değerın ortalamasını almışlar. Yani, buradaki görülen her nokta, her çizgi on saniye değil de bir dakikada 6 tane ölçüm alınmış, bu 6 tane ölçümün ortalamasını almışlar çünkü öbür türlü çok daha karmaşık olacaktı, aslında böyle bir bile karmaşık olmuş, bunu belki biraz daha geniş ölçekli, böyle hareketli... Belki vardır ama bizim bunlar hep siyah bir yazı olduğu için göremiyoruz, renkli... Anladığım kadarıyla bunların bazılarının üzerinde hareketli ortalamalar filan var. Aygün Bey’in dediğine katılıyorum, onu dikkate almak lazım. Yani, patlatma yapıldıktan sonra belirli bir miktar yükselme meydana gelebilir, aslında onu da hesaplamak lazım. Mesela, bir ayakta ne kadar miktarda patlayıcı kullanıyor, hava hızı ne, o patlayıcının oluşturduğu gaz ne, o patlayıcının oluşturduğu gazın miktarı nereye çıkabilir, onu hesapladıktan sonra o çıkan miktarı ölçülenden çıkarıp gerçek anlamda kömürün oksidasyonu sonucu oluşan gaz miktarını da hesaplamak mümkün olabilir.

BAŞKAN – Şimdi, bu ölçümlerde sensörlerde bu ani pik değerleri, birdenbire ortama karbonmonoksit geliyor, uzaklaşıp düşüyor, geliyor, düşüyor. Bu, patlatmaların sonucu. Eğer karbonmonoksit düzenli geliyor olsaydı zaman içerisinde bu bir ivmeyle kuzeydoğuya doğru artacak, artarak gidecekti. Bu, zaman içerisinde böyle in çık değil ama böyle bir artışla gidecekti ve belli bir noktada artık uyarı verecekti karbonmonoksit değeri yükseliyor ve sabit gidiyor.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Kaza gününe kadar olan şeyiyle mukayese yapılsaydı, yok mu mukayesesi? Bu mart ayındaki.

BAŞKAN – Onu değil, ben sensörleri okumak açısından, bir şeyi, teknik olarak bu mantığı anlayayım diye söylüyorum.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Çok sayıda grafik var yani bunun gibi hepsi. Yani hepsinde böyle inme, iniş, çıkışlar var.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kazaya yakın bir tarihte olan var mı ya da kaza günü?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Veya kaza günü olan, iki ay önce olan, bunları mukayese şansı yok mu?

BAŞKAN – Şimdi, Aygün Bey hepimizin bildiğinden farklı bir şey söyledi.

Sen ona bir odaklan Aygün Bey. Yangın çıkmadı veya orada bandı yakan neydi, yangın neydi, işçilerin söylediği “duman geliyor” neydi, ona sen bir açıklık getirsen.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bakın, aşağıda hareketli ortalamaların çizimleri falan var, onlara bakmak lazım Sayın Başkan, yani o sivri noktalara değil.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bu değeri siz nasıl okursunuz? Biz mesela bilmiyoruz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Kazanın olduğu gün herhangi bir sensör, nerede olduğunu bilmiyorum yani hangi sensör olduğunu bilmiyorum.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani, bunun anlamı ne? Biz şimdi bunu okumayı bilmiyoruz Aygün Bey.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bunun anlamı, yine ateşlemeler sonrasındaki bu pikler diye gördüğünüz karbonmonoksit ateşleme sonrası artmış ancak o ateşlemeler arasındaki vardiya aralarında, ateşleme yapılmayan yerlerdeki baz alınması gereken değerler bunlardır. Yani, bu ateşleme yapılmadığında bu kaçık kadar düşüyor? Buna bakarsanız, işte burada da 40-50 civarında, 50'nin altında gibi gözüküyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bu normal mi peki, böyle bir çizelge normal mi?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Ya da şöyle: Günlere yayılan değil, bize o günün, o saatin...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bu o günün işte.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bu o günün.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bu normal mi yani?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Saat hangi si?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – İki günlük.

BAŞKAN – 11, 12, 13.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – İki günlük falan değil, tam o saatin olduğu zamana ait bir diyagram varsa eğer...

BAŞKAN – Onu istedik TKİ'den. TKİ'den istedik onun programını, o günlük, anlık, saatlik alabileceğiz onu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani, özellikle de o beşe o kala...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ben burada şunu vurgulamak istiyorum: Yani, burada ister o ağırlıklı ortalama ister işte hocamın dediği gibi, belli bir saniyede veri alınması şeklinde hataya düşülmüş ve burada hepsi 50'nin, 100'ün üzerindeki gibi yüksek rakamlar yani yüksek monoksit değerleri var şeklinde burada bir hata var. Bir tek şey var bir de 2 tane sensörden bahsedilmiş. İki saat, üç saat, dört saat aralıklarla 50'nin üzerinde, onlar tamam, onlar önemli, onlara bakmak lazım. Ama, onlar için de bakın, burada yazdıkları çok doğru bir şey var sayfa 38'de: "Bunun yanında, anormal sonuçlar verdiği açıkça belli olan pek çok monoksit sensörünün bakıma alınmaması, kalibrasyonunun yapılmaması, kayıtlardaki çok uzun süreler aynı monoksit değerlerini göstermesi –tam sayı veriyor, 100'den sonra üç basamak aynı rakamlar veriyor- işletme yetkililerinin de herhangi bir önlem almaya yönelik eylem ihtiyacı oluşturmamıştır." Bu konuda yazdıkları en doğru şey bu. Yani, 2 tane değer in üç saatlik, beş saatlik süreler boyunca monoksitin yüksek olduğunu söylüyorlar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Sayın Başkanım, bu ölçümlerle ilgili bilirkişi raporundan bir yere dikkat çekebilir miyim?

BAŞKAN – Tamam. Hangi sayfa?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – 33'üncü sayfada.

Bakın, mesela burada, son paragrafta çok net bir şekilde de açıklıyorlar. "Yukarıda örnekleri verilen zaman dilimleri arasında karbonmonoksit konsantrasyon değerleri önem taşımaktadır. Zira, yarı mekanize kazıda kömürün aynadan daha kolay kazılabilmesi için ve bazen arkadan kömürün göçertilmesi amacıyla patlayıcı maddeler kullanılmaktadır. Patlayıcı maddeler ateşlendikten sonra ortama karbonmonoksit yaymaktadır ancak ayak havalandırması neticesinde beş on dakikadan daha az sürelerde patlatma sonucunda oluşan karbonmonoksit gazının ortamdaki uzaklaştırılması gerekmektedir. Aksi takdirde, gevşetilen kömür yükleme işi için işçilerin ortama sokulmaları gerekmektedir. Yukarıda verilen örneklerde üç saat on altı dakika, beş saat kırk yedi dakika, altı saat otuz sekiz dakika gibi çok uzun sürelerde çalışma sınırının çok üzerinde karbonmonoksit değerleri ölçülmüştür. Bu değerlerin patlatma ile açıklanması mümkün değildir." Yani, patlatmadan daha kısa sürede vereceğini oysa çok uzun bir zaman diliminde bu ortalamaların bunu gösterdiğini ve burada patlatmanın etkisinin daha az olarak değerlendirilmesi gerektiğini söylüyorlar.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tamam. Demin okuduğum şeyde o monoksit sensörlerinin yanlış ölçüm yapabileceğini almışlar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Evet, bazıları da yanlış.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bunu da ben şu anda aslında kendileri de kanıtlamışlar bunun yanlış ölçüm yaptıklarını.

Mesela, bakın, gene aynı sayfada diyor ki: “Örneğin, 415 no.lu sensörde 5 Mayıs tarihinde iki saat on altı dakika, 9 Mayıs tarihinde de yine yedi saat otuz beş dakika yüksek değerler kaydedilmiş.” Peki, sekizde ne oldu, dokuzda ne oldu, on, on bir, on ikide ne oldu? Yok. Yani o sensörler yanlış ölçmüş. Son sayfada da...

BAŞKAN – Kalibrasyon sorunu var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ciddi kalibrasyon sorunu var.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii ki.

En doğru yazdıkları şey o dediğim o. Yani, onların yanlış ölçtüğünü kendi de söylemiş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Peki, nereye varmaya çalışıyorsunuz? Bir de yarım kalıyor, atlıyoruz: “Üstten giriyorduk, alevler vardı söndüre söndüre girdik. Barajlanmış kapıları çok kolay söndürdük çünkü buradan gelmişti yangın. Yani buradan gelen yangının yaktığı tahtaları kolay söndürdük ama 1 no.lu –veya bir terim kullandınız işte herhâlde şu 1 no.lu bizim şeydeki 1 no.lu- orayı söndürmekte çok zorlandık çünkü içeriden bir şey geliyordu. Kül ekibini çağırdık, bir gün boyunca kül bastılar öylelikle durdu.” Yani, orada siz onu anlatırken öyle bir kanaat oluştu ki bizde hani havalandırma terse döndükten sonra gelen, rüzgârla bir gelen yangını yakmasının dışında sanki yangının esas kaynağı bunun içindeki acayip bir yangınmış, ısıymış ve sanki her şeye de bu sebep olabilmiş gibi bir kanaat oluşmuş sizde.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bütün o kurtarma süresince veya üç ay boyunca kanaat bende de oluşmuştu ama işte bu sensör değerlerinden sonra... Şimdi, şöyle söyleyeyim...

BAŞKAN - Siz daha önce sensör değerlerini hiç görmediniz mi?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Ama, sonra da “Yangın çıkmadı.” dediniz, yangın olmadığı kanaatinde...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Niye çıkmadı? İşte, sensör değerlerinde... Bakın, böyle bir yangın mutlaka monoksit verir. Emici havalandırma yapıyorsunuz yani havayı emiyorsunuz, içeri veriyorsunuz, açık alev döñüşecek, önce bir duman verir zaten ama hiçbir şekilde ne sensörler tespit etmiş ne de oradaki iş güvenliği uzmanları.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, o zaman o sizin söndüremediğiniz yangın nasıl çıkmadı yani?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Gözünüzle gördüğünüz bir yangın yok muydu yani?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Ya, “Alev topu falan düştü.” deniliyor, o kadar ısı var.

BAŞKAN – O yok, alev topu filan yok.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Önce dinleyelim de öyle yorum yapalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O zaman, Komisyonun 2 üyesi biliyor yani yolda molda konuştuk. Ben söyleyeyim, yarın da gittiğimizde atlamayalım, soralım. Bu Akın Bey gözüaltına alındığı gün savcılıkta beklerken tesadüfen biz onunla konuştuk orada ne oluyor ne bitiyor diye -bir sürü ailenin çocukları alınmış falan filan- orada ne oldu falan dedim, yan yana oturduk bir yirmi dakika falan. Tabii, birçok şeye kızılıyordu, emniyetin en önemli şeyi... Onun da ruh sağlığı da çok yerinde değildi o gün, o da çok kötü şeyler yaşamış. “Bu kazanın sonucu belli olduğunda Türkiye’de madenciliğin yapılış şekli ve madencilik değişecek.” dedi. Ne diyorsunuz, ne demek istiyorsunuz dedim. Dedi ki bana: “Madencilik sırf kömür çıkarmak ve çıkardığı yeri kapatmak falan değil. Bizim başımıza bu işi biz getirmedik. Bu iş bizden önce sürülmüş, yapılmış, kapanmış, adamlar işini düzgün yapmamış ama biz de oradaki riski bertaraf etmemişiz, adamların hatası bizim başımıza patladı.” diye bir şey söyledi. Şimdi siz anlatınca ben bunu... Hocam, sizinle konuşmuştuk değil mi bunu?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Komisyonun ilk günü Hocamın genel hatlarıyla söylediği şey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, yani mesela o gün Akın Bey’in söylediği, Hocamın söylediği, konuştuğumuz mesele, sizin bu dediğiniz, “Hani acayip bir şey vardı, bir türlü söndüremedik.” Siz de aynı yere doğru gidiyorsunuz gibi geldi ama şimdi “Yangın çıkmadı.” deyince bu sefer...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ya, bana bu sensör kayıtları...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de söndürdüğünüz bir şeyin adına “yangın” demezseniz ne diyeceğiz yani?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yok, yok, “yangın” derken kızışmadan bahsediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ha “Kızışma olmadı.” diyorsunuz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Kızışma olmadı. Yani, madencilik terimleri biraz farklı, pardon. Yani, oksidasyon sonucu bu yangın. Yangın, tabii ki açık ve net yangın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Duman o zaman nereden çıktı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yangın olmaz mı? Yangının anlamı, biz kızılmaya, oksidasyona biz yangın...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İçin için yanma olmadı, bir süredir yoktu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Olmadı çünkü için için yanma olsaydı...

BAŞKAN – Uzun süredir için için yanma yoktu demek istiyor yani burada karbonmonoksit değerleri...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Pardon yani madencilik terimleri, kusura bakmayın... Bu değerler hep böyle olurdu yani hiçbir şekilde aşağıya... O kadar açık alev dönüşecek bir monoksit...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Özür dilerim, sizin eğitiminiz neydi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Maden mühendisiyim, iş güvenliği uzmanıyım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hocam da maden mühendisi. Yani, sizin burada bir anlaşmanız lazım bizim aydınlanmamız için.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ben şu şeyde bir gösterebilir miyim.

BAŞKAN – Hocam, haritaya çıkın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, sizin burada bir anlaşmanız lazım bizim aydınlanmamız için.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, olay çok büyük bir olay. Yani olayda çelişkiler fazla.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Olayın sonuçları çok büyük ama olayın kendisi aslında çok küçük.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 2 maden mühendisi aynı şeyi söylerseniz.

BAŞKAN – Bahtiyar Bey...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şu Ventsim'i bir açabilir misiniz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hocam, şeye geçmeden bir söyleyeyim mi? Hem şu sensörlerin...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – O sensörleri de anlatacağım, niye ölçmediğini göstereceğim size.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sensörlerin sonuçlarına göre bir yorum yapacağız, nasıl bir şey bu?

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sizi suçladığınızı değerlendirirsiniz...

BAŞKAN – Yok, yok, suçlama yok.

Aygün Bey de bizim gibi kafa yoran bir insan.

Aygün Bey, Ventsim'i açar mısınız.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şu Ventsim'in o köşeyi bir açar mıyız. Bakın ben size göstereceğim. Aslında olayın oluş şekli tabii birçok alternatif olması dolayısıyla karmaşık görünüyor ama çok karmaşık bir olay değil. Yani, sonuçları çok büyük tabii, o ayrı ama olayın konusunun ben çok basit olduğu kanaatindeyim. Yani, birkaç alternatif olabilir ama o alternatiflerin olması da, hepsi de sonuç olarak aynı sonuca yol açıyor.

Şimdi, bakın, şurada zaten hava oldukça hızlı geliyor. Yani, burada –Aygün Bey de söyledi- 11 tane değişik çalışılan yer var, bu 11 tane değişik çalışılan yere hava sağlamak için oldukça önemli miktarda hava gönderiliyor, gönderilmek zorunda zaten. Dolayısıyla, bakın, şurada çok iyi bir hava sirkülasyonu var, burada iyi bir hava sirkülasyonu var, şurada az bir hava sirkülasyonu var. Şimdi, mutlaka bu yangının, bu hava sirkülasyonunun az olduğu ve insanların da çok hareket etmedikleri yerlerde olması gerekir diye düşünüyorum. Çünkü, buradaki doldurulmadığı için içinde gaz olmuş olabilir, o gaz çatlaklardan gelerek ısınmayı artırmış olabilir. Yani, bunun gazla biraz daha alevlendirilen bir kömür yangını olmama ihtimali bence yok, mutlaka kömür yangını. Yani, kömür yangını olmadan böyle bir yangın başlamaz ya da biri geldi, elindeki mazot bidonunu döktü, yaktı; öyle bir şey olsa zaten bu çoktan açıklığa kavuşurdu yani öyle bir ihtimalin olması bence mümkün değil.

Tabii, bakın, şurada hava hızı çok düşük, buradan hiç insan filan geçmiyor ve buradaki hava şuraya ve bunun çok yakınlarında ölçüm aletleri gene de yok, hep panoların çıkışlarında, doğal olarak böyle burası. Şimdi, şuradan oluşan duman şu anayola karıştığı zaman burada hava o kadar fazla ki konsantrasyonunu ölçemiyorsunuz zaten yani son ana kadar ölçemiyorsunuz, keşke ölçebilirsiniz. Zaten burası kevgir gibi, her taraf göçmüş, bir daha taban alınmış, bir daha yapılmış, hep sorunlarla karşılaşmış bir yer. Yani, burada kömür yangını uzaklardaki karbonmonoksit ölçerlerle tespit etmeniz mümkün olmayabilir çünkü ayaklardaki kömür yangınları daha geniş alanlarda oluyor, daha çok miktarda karbonmonoksit oluşturuyor. Oysa buradaki yangın çok küçük bir alanda başlayan bir yangın yani öyle geniş

bir alanda yani göçük arkasındaki kömür gibi değil burası. Yani, bu bir noktada başlayan bir yangın. Dolayısıyla, buradaki karbonmonoksiti. genel olarak ta uzaklardaki karbonmonoksit ölçerlerdeki havanın miktarının seyrelmesini de düşünürseniz çok net bir şekilde belirlemek mümkün değil.

Diğer bir şey de şu: Benim, ocakta çalıştığım zamanki yaşadığım, daha önce de anlattım bunu sizi, yeri geldiği için bir kere daha söylemekte fayda var. Buradaki yangınlar çok kısa sürede gelişiyor. Önce ısınıyor, reaksiyon başlıyor, karbonmonoksit çıkıyor ve bu ekzotermik bir reaksiyon o nüvedeki ısı, sıcaklık artıyor. Artıyor, artıyor ve reaksiyon hızlanarak devam ediyor, hızlanarak devam ediyor ve ondan sonra yangına neden oluyor. Önce, bu inkübasyon zamanı dediğimiz süre uzun. Önce yavaş, yavaş, yavaş gidiyor ama sonlara doğru bu bayağı hızlanıyor. Dolayısıyla, siz onu son anda tespit ediyorsunuz. Dolayısıyla, burada da bir soğutma etkisinin çok az olması –şurada- dolayısıyla da...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hocam pardon, bu yolun yapısı ne? O yolun turkuaz yolun yapısı ne?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Altı kömür, üstünde de kömür olduğunu söylüyorlar, hatta diyorlar ki: “Biz, üstünden göçtüydü kömürlü şey, oralara domuzdamı falan kurduk” diyorlar. Üstünde kömür varsa...

BAŞKAN – Haritada taş Hocam orası. Arkanızdaki haritayı baz alırsak orası taş.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani, demek ki ya tabanında bir şey var gibi yani.

BAŞKAN – Şimdi, Hocam, ben sözünüzü orada noktalı ayayım hem de Necati Bey’in sorusuna da, ikisine birleşik şekilde cevap vereyim. O bilir kişinin -61’inci sayfa, var mı 61’inci sayfa, hocam sizde de vardır- orada şekil 14 var. Şekil 14’te galeri kodu 138, kömür kodu 135 yani aşağıda 13 metrelik bir topuk var iki galeri arasında ama aşağıdaki galerinin üzerindeki kömür üst galeriye doğru yükselmiş, 3 metrelik bir fark var yani taban galerisi ile kömür arasında. Biraz önce sizin de vurgulamaya çalıştığınız, madencilikte de sık sık yaptığımız taban taramasıyla bu 3 metre incele incele bir noktaya getirilmiş. Yani bir yerde benim de vardığım nokta o, oraya gidiyor. Bir de tam bunun üzerinde fay var. Yani, burada bilir kişi “1 no.lu fay ve 2 no.lu fay.” demiş. Yani, buralarda da küçük faylardan -buradaki 450 faydan bahsettim ya- onlardan 2 tane fay da var burada. Yani, buraya odaklanmak lazım Aygün Bey.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ben açıklamamı yapacağım efendim.

BAŞKAN – Yani sizin bizim Komisyona daha önce geldiğinizde de aynen şunu söylüyorsunuz, diyorsunuz ki: “Elektrik panosunun falan patladığı söylenemez. Bu patlamayla -kablunun arkıyla- bant yanmaz, bir kaynak lazım, çok kuvvetli bir kaynak. Onu tutuşturacak bir şey lazım ama burada özellikle arkadaşlar, bilenler varsa onlar oralarda çalıştılar, söylesinler.” diyorsunuz. Yani, bu kaynak nedir? Bütün mesele o.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sayın Başkanım, geldiğim nokta şu: Şimdi, Hocamın üzerinde durduğu o magenta renkli, buraya odaklanalım. Şimdi, burada 4 no.lu bant var, ben bunu şimdi çizdim Hocam konuşurken, bu 4 no.lu bandı çizdim. Orada hava hızı düşük, kesinlikle. Bu 4 no.lu bandın 2 tane tahrik ünitesi var yani tambur burada, motorların bir grubu burada, bir grubu burada. Şimdi, burada, tabii ki bir sürü işçi arkadaşımızın ifadeleri var. Bu ifadelerde bilgi kirlilikleri de çok fazla.

BAŞKAN – Müsaade edersen bizim arkadaşlara kendi ellerindeki haritalarda göstereyim ben.

5 ile 6’nın arasına bir cep giriyor arkadaşlar, biri bu. Bir tane de en altta, 7’nin altında küçük bir cep daha var. Bunlar tahrik motorlarının bulunduğu cepler.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 6 no.lu nokta.

Bu 1’inci tahrik grubu, 2’nci tahrik grubu da burada. Şimdi, buradaki şaltercinin bir ifadesi var, o da, 2-3’üncü defa “start” a basıyor, çalışmıyor, basıyor çalışmıyor.

BAŞKAN – Onu öğleden sonra dinleyeceğiz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 3’üncü defa bastığında da burada açık alev görüyor, aşağıda bir şey görüyor. Ama, şunu şey yapayım, bütün ifadelerden sadece bu ifadenin üzerine gidersek.... Buranın altında, o demin yangının olduğunu bahsettiğim yer bu A panosuna bağlı. Bu A panosundan buraya bir bağlantı var, şuraya bir bağlantı var, şuradan bir bağlantı var. Bu, tahrik grubunun altından geçiyor.

BAŞKAN – C panosunun üst tavan yolu mu diyoruz ona? C panosuna gidiyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yani, şu tahrik grubunun altından geçen bir...

BAŞKAN – C panosuna gidiyor orası. Ümit, orası C panosu değil mi? Bak bakalım.

TKİ BAŞMÜHENDİSİ ÜMİT ÇEPNİ – Doğrudur Başkanım.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, şöyle düşünelim: Hava hızı düşük, hava yok, yani şurada çok az bir hava var. Burada bir cep var, bu cep ana hava akımının olmadığı bir cep. Yani, o cep demek, ana hava akımını görmüyor, ana hava akımının yalamadığı, temizlemediği bir cep.

BAŞKAN – Sıcak havayı alıp götürmüyor?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

Altında eski bir galeri var, çok fazla kot farkı yok ve en gazlı panoyla bağlantısı var. Burada metan parlama ihtimali var. Yani, burada sızan gazların... “Patlama” demiyorum bakın, “patlama” demiyorum. Bu, 3,5, 4,5 arasında bildiğiniz gibi bu metan parlama yapar ve çok kuvvetli parlama yapar yani insanı da öldürür yakınındaysanız ve ölümler olmuştur o şekilde de. İnfilak yapmaz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Parçalanma var mı cesetlerde?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hayır, hayır, infilak yok, böyle bir alev, bir yalaz, bir parlama yapar.

BAŞKAN – Bir nokta koy oraya. “Parlama” dediğimiz, biz “harlama” deriz. Bu harlama genelde evlerdeki ocaklarımızın üzerinde de çakmağı çakarsınız yanmaz, böyle gaz çıkar, birdenbire par diye yanar.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, evet.

BAŞKAN – Ama, bu, isterseniz 1.500 derece olsun, saniyelik bir olaydır, 16 milim kalınlığında, neredeyse 1,20 genişliğindeki bir bandı birdenbire tutuşturacak bir şey gibi gelmiyor bana.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – O şeye bağlı efendim, buradaki cebin hacmine yani bu metanın burada ne kadar bir hacim kapladığına bağlı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, oradaki o tamburun olduğu yerde motor falan var mı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Var tabii, motor var burada.

HASAN ÖREN (Manisa) – Motorun bir kısa devre yapmasından çıkan bir...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Her zaman var, her zaman o ihtimal vardır, en exproof motor da olsa onların çalışma aralıkları, yani tüzüğüme göre, yüzde 1,5’ tur.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, butona 1’nci basıyor, çalışmıyor, 2’nci basıyor, çalışmıyor, 3’üncü bastığında...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, öyle bir ifade var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Öyle diyor Ramazan Demir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Arka taraftaki motorun olduğu, bandın olduğu, tamburun olduğu yerde...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Buralarda alev görüyor arkadaş.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Elektrikle ilgili bir sorun var o zaman.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, o elektrik motorunun bir kısa devre yapmış olma ihtimali...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, elektrikle ilgili sorun olur olmaz ama...

BAŞKAN – Kısa devre metanı harlattırır ama mesela şunu çözmeye çalışıyoruz biz... Çok kafa yorduk hocam, ben. Zaman zaman kafam şey oldu Aygün’ün ifadelerinden, tekrar aradım, bilgi aldım. O yüzden Aygün’ü ben çok önemseydiğim için bir daha buraya çağırayım istedim. Ben ona soru sordukça ister istemez onu konunun içerisine de biz çektik bir yerde de. Metan harlaması, parlaması anlık, saniyelik bir olay, saliselik bir olay. Evet, orada bir şey varsa insanın kaşını, gözünü, derisini yakıverir ama bir şey yapmaz, tutuşturamaz yani.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şimdi, Başkanım, söylediğim şu: Geçmiş dönemde aşağıda bir galeri var mı?

BAŞKAN – Var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bu galerinin içerisinde bir gaz olduğu söyleniyor. Şimdi, yukarıda da buna yakın bir yerde kısa devre yapmış bir motordan çıkacak bir kıvılcım o alttaki galeriden gelen metanı ateşleyebilir mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Ateşleyebilir tabii.

HASAN ÖREN (Manisa) – İşte ben onu anlatmaya çalışıyorum yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Zaten aşağıdan metanın gelmiş olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum. Yani, zaten tanık ifadelerinde de bir alev geldiği... Yani, kömür yansa o alev olmaz.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) - Fay hatları da orada değil mi Hocam?

HASAN ÖREN (Manisa) - Daha önce çalışma yapılmış...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Önce bir duman gibi mutlaka belli eder kendini.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - O alevle birlikte eğer taramalarla kömüre çok yaklaşılmışsa kömür de yanmış olabilir ama şimdi açılınca göreceğiz. Eğer orada kömür yoksa, aşağıdaysa kömür o zaman mutlaka o gazın yanması...

BAŞKAN – Hocam, orada kömür yok. Ama, şöyle görebiliriz: Mesela, açıldıktan sonra bir şey rica edeceğiz oradan isteyeceğiz, “Sondaj yapın kömür derinliği ne kadar?” diye galeri içerisinde.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bir de oradaki motora da bakmak lazım. Gerçekten oradaki motor bir kısa devre yaptı mı veya işte...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Tabii ki, onlar mutlaka belli olur.

BAŞKAN – Ramazan Demir denilen o şalterci bugün öğleden sonra gelecek, Aygün Bey’ in de söylediği o şalterci arkadaşımızı bulduk onu da dinleyeceğiz, ona bir açıklık getirsin.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yani, bir ihtimalden bahsediyorum.

BAŞKAN – 2 ihtimal var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İçeriden çok yanan şey nasıl?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ha, bu oraya bağlı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nasıl?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bu yol ona bağlı. Tabii ki, işte oraya geleceğim. İşte bu yol, bakın, bu buna bağlı, o da ona bağlı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, önce bu yandı, siz girene kadar da orayı mı tutuşturdu yani? Buraya mı bağlı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, bağlı o da oraya. Sökülmüş buralar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çoktandır yanmıyor da bu alevlenmeden harladı, siz geldiğinizde hâlâ yanıyordu?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yanıyordu. Yani, bir ihtimal...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, “Şuranın yanması kazadan sonra başladı.” diyorsunuz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Kazadan sonra. Tabii, zaten ilk anda biz buralara geldik, böyle bir yangın yoktu, havayı terse çevirince oldu, havayı terse çevirince burası alevlendi. Ama, buralardan bir şey başlayıp da alttan doğru buraya vurmuş olabilir yani.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Aygün Bey, basında ilk olarak trafo patlamasından dolayı haberler çıkmıştı. Yani, o haber neye göre çıktı acaba?

BAŞKAN - U3 trafo bölgesinde olduğu için “Patlama oldu.” demişler, trafoya mal etmişler.

Şimdi, için için yanma olayı oksijenle kömürün oksidasyonu ile alakalı. Bulunduğu ortamda belli bir inkübasyon süresi var, o inkübasyon süresine erişmezse karbonmonoksit üretmez, o inkübasyon süresine erişmezse sıcaklık oluşmaz. Dolayısıyla, o inkübasyon süresi çok önemli. Yavaş yavaş kızışacak, inkübasyon süresine gelecek, karbonmonoksit, karbondioksit, duman üretecek ve ısınacak, ondan sonra arkasından da aynı şeyde olduğu gibi alev alacak, mangal kömürü gibi kızaracak. Hocam da şeyde...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Bu süreç ne kadar yani zaman olarak, saat olarak?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – O çok farklı.

BAŞKAN – Ortama göre değişir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Aygün Bey, o geldiğinde sorarız da şalterci...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ramazan Demir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – “Bastım, çalışmadı.” dan kasıt motorlar mı çalışmadı yoksa bant mı dönmedi?

BAŞKAN – “Bant dönmedi.” diyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bant çekmemiş.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – “Bant çekmedi.” demek zaten orada kopma...

BAŞKAN – “3’ üncü banda bastım, çalıştı, döndü; 4’ üncüye bastım, çalışmadı, bant dönmedi; 2’ nci kez bastım...” diyor...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, motor çalışıyor olabilir, motorda bir sıkıntı olmayabilir, sadece bant koptu da olabilir.

BAŞKAN – “Bant dönmedi.” diyor, yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bant koptuysa da dönmedi demek yani çalışmıyor o anlamda söylüyordur.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yol almadı gibisinden anladım ben yani bastı ve çalışmadı.

BAŞKAN - Hareket etmemiş demek ki.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hani diyorlar ya “Yoğun duman geliyor.” O yoğun duman nasıl oluşuyor? O metan hani dediğimiz gibi diyelim hani teori...

BAŞKAN – Şimdi, bakın, siz de onu söylediniz, teşekkür ederim Özgür onu da vurguladın. Yoğun duman geldi, bu beyaz duman geldi bu havaya rağmen bu tarafa neyi gelir? Bu yüksek bir basınç olmadan gelmez.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Onu şurası için söylüyorlar, öyle bir ifade var burada...

BAŞKAN – Hayır, siz de dediniz ya: “Bizim harita da 2’ nin çok ötesine kadar duman gelmişti.” diye.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Çok gittim yani 3 no.lu bandın kuyruğunda bir ateşleme yapıyorlar. İşte, benim hani ilk teorim oydu yani bu ateşlemeyle beraber buradan duman geliyor ama o da yani birisi “beyaz duman” diyor, kimi “siyah duman” diyor.

BAŞKAN - O kadar büyük bir duman ne?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yani, orada bir açık alevli yangın olduğunu da ben kanıtlayamadım. Yani, öyle bir, burada bir açık alevli yangın var mı? Ama, şunun boyunda yangın var.

BAŞKAN - Açık alevli yangından söz eden hiç yok. Sadece Yusuf Koçhan’ın söylediği “Alev geliyordu, ateş geliyordu.” diyor. Onun “ateş” dediğine başkası “sıcaklık” diyor. Zaten terminolojide bir mutabakat yok işçiler arasında veya konuşanlar arasında. İşte, biz öğleden sonra onları tartışacağız, görüşeceğiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de şey, biz oradan geçerken “Orası çok sıcaktı.” söyledik. “Sen işine bak evladım.” dediler falan diyen de az değil ama birçok kişi şey diyor: “Orası sıcaktı, orası sıcaktı günlerdir.”

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Şimdi havanın da az geçtiği yerlerde bu elektrik motorları, rediktörler veya hava azsa ortamı felaket ısıtırlar. Yani, şimdi, tabii, buradaki ısı sensörüyle ilgili de bazı iddialar var yani ocak ikliminin ısındığı ama oradaki rakamları bulması ocak ikliminin mümkün değil. Eğer bir ocak yangını o rakamlara ulaşmışsa olay zaten bitmiştir. Yani, o rakamlara gelmeden önce, o ocak ısısı o kadar ısınmadan önce mutlaka monoksit olarak buhar ortamı olur.

BAŞKAN – Şimdi, sıcaklığı söyleyeyim. Dışardaki sıcaklık 22-25 dereceden başlıyor son on gün içerisinde, 32-33 derece, 36-38 derece, 46 dereceye kadar çıkıyor. Bir tane sıcaklık sensörü var, o da 340’ın çıkışında, Aygün Bey’in bahsettiği. Eğer çıkışta 46 dereceyse içerisi rahat 50-55 derecedir. 50-55 derecede kimse çalışamaz. 50-55 derece olduğuna göre o sıcaklık sensörünün ya kalibrasyonu bozuk ya bir şeyi var.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Kesinlikle, kesinlikle.

BAŞKAN - Bilirkişi de orada...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Atıf yapmış ona da.

BAŞKAN - ...bir noktaya kadar yapmış, orada bir sensörde sorun olduğuna atıfta bulunmuş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii, bu yani sensör sorunları ayrı ama biz bir sürü taziye gittik ya böyle daha olay olmuş, bir gün olmuş kadınlar ağlıyor, diyor ki: “Çizmelerine kadar terle doluyorlarmış.”

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Mideleri bulanıyormuş, “Halsizlik vardı.” diyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Devamlı işte “O kadar çok terliyor ki kıyafetleri iş yerinde kurutamamış, getiriyordu eve kurusunu götürüyordu, biz bunu yıkayıp kurutuyorduk.” Böyle ben 6-7 tane anneden, eşten son bir aydır “Çok sıcak, çok terliyoruz, dayanamıyoruz, çok sıcak.” dediğini duydum. Şimdi, bu kadınlar, kazadan bir gün sonra, hiçbiri televizyon izlemez hani birbirinden de etkilenmesi mümkün değil yani yas hâlinde ağlayan kadınlar eşinin, çocuğunun içerideki aşırı sıcaktan şikâyet ettiğini söylüyordu. Ben sensöre bakmıyorum, ben bu oluşmuş şeye bakıyorum yani.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ben, tabii, o işletme adına şu anda değil, sadece mesleğimiz adına, şu olayın aydınlatılması adına konuşursam ben onda öyle bir ihtimal gerçekten görmüyorum ama onu hava miktarına bağlıyorum. Hava azsa onca işçinin çalıştığı, onca elektrikli aletin, ünitenin, kablounun bulunduğu yerde, makinenin bulunduğu yerde iklime bağlı olarak da, şimdi kıştan çıkılmış, bir ilkbahara gelinmiş, havalar ısınmış tabii ki aynı kışınki iklimi olmaz. Eğer, yani biraz da havayla soğutacağız ocağı yani az havayla çalışılmaz yani hiçbir şekilde.

BAŞKAN - Bir de tasman olayının etkisi nedir burada? Yani, bu olay hemen hemen şöyle baktığımız zaman şu haritamıza, tamamı imalat, büyük bir kısmı da tamamlanmış, çok az bir şeyi kalmış. Yani, burada tasman olayının etkisi bilirkışide de var. Sen bu konuda ne dersin?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Tasman yani bütün imalat olarak mı?

BAŞKAN - Bütün imalat, bölgesel...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Bence yok, neden yok? Çünkü tabanda oluyor olay.

BAŞKAN - Var, tasman resimleri var.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yani yok, olay tabanda oluyor yani kızışma da olsa kömür tabanda çünkü, kömür tabanda. Yani kömür tabanda olduğundan yani olayın bütünüyle hani projeye falan girecek değilim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tasman nedir?

BAŞKAN – Şimdi, tasman olayı şu arkadaşlar...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Alçalma.

BAŞKAN - Yer altındaki kömür 30 metre kalınlığında ya, üzerinde de 150 metre kalınlığında toprak var. Siz o 30 metreyi boşaltınca üzerindeki 150 metre çöküyor. Yani, aşağı 30 metre çökerken en tavanda bu yukarıda 2-3 metreye falan çöküyor. Dolayısıyla, o sağlam yapı, doğal yapı kırıklı bir yapı arz ediyor. Zaten fay hattı da var, bir sürü şey hatları da var, bundan dolayı o yukarıdan aşağı - inversiyon deriz hani şu duman çöker ya yaz aylarında kışın baharda veya son baharda- o inversiyonla havanın aşağı doğru oturması içeriden de galeriden çok hızlı, güçlü hava giriyorsa aşağı doğru çekme riski var ve normalde inversiyonla aşağı doğru havanın gelme şeyinden bahseder madencilik literatüründe arkadaşlarımız. Bu da aşağı, bilhassa göçük bölgelerine hava alıyor demektir. Çok yavaş aldığı için de orada yavaş yavaş reaksiyon, inkübasyon süresi ısınmaya neden olur. Yani, burada çok detayına girmemiş ama burada bahsetmeye çalıştığı şey tasman olayı o, göçme olayı.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ama, benim de burada anlatmaya çalıştığım bu 6 no.lu noktanın...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ama, burada göçme yok, hiçbir şey yok....

BAŞKAN - Her yer göçük.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Her yer göçük.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - ...bu havanın az geçtiği, karşı kenarın altından geçtiği ve dolayısıyla orayı tasmana uğrattığı yani orayla irtibatı sağlamış olabilir yani mevzi kısmi bir tasman. Bu da bir tasman sonuçta

BAŞKAN - Tamam.

Şimdi orada K panosu var. Tabii, ocakta çalışmadığınız için hemen S panosundan çıkınca üçgünden sola bir kör cep tamamlayamamışlar onun giriş çıkışını. Orada K panosunda işçilerin savcılığa verdiği ifadede “Burası, çok sıcaktı kömür. Kömür çok sıcaktı, soğutmaya çalıştık, monoksit oranları çok yüksekti, kömürün içerisine soğuk su veriyorduk hortumlarla, deliklerle, aşağıdan gelen su ısınarak geliyordu, sanki çaydanlıktan gelir gibi.” diyor bir işçi ifadesinde. Şimdi, buralardaki belli yerlerdeki kömürde bir ısınma var.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Çok yerde bu var. Şimdi, bu işçi ifadelerinde hep belli oluyor yani S3 panolarında da var yani ısınmalar... Şimdi bu son derece yangına elverişli bir kömür. Şimdi, bununla ilgili mücadele yöntemleri, işte belli başlı kül uygulamaları...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Aygün Bey onu söylemiyorum. Burası daha yeni açılmış, bakir bir yere giriyor adam, K panosuna, altında şey yok, sağında solunda eski imalat var ama altında veyahut da üstünde eski bir imalat yok. Yani oraya girerken orada topuk diye bırakılmış olan nispeten, sonra da yani burayı diye alalım diye düşünülen bir yerden bahsediyorum. Orada bir kömürün, topuk diye bırakılan kömürün bu kadar ısınmasının nedeni ne olabilir? Şimdi, S panosunun oradan indiriz kömüre, bir K panosuyla küçük bir pano zaten. Görüyor musunuz K panosunu?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Şura mı?

BAŞKAN – Yok, dur ben göstereyim bir saniye. Şurası, K panosu şura. Şeyi tamamlayamamışlar, terk etmişler sonra. Bu kazadan bir iki ay önceki açılmaya çalışılan pano, K panosu şurası.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bu mevzi ısınmalar her yerde olur. Burada benim söylemek istediğim şeydu: Bu olayda da kurtarma çalışmaları devam ederken bu A2 panosunun ki üstelik yani bu A panosundan dolayı metanlı pano üst taban yolunda açık alevli yangın çıktı -belki kayıtlarınızda vardır- açık alevli yangın çıktı burada.

BAŞKAN - Nerede çıktı, hangi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Bu hiç ilgili olmayan yani genel yangınla ilgili olmayan...

BAŞKAN - Ne zaman çıktı o, çok önce mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Son günlerde, cuma günü falan. Açık alevli yangın çıktı burada yani tam bu üst taban yolunda, A2 panosunun üst taban yolunda yani mevzu değil.

BAŞKAN - Şu an faal olan panodan mı bahsediyorsunuz, eski göçük...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Yok eski değil, yeni pano bu, bu yeni mekanize bir alan.

BAŞKAN - Yeni panonun...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Üst taban yolunda.

BAŞKAN - Üst taban yolunda.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Üst taban yolunda tam nefesliğe yakın bir yerde, burada açık alevli yangın çıktı yani aklımız çıktı yani çünkü hem kurtarma çalışmaları devam ediyor hem de metanlı bir pano.

BAŞKAN - Bu birkaç gün önce oldu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Tabii tabii. Söndürüldü, falan filan, uğraşıldı.

BAŞKAN - Ali Haydar Bey'den o konuda bir bilgi alabiliriz herhâlde.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ - Alabilirsiniz yani o da benim kadar biliyor. Oluyor yani bu ısınmalar sürekli olur.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başkanım, ben bir soru soracağım.

BAŞKAN - Şimdi Ali Haydar Bey'i de dinleyeceğiz, o yüzden...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Yok, ben bir soru sorabilir miyim Başkanım.

BAŞKAN – Tamam o zaman. Bir sen sor bir de Özgür Bey sorsun, kapatalım o zaman, sonra Ali Haydar Bey'e geçelim çünkü çok uzattık.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aygün Bey'e teşekkür ediyoruz.

Şimdi, tabii, bizim Komisyonumuzun görevi hem kazanın nedenlerini araştırmak hem de alınması gereken iş güvenliği tedbirleri nelerdir, bunu belirlemek. Siz de bir iş güvenliği uzmanısınız, kazanın olduğu havzadaki benzer işletmenin iş güvenliği müdürüsünüz şu anda. Tabii, bu kazanın nedenleriyle ilgili çok çeşitli görüşler var, sizin görüşünüz farklı, Hocamın görüşü farklı, herkes farklı şeyler söylüyor ama net bir noktada buluşamıyoruz. Şimdi, bu alternatifleri, kazanın nedenleri konusundaki ihtimalleri masaya yatırdınız mı kendi şirketinizde, İmbat'ta? Bu kaza bizim de başımıza gelmesin düşüncesiyle değerlendirmelerde bulunarak hangi tedbirleri aldınız kazadan bu yana üç ay boyunca? "Biz İmbat olarak bu kaza bizim de başımıza gelmesin diye şu tedbirleri aldık ve uygulamaya koyduk." diyebileceğiniz hususları alabilir miyiz?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Kaynak ne olursa olsun bir bant yangınının olduğunda hemfikiriz. Yani, tamam, galeri cidarındaki ağaç, kısmi ağaç, "kama" dediğimiz malzemeler de yandı ama insanları burada öldüren bandı yani bandın yanmasıydı. Bizim o anlamda biraz içimiz müsterih yani yanmaz tip bant kullanıyoruz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yanmaz bandınız var, o konuda sıkıntınız yok.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ — Ama, sıkıntımız yok diye de geçemeyiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alev yürümez bant mı var?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, alev yürümez.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Kazadan önce de var mıydı? Kazadan sonra mı yapıldı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, tabii vardı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Diğer konular...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, diğer konuda, bu bantlara, bütün bantların boyuna yangın söndürme sistemleri yaptık, bilahare. Hemen bu olay sonrasında.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yangın söndürme sistemleri. Bu TTK'da falan var mı, diğer madenlerde?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hayır, hiçbir yerde yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sadece sizde mi var şu anda?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Bilahare hepsi yapılmaya başlandı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Işıklar’daki gibi.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Sprinkler doğru yani sistemde su olacak, borunun içinde.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bu sadece bant için yeterli mi, diğer yerlerde gerekmiyor mu?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yeterli değil. O sisteme 50 metrede de bir vanalar ve hortumlar bağladık.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şunlardan mı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet, aynı. 68 derecede...

BAŞKAN – Işıklar Ocağı’nda da gördük dün indik.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Işıklar’da sadece bandın üstünde var, küçük bir fışkırtma yapacak, bunu daha büyük yapsak, galerinin üzerine bir boru şey yapsak daha...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Direkt banda hitap etsin diye banda yakın yaptık.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başka yerde yangın çıkarsa?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Onda da şöyle bir bilgi vereyim: Türkiye’de bunun standardı 68 dereceymiş, Türkiye’de ulaşabildiğimiz, firmaya biz 40 derecelik sipariş ettik. AR-GE’ sine başladılar, iki hafta içinde 40 derecelik sprink elimize gelecek, hepsini değiştireceğiz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Almanya’da gördün mü, bunlar var mı?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, var, ben Almanya’da gördüm zaten. Temmuz ayında Almanya...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Biz de yoktu ama. Yani, bu kaza olmasaydı biz bunu yapmayacaktık.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Enerji Bakanlığı heyetiyle birlikte Almanya’ya gittik, Temmuz ayında, ben orada gördüm.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başka...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Başka, süratle oksijenli ferdî kurtarıcılara geçmeye başladık.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Oksijenli ferdî kurtarıcılara.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Oksijen maskesi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Oksijen maskesi, bunlar yoktu, kazadan sonra. Ama, TTK bunu kullanıyordu, devletin kurumu.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – TTK kullanıyordu. Şimdi, TTK çok yüksek metanlı bir yer. Yani, illa yangın olarak düşünmeyin. Şimdi, TTK’da ben Kozlu’da İşletme Müdürüydüm. Gittiniz değil mi?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Evet.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yirmi yedi yılımı orada geçirdim, o felaketi de maalesef orada yaşamıştım 92’de alt seviyede bir mühendis olarak. Çok yüksek metanla çalışıyor TTK yani buradaki, bu havza gibi değil. Orada hazırlık aşamalarında bir anda metana boğuluyor ortalık. Yani, yangın daha düşük risk orada. Sırf oksijensiz ortam için mecbur kalındı, orada geçildi. Biz de şu anda süratle geçiyoruz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sadece iki konu mu var, yangın söndürme ve maske?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hayır, hayır olur mu?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başka neler var?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi eğitimleri sıklaştırdık, şu anda işlem ve eğitimleri...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) - Maske değiştirme odalarından falan bahsediliyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yani, çok farklı şeyler var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Eğitimleri sıklaştırdınız.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Eğitimleri sıklaştırdık, o suni teneffüs istasyonları...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sizde de var değil mi o suni teneffüs istasyonları?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, onları sıklaştırıyoruz ve tatbikatları sıklaştırdık. Yani, bütün işçileri alıyoruz, hava çıkışları, her tarafı, böyle sanki bir yerden duman geliyormuş gibi, Hocam bilir onların önemini, yani risk analizi yapmak, önlem almak yeterli değildir. Çok sayıda insan çalışıyorsanız tatbikat yapıp o insanlara nereye gideceklerini göstermek zorundasınız. Bunları yapıyoruz.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Peki, bu maskeler yarım saatlik mi? Yani, bu kazanın olduğu anda...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi o konuda bir sıkıntı var. Şimdi, bu maskeler mevzuatımızda yoktu. İki gün önce bir ek yönetmelik gereği zorunlu hâle getirildi oksijenli ferdi kurtarıcılar ama bir yıl sonra zorunlu hâle gelecek yani Eylül 2015 yılında. Orada çok yanlış bir iş yapıldı. Ben huzurlarınızda dile getireyim ve düzeltilmesini talep ediyorum.

Şimdi, her hâlükârda otuz dakika solunum sağlayan oksijenli ferdi kurtarıcı denildi. Taslak bize geldi, bizden görüş istendi. Bunun çok yanlış olduğunu, Avrupa Birliği normlarında EN 401 normuna göre dakikada 35 litre solunumla mesela yirmi beş dakika veren Dräger tipi yani dünyanın en iyi maskesinin bu ortamda kullanılmayacağını, bu yönetmelikle kullanılmayacağını -biz de onları alıyoruz şu anda- vurguladım ama dikkate alınmadı. “Her hâlükârda” diye bir ibare orada geçerse o yarım saatlik, yirmi beş dakikalık maskelerin hiçbirini kullanılmaz. Yani, üç buçuk kiloluk, bir saatlik maskelerin kullanılması gerekir. Bunun düzeltilmesini ben kesinlikle sizden istirham ediyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Peki, beş dakikalık yeter mi yani? Onlar için değiştirme istasyonları...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii ki. Değişme istasyonlarında onların şeylerini güzel hazırlamışlar yani kaç dakika düz galerilerde inişte, çıkışta ne kadar gidilebilir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Beş dakikalık maskeler kaç kilo? Kaç kilo onlar?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Onlar 2,1 kilo ortalama.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Dün bizim taktıklarımız herhâlde.

HASAN ÖREN (Manisa) – 1,5 kilo fazlalık mı var arada?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii ki. Yani, bir saatlik o FK’yla mümkün değil, hiç kimseyi çalıştıramazsın, taşıtamazsın yani. 3,5 kiloluk bir ağırlık. Ben işte Almany’a daki ocaklardan bahsettim. Prosper Haniel’de, hâlâ o monoksit maskesini kullanıyorlar çünkü onlar bir saatlik olduğu için diyorlar ki: “Biz 3,5 kilo kimseye taşıtamayız.” Hâlâ onlar monoksit maskesi kullanıyorlar ama değişim yerleri yapmışlar.

BAŞKAN – Aygün Bey, bir de Özgür Bey’in sorusuna cevap verin, bir ara verelim. Ondan sonra Ali Haydar Bey’i alalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok kısa iki tane şey soracağım.

Birincisi, şöyle bir şey algılıyoruz: Yani, tabii, siz aslında vurguladınız, sorunun cevabı şey de.

Şimdi, en çok işçi burada öldü. Burada da o devletin nefesliği denilen yer...

BAŞKAN – Burada derken S panosunda öldü.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, S panosunda öldü.

Sizin söylemenizle 100-150 metre bir mesafede temiz hava var ve bu emiş durumundayken bu dışarıdan da temiz havayı emip buraya getiriyor. Yani, aslında bu S panosu için bir yaşam odası yapacak olsak zaten buraya yaparız. Yani buradaki en önemli eksiklik... Bu S panosunda toplam kaç kişi ölmüştü?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – 250 kişi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, biz eğer ki bu şirket bu işçilere, demin sizin de bahsettiğiniz tatbikatları yapsa ve “Arkadaşlar, sizin için olası bir yangında, bu taraftan gelen bir duman durumunda ferdi kurtarıcınızı takıp –yaklaşık üç dakika, iki buçuk dakika sürer- 100 metreyi alıp sığınacağınız yer burasıdır.” diye bir kez tatbikat yapsa veya bu çocuklar bu yola çıkmaya çalıştığında -çünkü ifadeler var- “Durun.” deyip çıkartmamış bazı arkadaşlar, çıkartmayanların kendi de ölmüş zaten. Hani kusurlu, kötü niyetinden değil, eğitim eksikliğinden.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Dumana sokmamak için.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Dumana sokmamak için.

Oysa ki “Karbonmonoksit maskeni tak ve buraya sığın.” dense 250 kişi kurtuluyor, bu kadar basit. Yani, aslında kazanın oluşumundan ziyade ölümlerin, 300 kişinin ölmesine sebep böyle bir kazaya karşı iş güvenliği tedbirleri ve eldeki imkânlar ve tatbikat eksikliği.” diyebiliriz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Böyle bir ihtimal hiç düşünülmemiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Böyle bir ihtimal yani bu kötü senaryolar hiç tartışılmamış, çalışılmamış.

Bir de şeyi söyleyeceğim, bu ters hava meselesinde... Bu ters hava verilirken, verilmeye karar verilirken siz bu kararı verdiğinizde hangi lokasyondaydınız? Haluk Bey, siz...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Temiz hava girişine girdik. Siz geç geldiniz, o esnada ben açıkladım.

Biz burada dumanla karşılaşınca yani hiçbir şekilde işçilerin hepsinin arkada, dumanın arkasında kaldığını görünce, hava çıkıştan da kesif duman çıktığını görünce işçilerin çıkacak hiçbir yeri olmadığını...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama, sanki bu karar alınırken insan şöyle düşünüyor, ben o an düşünüyorum: En çok işçi burada, bu işçileri kurtarmanın yolu da buradan temiz havayı verip...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hayır, değil. Bütün en çok işçiyi biz buradan çıkarttık biliyorsunuz, 140 kadar işçiyi hep buradan aldık.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ha, siz bu kararı buradaki kişiler için verdiniz.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Hepsinin için. Yani, tekrar isterseniz ben...

BAŞKAN – Şimdi, Özgür Bey’in söylediğine... Şimdi, Tevrat Çün, sen de tanıyorsun, o çocuk -oradaki ifadesi- diyor ki: “Bize dediler ki devletin nefesiğinde -S panosundan çıkanları kastederek- 140-150 kişi olacağı söylendi, hemen oraya ulaşın -yani, Aygün Bey’in de söylediği, 150 metredir, oraya gitmişlerdir- Orası için biz gittik fakat orada ancak 5 kişiyi bulabildik.”

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, bunların buraya sığınmış olacağını düşünmüşler ama...

BAŞKAN – Düşünüyor, dışarıda öyle konuşulmuş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de şöyle bir şey var, eksik kalmasın diye yani, tabii...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Yok ama onu bir daha vurgulayayım da. Şimdi, burada bir yangın var ve bu yangından duman iki koldan çıkıyor, bu noktada birleşiyor ve oraya gidiyor. Ancak, yapabileceğiniz tek şey bu dumanı o iki koldan geriye temiz hava vererek buraya ulaşmak, bu kadar basit. Ana akım yönü burada yani havayı keserek burayı kurtaramazsınız yani mümkün değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de NTV’de videosu var, ben videonun dökümünü okuyacağım. İşçi şöyle söylüyor, yani sakın sizi suçluyor gibi düşünmeyin, değerlendirmenize sunuyoruz: “Ölü sayısını ters taraftan verilen hava artırdı. Soma’daki maden ocağında meydana gelen faciada resmi rakamlara göre 232, umutların tükendiğini dile getiren yetkililer içeride 107’ye yakın kişinin olduğunu belirtiyor. Ölü sayısının yüksek olması ve yükselilebileceği endişesi var. Facianın meydana geldiği ilk saatlerde medyaya yansıyan haberlere göre içeride bulunan işçilerden hayatta kalabilmesini sağlamak için maden içine hava verildiği gündeme gelmiştir. Çünkü faciada, madenden sağ kurtulan işçinin NTV’ye verdiği röportajda -video var izleyebiliriz- içeriye havanın verilmesiyle ilgili önemli bir iddia olduğu, içeriye verilen havanın ters taraftan verildiğine dikkat çeken işçi o havanın madenin içinde dumanın yayılmasına neden olduğuna dikkat çekti. 2 kilometre yukarıda olmuş patlama, o anda elektrikler kesildi, havalandırma kesildi, orada tekrar aşağıda bir yere girdik, orada duman yoktu. Havayı ters taraftan verdiler, havayı ters taraftan verince o bulduğumuz yere de duman geldi. İşte içeride kalan çoğu kişi o sırada bayıldı, kalan arkadaşlarıma ‘Havanın geldiği tarafa gidelim.’ dedim.”

BAŞKAN - Şimdi, ben ona bir açıklık getireyim mi?

O arkadaşımız, ismi nedir bilmiyorum, A panosunun kaçamağındaki arkadaşımızın. Havaya ters çevrilme kararı verince aşağı yukarı 1,5-2 kilometrelik galeri içerisine birikmiş bir kirli hava da itiliyor. O itilme esnasında o arkadaşlara geliyor, birdenbire onlarla karşılaşıyorlar fakat birkaç dakika sonra temiz havayla karşılaşıyorlar. Burada o itilme esnasında baygınlık geçirenler var, 142 kişi orada var, o 17 kişi var, 6 kişi, 7 kişi ve 3 kişi yukarıda bir ölü var, toplam 16 kişi. 16 kişinin içerisinde bazıları maskeyi takmadan kaçmaya, kurtulmaya çalışanlar. Eğer hava ters verilmemiş olsaydı 142 kişinin tamamı...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onu bir göstersenize bana, şu arkadaşın söylediği, Başkanın söylediğini. Yani, hepimizin kafası bir rahatlasın diye. Bir burası muğlak kaldı çünkü.

BAŞKAN - Onu sen Ventsim’de gösterebilirsin. A, H panolarını açabilirsen, A, H panolarını, orada havayı elinle açar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de şeyi de açıklar mısınız tam o sırada, demin Selçuk Bey aslında soracaktı da röportajda...
İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, bundan bayağı uzun bahsetmiştik siz biraz geç geldiniz.

BAŞKAN – Şimdi, o galeri olayı çok şey üzerinde olduğu için insanın kafasında netleşmiyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, Selçuk Bey de şeyi soracaktı. Dışarıda şimdi o şeyde, birlikte “doğru” dedik... “İyi bir tatbikat yapılırsa, oraya kaçsa” yı konuştuk. O da “Havanın ters çevrilmesi, hızlı bir kararla ilk dakikalarda olsaydı bu S panosundaki çocuklar kurtulur muydu?” diye soracaktım diyor. Kurtulur muydu?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Kurtulurdu.

Şimdi, o konuda şöyle söyleyeyim: Bu S panolarında ölen 250-260...

BAŞKAN – Sen A panosuna kadar in Aygün Bey.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – İneceğim, önce genel olarak şöyle baktığımızda sayın vekilim, beş kırk beş civarında bu hava terse çevrildi ama bu ölümlerin yoğun olduğu S panosunda insanların saat dörtten sonra öldüğü bütün kayıtlarda var. En son bir ifade verdim, siz yoktunuz, okundu burada.

BAŞKAN – Onu bize bir verir misiniz. Aldın mı? Tamam.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – O ifadede de yine dörtten sonra buradaki ölümlerin olduğu söyleniyor.

Burada önemli olan kritik nokta şudur, bakın, burada önemli olan yani Ventsim programı da değil.

BAŞKAN – Hayır, hayır, Ventsim’i sen az bir açarsan ben de yardımcı olurum.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Burada önemli olan şudur, bakın: Şimdi, buraya kadar geldik biz, duman buraya gelmiş. Hiçbir işçi buradan çıkamıyor, bu duman yayılmış, buranın nefesiğini de boğmuş, arkadan yani A ve H panosundakiler nefeslikten de çıkamıyor, her taraf duman. Ondan sonra, buradakiler burada kalmış, zaten saat dörtten beri ölmeye başlamışlar ve burası olduğu gibi duman. E, şimdi, buradan müdahale edemiyorsunuz, oradan, anlatmaya çalıştım, 5 tahlisiyeciyi soktuk 5’i de iptal oldu, adamların hepsi şu anda psikolojik tedavi görüyorlar. 1.000 metre el yordamıyla buraya gelebildiler tahlisiyeciler yani o kesif dumanda kurtarma çalışması olamazdı. Nasıl yapılacaktı kurtarma çalışması? Yani, bunu burada ben siz gelmeden anlatmaya çalıştım. Buradaki insanlara hiçbir şekilde ulaşamazdık yani sağ kalan insana da günler geçsin yine ulaşamazsınız, her yer duman çünkü. Çünkü bu kadar uzun mesafelerde tahliye cihazıyla kurtarma yapmanız imkânsız. Tek çare var, temiz havayı arkanıza alacaksınız, yukarıdan doğru insanlara ulaşacaksınız. Böyle yapıldı, tabii, buraya gelindi. Oradan A ve H panolarının nefesliğinden buralara gelindi ve 140 kişi bu şekilde çıktı. Yani, bu sayede çıktı insanlar.

HASAN ÖREN (Manisa) – “Keşke bunu daha önce vermiş olsaydık kurtulur.” dediniz Özgür Bey’in söylediğine, o zaman burada mı zayıf verecektik?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, tabii, tek şey bu temiz havanın boşaltılması lazımdı, hava bu yana döneceği için.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoldaki insanların boşaltılması...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii, boşaltılması, o sağlandı. İşte buradaki 5 kişinin hayati endişesi nedeniyle bu hava geri verileceği için -hani demin Başkanımın da söylediği gibi- havayı terse verdiğinizde insanların üzerine duman gelecek. Bu insanlar burada düşerdi, ölümlerdi 5 kişi, o insanlara tahliye ekibi ulaştı. Bununla vakit kaybedildi ama şu olsaydı, hepinizin huzurunda soruyorum: Buraya 5 kişi için bu tahliye ekibi gitmeseydi, bu hava ters çevrilip de 5 kişi vefat etseydi ne olacaktı? Yani, o zaman gerçekten çok büyük zan altında kalırdı bu kararı verenler.

BAŞKAN – Özgür Bey’in A, H panosundaki o şeyine bir açıklık getirir misiniz? S panosunda sorun yok, oradaki havanın ters çevrilmesinden dolayı orada bir çaba var ama A, H panosunda işçiler yine tabii...

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi A, H panosunda da yine...

BAŞKAN – Temiz havayı göster orada, kirli havayı göster.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, temiz hava bu kırmızıdan geliyor, buradan A ve H panoları alt taban yollarından girerek şuradan doğru bu nefeslikten çıkıyor, bakın bu nefeslikten çıkıyor.

Şimdi, Sayın Başkanımın da söylediği gibi...

BAŞKAN – Aygün Bey, bir saniye...

Şimdi de onların ters ok yönlerinden çıkmasıyla etkisini söyle bize.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, tabii ki hava ters çevrilince o sütundaki duman üzerlerine gelecektir.

BAŞKAN – Ama, ne kadar duman geliyor? Galerideki duman geliyor, arkasından temiz hava geliyor.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Çok değil. Niye çok değil? Çünkü bu A ve H panolarındaki... Şöyle söyleyeyim: Şimdi, yangın şu bölgede, yangın bu bölgede, bu bölgeden kesif olarak S panolarına gidiyor. Burada giden, o dumanın bayağı bir azalmış kısmı ama sonuçta o dumanın içine kimse giremiyor. Yani, buraya gelen duman yani A ve H panolarındakileri bir anda düşürmeye yeterli bir duman değil. Yani, dolayısıyla bu nefeslikten çıkan da çok yoğun bir duman değil. Yani, üzerlerine gelen duman da çok yoğun bir duman değil.

BAŞKAN – Ters çevrilince.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ters çevrilince.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onlar bayıldı ama ölmekten ayıldılar.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tabii ki ölmediler yani o kısımda ölenler de oldu mutlaka ama yani bunun tabii insan fizyolojisiyle de... Ya da ne diyelim, hiçbir şekilde ulaşamadı, buna emin olun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ben bir şey sorabilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aygün Bey, siz oraya geldiğiniz zaman şu hipotenüste zaten herhangi bir yangın yoktu ama oradan gelen duman buraya giriyordu diye söylediniz.

Mesela oradan o A ve H panosundaki insanlara bir haber verip onların gaz maskesiyle o kısa mesafeyi duman içerisinden gelmesini sağlamayı hiç düşündünüz mü?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Şimdi, biz karşıyı göremedik, ocağı bilmiyoruz ve orada da...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela o İsmail Adalı filan ocağı çok iyi biliyor hâlbuki oradaki yani A panosundaki ve H panosundaki herkes... Çünkü onların olduğu yerde sadece duman var ve mesafe de çok uzak değil yani karbonmonoksit maskeleri, muhtemelen onların sizin bulunduğunuz yere gelmesine yetecek kadar çalışacaktır diye varsayıyorum.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Doğrudur.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Değil mi? Yani, bu doğru bir strateji olmaz mıydı orada?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Kesinlikle olurdu, olurdu ama biz geldiğimizde de İsmail Adalı bu kavşağın gerisindeydi ve onların da öyle bir o dumanın içine girmek şeyi olmadı. Yani biz de orada bir kavşak olduğunu da bilmiyorduk zaten.

BAŞKAN – Çünkü tahlisiye cihazları gelmemiş, tahlisiye cihazları olmadıkça giremiyorlar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Tabii, yani çünkü oradan hava geldiği zaman oradaki insanların olduğunu görebiliyorsunuz yani onların bilmiyorum bir maskeyle bile insan...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, olağanüstü durum tatbikatı yapılmış, belenmiş olsa 250 kişi orada, Hocamın dediği kişiler burada yani bu olay yaşansa da hani ölümün sebebi aslında olayın kendisinden ziyade nasıl kurtulacaklarını bilmedikleri bir acil durum planını işçilere belli etmemiş olmamızdır. Yoksa bugün olsa ve biz bütün herkesi yine oraya koysak ama bilinçlendirmiş olsak herkes on dakika içinde kendini kurtaracak, belki 7 kişi ölecek, belki 3 kişi ölecek.

BAŞKAN – Erkan Hocam, sen de sor da kaptalım artık.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İki cümlelik bir değerlendirme yapayım. Komisyon faaliyetlerinin başladığı ve Hocamızın ilk sunumunu yaptığı güne geldik tekrar bugün hatırlarsak ama tabii, daha bilinçli bazı önemli bilgileri, verileri de elde ederek. Bu da azımsanmayacak bir gelişmedir fakat ortaya çıkan netice şudur ki bu arkadaşların da ifadelerinden de ortaya çıktığı üzere: Hadiseye geç intikal etme, önemini geç kavrama var, geç müdahale, geç haberleşme var, haberleşmede bir aksaklık var, müdahalede bir gecikme olduğu kesin. Şimdi, mesela ters hava diyoruz, beş kırk beşte verildiği ifade ediliyor yani 17.45'te olay yaklaşık 15.00-15.30 civarı.

BAŞKAN – Yaklaşık üç saat sonra, iki buçuk saat sonra.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet. Yani, 14.45’te meydana geliyor, bu ciddi bir gecikmedir, geç fark etme, geç haberleşme, geç müdahale, ondan sonra arada çok ciddi bir kayıp var, zaten birçok zayıf da, insan kaybı da o saatler arasında meydana gelmiş.

Şimdi, Aygün Bey, maden tüzüğü’nün 67’nci maddesinin kaldırıldığından bahsettiniz konuşmanızın hemen başında. Yani tüzüğün tamamı mı kaldırıldı, bu 67’nci madde mi?

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Tüzük’ün tamamı kaldırıldı. Bu tüzük, Enerji Bakanlığı’na bağlı Maden Kanunu’na bağlı bir tüzüktü. Çalışma Bakanlığı maden işlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği çıkardı. O bu tüzüğü çok sadeleştirerek ek maddeleri hâlinde, 4 ek madde şeklinde yaptı ve oldukça sadeleştirdi yani tüzüğün -değil mi Mehmet Bey- önemli kısımlarını dışarı çıkartmış oldu. Yani, bu Avrupa Birliği müktesebatında da böyle, çok ayrıntı değil, çok sade yönetmelikler, oldukça sade hâle getirilecek şeklinde bir uygulaması var Avrupa Birliği’nin, ona uyuldu sanıyorum. Yoksa özellikle o madde çıkarılmış değil, bir sürü şey alınmadı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başkanımız 600 sayfa diyor ama.

BAŞKAN - Biz sadeleştirdik belki, ben de baktım iş yerlerindeki iş sağlığı güvenliği konularına, özellikle yer altı ek 3’te yer altı madenciliğiyle ilgili bilgi var. Topu topu 3-3,5 sayfa ama Amerika Birleşik Devletleri’nde 2 sütun hâlinde bir sayfada, aşağı yukarı 600 sayfaya yakın detay var. Bir panodan nasıl bağlanacağı, eni boyu, kullanılacak şalterin cinsi, bandın kalınlığı, eni boyu, rulusunun; çok detaylar var. Zaten bu detay sonrası bu adamlar bu kazaları önleyebildiler, onlar da 1969’da çok büyük bir kaza yaşadılar, ondan sonra çok detaya indiler. Avrupa Birliği de, ILO’nun 176’sı da çok genel, aynı bizim maden tüzüğümüzdeki gibi çok genel konular.

“İş güvenliği tedbirini alır.” Ne tedbir alacağının şartları, detayları yok. O yüzden kişiden kişiye de değişebiliyor bu iş güvenliği. Biri diyor ki: “Böyle bir şey yok, ben bu bandı kullanıyorum, zorlayıcı yok. Bu bant da çalışılır.” Yani, o yüzden bizim detaylandırmamız lazım Avustralya’da, Amerika’da olduğu gibi. Çok yüksek riskli bir saha burası.

Aygün Bey, çok teşekkür ediyorum bilgilendirdiğiniz için, aydınlattığınız için.

İMBAT MADENCİLİK İŞ GÜVENLİĞİ MÜDÜRÜ AYGÜN EKİCİ – Ne demek efendim, sağ olun. Kolay gelsin size.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Aygün Bey çıkarken Sayın Özensoy kimya mühendisi ya onun da bilgisiyle ben bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Ölümle ilgili otopsi raporunda “karbonmonoksit zehirlenmesi” diyor. Temel ölüm sebebi bant yangını diye bir kanı oluştu. Diyorlar ki: “Bant yangınından dolayı ölse halojen gazlardan zehirlenme olur, karbonmonoksit zehirlenmesi olmaz. Karbonmonoksit zehirlenmesi kömür yangınına işaret eder otopside.” Hocam da destekliyor, söylüyor. Bu doğru mudur yani bu nasıl bir şey?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, otopsi raporlarında öyle diyorsa doğru yani öyle bir...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Otopsi raporu “karbonmonoksit zehirlenmesi” diyor. Bandın yanmasındansa halojen gaz zehirlenmesinden dolayı olur, karbonmonoksit daha çok kömür yangınından kaynaklanacak bir şey değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani halojen gazların da olması lazım yani orada o şeyde...

BAŞKAN – Ama, ağırlıklı yine lastik yanınca karbonmonoksittir çünkü petrol kökenlidir, karbondur yani...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – O da petrokimya türevi sonuçta ama şeyde...

BAŞKAN – Petrokimya.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Birbirine karışır mı?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Otopsi raporunun ne olduğuna iyi bakmak lazım.

BAŞKAN - Bir on dakika ara verelim mi yoksa devam mı edelim?

NESRİN ULEMA (İzmir) - Devam edelim.

BAŞKAN - Devam edelim, nasılsa girip çıkıyor insanlar.

CANAN CANDEMİR ÇELİK (Bursa) - Ali Haydar Bey’i öğleden sonra mı dinleyeceğiz?

BAŞKAN - Ali Haydar Bey’i öğleden sonra dinleyelim, zaten Aygün Bey büyük ölçüde bizi aydınlattı. Ali Haydar Bey’e de benzer şeyleri sorarız.

O zaman saat 14.00’te başlamak üzere sabahki toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.17

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Toplantımızı açıyorum.

Bu çerçevede, Ali Haydar Sakik Bey Eynez İşletmesi Müdürü bugün bizimle birlikte. Sabahleyin Aygün Bey’le paylaşmış olduğumuz teknik konuları onunla da paylaşacağız.

Bir de arkadaşlarımdan ricam, konuşurken lütfen biraz daha sakın konuşurlarsa, her türlü şeyi alıyor bu mikrofon. O zaman görüşler de karışıklık olacak.

Ali Haydar Bey, size arkadaşlarımız şöyle bir harita verecekler. Bu haritanın üzerine biz o kazanın olduğunu düşündüğümüz üçgen hakkında numaralar verdik, bu numaraları çoğaltabiliriz sizin de uygun göreceğiniz yerlerle ilgili.

Aynı zamanda, ocağın 1/1.000’lik haritası burada. Uygun görürseniz onun önünde de bilgilendirme yapabilirsiniz sorulara göre.

Bu kazadan sonra oraya giriş anınızdan başlayarak bizimle tekrar paylaşırsanız kurtarma çalışmalarınızı, arkasından da arkadaşlarımızın, bizlerin soruları olacaktır, onları cevaplandırmanızı rica edeceğim.

Buyurun.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – O gün, olayın olduğu gün, 13 Mayıs’ta Işıklar İşletmesinde uzman olarak çalışmaktaydık o zaman. Haberimiz olduğunda ulaşmamız dörde çeyrek kala civarıydı. Ben şu gördüğünüz, yeni yol diye tarif ettiğimiz, ocaktan girip buraya geldiğimizde 4, dört buçuk civarındaydı. Buraya geldiğimizde şu kısımda dumanların olduğunu...

BAŞKAN – “Oraya” dediniz, bizim orada da rakamlar var. Kaç?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 2 no.lu.

BAŞKAN – Orada duman var mıydı geldiğinizde?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Benim geldiğimimde duman vardı.

BAŞKAN – Ondan önce var mıydı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şu kısımlarda duman yoktu. İrtibatın buradan aşağıya doğru ve bu tarafı komple duman içindeydi.

BAŞKAN – Siz Aygün Ekiçi’den sonra geldiniz, değil mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ben Aygün Bey’den sonra geldim.

BAŞKAN – Yavuz Bey’den ve Aygün Bey’den sonra geldiniz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Benim geldiğimimde Gökalp Bey, Yavuz Bey, Aygün Bey, İsmail Bey, Ertan Bey oradaydı.

BAŞKAN – Yani, senden yaklaşık yarım saat önce falan da onlar oradalar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Doğrudur.

BAŞKAN – Tamam.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Burada Gökalp Bey, İsmail Bey, Yavuz Bey’le görüşülüp havalandırmanın terse çevrilmesi gerektiğiyle ilgili fikir birliğine vardık. Yer üstü tesisine de -o günkü Işıklar İşletme Müdürü Haluk Evinç Bey vardı- yer üstüne haber verildi, fanların çevrilmesi için hazırlıklara başlandı. Bu esnada, çevirmeden önce şu yollardaki bütün arkadaşlar tahliye edildi. Saat 17.30 civarıydı, havalandırma terse çevrildikten sonra tahliye cihazlarımızı taktık. Benden bir önceki grup olan Ertürk Beyler 340 tabir ettiğimiz şu kısma kadar gelmişlerdi.

BAŞKAN – Ertürk Beyler duman içerisinde gelen arkadaşlar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Onlar da tahliye cihazları takarak Başkanım, buraya kadar bir ekip ilerlemişti.

BAŞKAN – Orada bir 5 kişiyi kurtarmak üzere çıkan arkadaşlarımız, onlar mı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Doğrudur, ilk ekip onlar hem 5 kişi kurtarma hem de şuradaki S panolarındaki durum tespitini yapmak için.

BAŞKAN – Tamam.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Siz olayı kaçta öğrendiniz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ben olayı öğrendiğimde üçe çeyrek vardı, 14.45.

BAŞKAN – Olaydan hemen sonra size haber verdiler.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – İzleme aradı, buradan bir duman geldiğini, ocakta sıkıntılı bir durum olabileceğini söylediler. Oradan sonra da biz de...

BAŞKAN – İzlemeden mi aradılar sizi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – İzlemeden aradılar. 14.45'te haberimiz oldu bizim.

BAŞKAN – O zaman kaza 14.45'ten önce oldu, üç beş dakika, on dakika sonra sizi...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Beş dakika, on dakika fark edebilir Başkanım.

BAŞKAN – Tamam.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Biz yangına müdahale edildiğini, şu anda bize ihtiyaçları olmadığı bilgisini aldık, kendi tertibimizi yaptıktan sonra da işletmeye gittik, olayın büyüdüğünü gördük orada. İlk ekip buraya kadar gelmişti. Daha sonra, havalandırmayı ters çevirdikten sonra yine önünüzü göremiyordunuz o kadar yoğun bir duman vardı ki.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Beni bağışlayın, siz 14.45'te öğrendiniz fakat aşağıdakiler dediler ki size: "Müdahale etmenize, bize yardıma gelmenize gerek yok, biz kendi imkânlarımızla söndürüyoruz."

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Olayın büyüklüğünü kimse bilmiyor, 14.45'te sadece bir duman geldiğini öğrendik.

BAŞKAN – Ne olduğunu anlayamadı kimse.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ne olduğunu bilmiyoruz. Ben farklı bir işletmedeyim, Işıklar İşletmesinde, dün bulunduysanız, o ocaktaydım. Tertibimizi yaptıktan sonra üçü on geçe gibi tekrar arandık, tahlisiye ekipleriyle birlikte Eynez'e gelmemiz söylendi. Burada kurtarma çalışmalarına başlayabilmek için havalandırma çevrildikten sonra gözümüzün önünü göremediğimiz için bir müddet beklemek zorunda kaldık. Havalandırma terse çevrildikten sonra, seyreltikten sonra buradan aşağıya doğru inmeye başladığımızda ilk etapta şuradaki vefat eden arkadaşları ve bant boyunda vefat eden arkadaşları gördük.

Burada kurtarma esnasında, her ne kadar hava terse çevrilmiş olsa da buradaki monoksit değerleri biz maske taktığımız için kapalı devre solunum cihazlarıyla 500 ppm'in üzerinde, oksijen de 17 seviyelerindeydi. Buradan tekrar yukarıya doğru çıkmaya başladığımızda diğer tahlisiye ekiplerini gördük, bu kısımlarda oksijen ve monoksitin düşmüş olduğunu, monoksitin düşmüş olduğunu derken, bu yasal sınırın altında değildi, yine 80 ile 100 ppm arasında monoksit vardı ama o esnada gözünüz bir şey görmediği için...

BAŞKAN – O zaman şunu mu anlıyoruz, hava değiştirilir değiştirilmez birden galeriler temizlenmiyor, bu bir süreç alıyor.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şimdi, Sayın Başkanım, buradan yangın geldikten sonra şuraya kadar ulaşmak için yaklaşık 1.300-1.400 metre mesafe var.

BAŞKAN – Evet.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Burada havayı terse çevirseniz bile en uç noktada monoksitle birlikte havayı tekrar çevirdiğiniz için, buranın boşalması için bir süre geçmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Yani havanın seyrelmesi için, daha temiz havanın yer alması için.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Aynen öyle.

O ortamın seyrelmesi, monoksit değerlerinin altına düşmesi bir süre geçiyor.

BAŞKAN – Duman olduğu için anında hemen atamıyorsunuz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bu, hava hızına ve kesite bağlı olarak değişebiliyor. O günkü fan değiştirme normalde on beş dakika sürüyor. Bu, havalandırmanın terse çevrilme işinde karar alınması gerekiyor, kolay bir karar değil di o. S panosundaki arkadaşlardan bilgimiz yok, A panosundaki arkadaşlardan bilgimiz yok. Bir süreç aldı, fikir birliğine varmak süreç aldı. Çünkü bir anda karar vereceksiniz. Belki tersi bir sonuç da olabilirdi. Tartıştıktan sonra havalandırmanın terse çevrilmesi beş buçuk- altı civarını bulduk. Yoksa bu fanın çevrilmesiyle ilgili herhangi bir sıkıntı olmuyor. Kablo başlıkları vardır bu fanların, yönlerinin artı eksisi

var, değiştirdiğiniz zaman emiciyse üfleyici, üfleyiciyse emici yapabiliyorsunuz. Ama, şu galeri komple monoksitle dolu olduğu için biz bunu daha sonra otopsi raporlarından monoksitin 3 bin ile 8 bin ppm olduğunu öğrendik, otopsi sonuçlarında.

BAşKAN – Vefat edenlerin otopsisinde öyle mi 3 bin ile 8 bin arası mı?

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet, 3 bin ile 8 bin civarı arasında değişen monoksitten bahsediliyor. Ve bu süre 8 ile 10 dakikalık bir süreç. Orada çok ani karar verebilmeniz gerekiyor ki oradaki arkadaşları kurtarabilelim. Havalandırmayı terse çevirip çevirmemekle ilgili insanların kafalarında soru işareti var. Biz havalandırmayı terse çevirmemiş olsaydık o ocaktaki A mekanizede bulunan, H panosunda bulunan yaklaşık 120 tane arkadaşımızı daha kaybedecektik. Bizim havalandırmayı çevirmemizle doğru bir iş yapılmıştır orada. Çünkü yangının bölgesi burası, buradan havalandırmayı çevirmeseydiniz bu yangın devam edecekti, şu panolar ve H panosu komple monoksitin içinde kalacaktı hem temiz havası hem nefeslik kısım. Bu arkadaşların kurtulma diye bir imkânı olmayacaktı, havalandırma terse çevrildiği için buradaki arkadaşları rahatlıkla alabildik.

HASAN ÖREN (Manisa) – Daha önce bir karar vermiş olsa idiniz sonuçta bir değişiklik olur muydu? Yani beş buçukta verdiniz...

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bu şartlar altında olmazdı Sayın Vekilim. Niye olmazdı? Bakın, 3 bin ile 8 bin...

HASAN ÖREN (Manisa) – Saat 15.40'ta verseydiniz bu kararı örneğin.

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Olabilirdi, olmayabilirdi de. Olabiliri şu: Bir kumar oynuyorsunuz. Burada, yine söylüyorum, bu nefesin ağzına kadar bir tüpü düşünün, komple monoksiti, 3 bin ile 8 bin ppm arasındaki monoksiti dolduruyorsunuz. 8 ile 10 dakikadan bahsediliyor vefat etme süreleri. Burayı havalandırmanız her hâlükârda en az yarım saatin üstünde. O kararı vermiş olsaydınız bile S panosundaki arkadaşları kurtaramayabilirdik.

BAşKAN – Daha sonra siz üç gün boyunca indiniz, değil mi? Yani bütün...

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Olay bitene kadar oradaydım.

BAşKAN – Oraya indiniz, kurtarma işlemlerine katıldınız.

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet.

BAşKAN – Burada, şimdi, biz, tabii, iletişimi rahat kuralım diye numaralar verdik. Orada da var. Buralarda sizin gördüğünüzde, ilk girdiğinizde... Tabii, yangın havalandırma ile bir o tarafa, bir o tarafa yayıldı. Mesela, 2'nci gün, 3'ncü gün büyük çaplı yangınlar veyahut da ne bileyim, benzer yangınlar devam ediyor muydu söndürme çalışmanıza rağmen?

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Havalandırma terse çevrildikten sonra şu bölgedeki bulunan yangın 3'üncü bant boyu diye tabir ettiğimiz tarafa doğru ilerledi.

BAşKAN – Dümdüz gittiğimiz yere kadar ilerlemişti.

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet, geriye doğru geliyordu.

Buradaki arkadaşları çıkardıktan sonra, vefat eden arkadaşları yer üstüne naklettikten sonra artık havalandırmayı terse çevirip bu bölgede bulunan vefat eden arkadaşlar alacaktık. Buradaki canlı çıkanları çıkarmıştık zaten 12'nci günün sonunda. Vefat eden arkadaşları alabilmek için havalandırmayı terse çevirdik. Yanılmıyorsa 15 Mayıs. Biz geldiğimizde ilk Akın şefle, o zamanki işletme müdürü arkadaşla şuraya kadar, şu kısımlara kadar yangının gelmiş olduğunu gördük. Buradan itibaren itfaiyeci hortumlarıyla yangını söndüre söndüre C'nin eski, şuraya kadar geldik. Ondan sonra yorgunluktan sonra karaya çıkmak zorunda kaldığımız için karaya çıktık. Buradan yangın söndürme çalışmaları devam etti. şu kısımlarda bantlardan ve gamalardan dolayı, şu yandaki, tabandaki kömürlerin kızışmasından dolayı, açık aleve dönmesinden dolayı söndüre söndüre çalışmalar devam etti.

Bilir kişi heyetiyle girdiğimizde ise şu kısmın ilk olay gününde ve ertesi günde şu kısımlarda göçük yoktu, şurada da göçük yoktu. Bilirkişi heyetiyle girdiğimizde biz bilirkişi heyetiyle buraya kadar gelebildik, revirin alt tarafı diye tabir ettiğimiz yerdin burası.

BAşKAN – Ben oraya bir numara vereyim mi? 11 diyelim oraya da arkadaşlar.

11 numaraya kadar geldiniz şeyden.

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 11 numaraya kadar geldik. Burada monoksit değerinin yaklaşık 518 ppm olduğunu gördük. Geri döndüğümüzde şu kısımları inceleme fırsatımız oldu. Ana yolun, 3'üncü bandın kuyruk kısmına doğru, "nefeslik" diye tabir ettiğimiz yer yaklaşık 6 metrelik yer komple alt galeriye inmişti.

BAşKAN – Temiz hava ile kirli hava arasındaki topuk, o boşluk inmişti.

SOMA Aş MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Boşluk komple oturmuştu.

BAŞKAN - Siz daha önce bu ocakta olmadığınız için... Şimdi, daha önce burada çalışmış bir işçimiz diyor ki: "Orası göçtü. Biz domuzdamı yaptık. Kül doldurmuştuk. Sonradan orası çöktü tekrar." O bölgeden bahsediyoruz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Sayın Başkanım, 2006'dan beri ben aynı ocaktayım. Bir altı aylık boşluğum var.

BAŞKAN – Öyle mi? Ha, tamam. Özür dilerim.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Park zamanında yine geçerken göçerttik. Soma Kömürleri zamanında, yanılmıyorsam 2011 veya 2012'ydi, tarama esnasında nefeslikle birlikte birleşti. Tabanına bezler serilerek üzeri "kül" diye tabir ettiğimiz malzemeyle doldurularak beton kıvamına getirildi. Tarama yapılırken, olaydan bir gün önce tekrar orası boşalıyor. Üzerine tahkimat yapıp kül doldurmak için çalışmalar yapılıyor.

Bilirkişiyle gittiğimizde burasının göçmüş olduğunu, içerisindeki damların yanmamış olduğunu gördük biz.

BAŞKAN – Damlar da arkadaşlar üst üste konulan tahtalar. Yani içerisi göçüğü güçlendirsın diye tahta koyuyorlar üstüne, domuzdamı diyoruz. Onun altından da besliyorlar. Külle orayı beton gibi sıkıştırıyorlar. Birbirine hava geçişi ve göçük olmasın diye.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Neden yanmadı?

BAŞKAN – Yangın galerinin içerisinde ama oradan yukarı hava çıkmadığı için...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hava çıkmadığı için. Nefeslik kısmında herhangi bir yangın belirtisi falan yok. Zaten kurtarma çalışmaları yaparken de yoktu nefeslikte öyle bir sıkıntı.

BAŞKAN – Yüzeyde olmuş da şu içindeki tahtalarda olmamış. Öyle söyleyelim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ali Haydar Bey, siz deneyimli bir madencisiniz, anlattıklarınızdan ve yıllardan onu görüyoruz ve burada da çok uğraş verdiniz. Nedir şahsi düşünceniz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şahsi düşünce sadece benim görüşümü belirtir. Şu anda yapacağım...

HASAN ÖREN (Manisa) – Neden oldu bu?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şimdi, birçok hipotez üretebilirsiniz. "Metan yandı." diyebilirsiniz, "Göçük patladı." diyebilirsiniz, "Bant yandı." diyebilirsiniz, her şeyi diyebilirsiniz. Her hipotezi koyduğunuzda bir tane ayak eksik kalır. Tamamlayamıyorsunuz. Metan yandı. Metan nereden gelecek? Kuvvetle muhtemel, herkesin aklına gelen A panosu, herkesin aklına elen budur. A panosuyla şu mekanize diye çalıştığımız yerde 5 tane metan sensörü var. Olay günü sadece hava çıkıştaki 0,96; yüzde 1 olmayan değere ulaşıyor. Artı, burada metansızlaştırmayla ilgili TKİ'yle birlikte, Green Gas'la birlikte metansızlaştırma yapılıyor. Yer üstü tesislerinden ölçtükleri değer metanın yüzde 1 civarında olduğu. Yüzde 1'deki metan hiçbir zaman patlamaz. Hadi oldu patladı dedik. Şurada gördüğünüz irtibatlar var. Bunun ilk geleceği yer burası. Bu irtibat kesilmiş. Bu irtibatın içerisinde hiçbir şey yok. Ne yanma belirtisi var, ne göçme var, ne bozulma var. Hiçbir şey yok. Bant yandı. Bant böyle hemen alev tuttuğunuz zaman yanacak türden, en kötü bant da olsa 400, 450 derece sıcaklık gerekiyor, onu yakabilmek için sabit noktadan, üstünden altından yangın alev almadı, sadece yan tarafından sabit tuttuğunuz zaman 600 derece üzerindeki sıcaklıkta yanabildiği... Şimdi, asıl soru: Bant niye yandı veya bant nasıl yandı? Onu açıklamak mümkün değil. Sebebini bilmiyoruz. Göçük patladı. Burada 50 metre topuk var. Topuktan nasıl çıkıp da gelecek? Hadi bu alttaki baca yandı. Buradan irtibat sağladı. Kurtarma faaliyetlerinde burada bir kömür varsa, burasında bir sıkıntı varsa bu bölgenin aşağı doğru göçmesi gerekiyor. Burada göçme yok. En zayıf noktası şu irtibatın içidir. Bu irtibatın içerisinde bununla ilgili hiçbir belirti yok. Sonuca ulaşamıyorsunuz hiçbir zaman şudur diye.

HASAN ÖREN (Manisa) – Olasılıkları azaltarak getiriyorsunuz ama bir yere bağlamak durumundasınız.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şu anda bağlayabileceğimiz hiçbir yer yok Sayın Vekilim. Şu anda hiçbir şey söyleyemiyoruz. "Bu sonuç buradan gelmiştir, bu olmuştur" diyemiyoruz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, kuvvetli olasılığınız ne? 5 madde saydınız, 5 maddede de olmaması gerekli olanları anlattınız ama ağırlıklı neden kaynaklandı, bir şeyden oldu bu?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Neden olduğunu ben de bilmiyorum Sayın Vekilim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, kanaatiniz...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şu anda bir kanaat oluşmuş durumda da değil Sayın Vekilim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, bu bilirkişi raporlarını incelediniz, beraber girdiniz, beraber baktınız, orada bu rapor yazılırken sizler ve bilirkişilerde bir kanaat oluştu ki bu raporu yazdılar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bilirkişi yazdı Vekilim, ben yazmadım. Ben onlara görüş bildirmedi. Bana soru sordular, evrak istediler, ben de onları tamamladım. Onların görüşü nedir, neye istinaden yazmıştır, doğru mudur yanlış mıdır, şu an bilemiyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sizin de kendi bir fikriniz veya bir teoriniz yok burada.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yok.

BAŞKAN – Ali Haydar Bey, burada K panosu var. Bir işçinin savcılığa verdiği ifadesinde “Biz ayağa indiğimizde çok aşırı derecede sıcak kömür vardı. Üretim esnasında da hem sıcak kömür çıkardık hem de monoksit gazı çok yüksek çıkıyordu oradan. Dolayısıyla orada soğutma işlemleri yaptık. Kömürün içerisini deldik, hortumla su verdik, fakat su aşağıdan gelirken –onun tabiriyle söylüyorum- çaydanlıktan çıkar gibi sıcak çıkıyordu. Zaman içerisinde burayı tamamen kapattılar.” diyor.

Şimdi, ben oraya bakıyorum üçgene yakın bir yer. Yani, üçgenin altındaki kömür topuğu dersek, yani galerilerin altından U3 trafo merkezinin bulunduğu yerin altından, bu aşağıya inen, A, H panosuna inen, sizin açtığınız rekup, şiltlerini aşağı indirmek için rekubun bakarsak orada geniş bir kömür topuğu var belki 200 metre, 150 metre, şeklini tartışsak da. K panosundaki sıcaklığın ana nedeni, yani kömürün ısınması için -burada içimizde kimya mühendisi var, hocalarımız var, ben de varım meslekten, siz de meslektensiniz- bir yerden bir hava alıyor olması lazım yavaş yavaş, bir taraftan da o havanın çıkıyor olması lazım. Tek başına oksijenin içerisine koyun kömürle bunu, reaksiyona girmez. Bu reaksiyonun uzun sürmesi lazım, inkübasyon süresi. Böyle bir hava değişimi, hava giriş-çıkışı var mıydı K panosunda? Niye ısınma var orada? Onu bir açıklayabilir misiniz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Açıklarım Başkanım.

Burada daha önce K panosu diye 2 tane bir tavan ayak, altında da taban ayak şeklinde çalıştı. Ayaktaki monoksit yükselmesinden dolayı panoları kapattık ve içerisini külle doldurduk.

BAŞKAN – Onlar eski. Eski imalatı bahsediyorsunuz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Sırayla geliyoruz Başkanım.

Daha sonra burada bir tane yatay ayak yapıldı şu kısımda. Belirli bir metre geldi. Şu an metresini hatırlamıyorum. 40-50 metre civarında diye biliyorum. Orada da yine monoksit yükselmesinden dolayı o panoyu da kapattık. Daha sonra bu bölgede ayakları açıp - “kara tumba yöntemi” denilen yöntemle sürüyorsunuz- bacaları sürüp, birbirine irtibatlayıp yukarıdan kömür alıyorsunuz.

BAŞKAN – Ben şunu soruyorum: Monoksit yükselmesi nedeniyle kapatıyorsunuz. Monoksit burada bir rezerv değil. Monoksit burada bir kaynak değil. Isınmanın sonucu ortaya çıkan, bir şeyin sebep olması sonucu ortaya çıkan bir sonuçtan bahsediyoruz. Monoksit o. Burada kömür var. Yoksa “Burada 800 milyon tonun tamamı monoksittir.” der, “Riskli alandır.” deriz, kapatmamız lazım. Böyle bir şey yok. Orada monoksiti tetikleyen, ısınmayı, kızışmayı tetikleyen sizce nedir?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Kömürün kendisidir Başkanım.

Şu kısım, 2 baca da sökülerek geriye geliyor Başkanım. Şu kısımlar. Burası söküm esnası. Bunları havalandırabilmek için buralardan fanlar koyuyorsunuz. Siz oksijeni zaten sağlıyorsunuz. Hava akımı verdiğiniz için fan tüpleriyle, borularla havayı veriyorsunuz geriye de kirlenmiş havayı çekiyorsunuz. Alandaki oksijeni yükseltebilmek için.

Kör baca. Söküm yapıyorlar Başkanım. Ayakları çıkarmışlar, ağızlarından barajlamışlar.

BAŞKAN – K panosunda söküm yapılıyor.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet.

O 2 yolu söküp çıkıyorlar. Çıkma esnasında, sökme esnasında da burada ana yangın oluyor. Burada daha önce sıcaklık olmuş, kömürde kızışmalar olmuş, kapatmışlar, söküp kül dolduracaklar. Burada fanla birlikte hava verdiğiniz için yanacak madde var, oksijen var...

BAŞKAN – Fanla verilen hava onu yakmak için yeterli mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yeterli.

BAŞKAN – Çünkü bir zaman lazım, inkübasyon süresi lazım...

Bahtiyar Hocam, siz ne dersiniz?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bence de. Fanla değil.

Bilirkişi raporunda da belirtilen, yine bu C panosunun topuğunun yaklaştığı. Burası kalın bir kömür damarı olduğu için, şurada kesseniz, şurada 50 metre bile olsa topuk, buradaki göçme şöyle bir açıyla meydana gelecektir. Tabii, buradaki 2 tane barajın bu göçme

etkisi olan kısım içerisinde kaldığını gösteriyor. Üç boyutlu model yapmışlar çünkü. Dolayısıyla, oradan bir hava sirkülasyonunun olması gerektiğini ve bunun da kömürü yaktığını söylüyorlar.

BAŞKAN – Hava sirkülasyonu olmadan kömür kendi kendine ısınmaz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Evet.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Peki, bir şey sorabilir miyim.

Kaç senedir burada çalışıyordunuz efendim?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 2007’den beri.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O günden itibaren bu olay olduğu ana kadar hiç böyle kaza oldu mu bu ocaklarda, burada, Eynesiz’de, Işıklar’da veya Atabacaları’nda?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Kablo yanması ve yol verici dediğimiz sistemin giriş yerinde kablo patlaması şeklinde oldu.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Olur olmaz işçiler tahliye edildi mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Edildi.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Burada niye tahliye edilmedi? Orada bir kablo yanmasından tahliye ettiniz, yani üretim durdu, işçilerin can güvenliğini sağladınız, sonra baktınız ki kaza oldu, olay oldu, olayı dindirdiniz, kazayı giderdiniz, çözüm buldunuz, işçiler tekrar çalışmaya başladı.

Böyle önemli bir olayda, üç çeyrek kala oluyor olay -bize verilen bilgi 14.50’de- ama sizlerin müdahale ettiğiniz an veya işçilerin yukarıya bildirdiği saat ise bir rivayete göre kırk dakika, bir rivayete göre altmış dakika sonra oraya intikal ediyorsunuz veya oradaki tahlisiye ekipleri intikal ediyor. Niye burada erken bir tahliye lüzumunu hissetmediniz veya hissetmedi firma sizce?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hissetmedi değil Sayın Vekilim. Yine söylüyorum: Olay çıktıktan sonra...

Burada bulunan arkadaşlar da var: Biri İsmail Adalı, ikincisi Akın Çelik. Zaten tahlisiye ekipleriyle birlikte o da girmiş ocağa.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok. İşçiler size ilk anda kırk dakika sonra bildiriyorlar bir rivayete göre. Bir rivayete göre altmış dakika sonra bildiriyorlar. Niye işçiler kırk dakika beklediler? Çünkü işçi burada söyledi bize, dedi ki: “Bu olay olduğu zaman işçi arkadaşlarımız çıkmak istediler. Ben olayın olduğu yerde arkadaşları topladım. Sakinleştirdim. Bekleyin dedim. Beklediler. Sonra baktım ki durum biraz vahim, vahamet arz ediyor. 2 arkadaşına oksijen tüplerini vererek olayı açtım ve gönderdim yukarıya, haber verdim. Bu yaklaşık bir saat sonraydı.” Bir saat sonra dedi, kırk dakika bile demedi.

Niye oradaki arkadaşlarınız, iyi eğitilmediler mi veya olayın vahametini algılayamadılar mı, neden bir saat sonra kurtarmak için size haber verdiler, yukarıya haber verdiler? Benim aklım bunu almıyor, hafızam almıyor. Niye hemen alarmlarınız çalmadı? Eğer çıksaydılar bu arkadaşlarımız kimse ölmeyecekti. Sadece patlamanın olduğu yerdeki arkadaşlardan yaralanan olacaktı, ölen olacaktı ama sayı oldukça az olacaktı. 301 kişi öldü burada. Sonra sizin müdahaleniz yaklaşık bir buçuk iki saat sonra, siz kendiniz inisiyatifinizi kullanıyorsunuz, ne yapabiliriz burada, çözüm arıyorsunuz.

Arkadaşlarınız niye bunu yapmadılar? Orada yok muydu kurtarma ekipleriniz? Oralarda yok muydu arkadaşlarınız, tahlisiye ekipleriniz?

Şunu söylediler bize, arkadaşlar dediler ki: “Çıkmak istedik, çıkalım.” dedik. “Bekleyin.” dediler bize. Niye “bekleyin” diyorlar? Daha önce bu tür olaylar olduğunda “bekleyin” dediler, beklediler ve orada yangın söndürüldü veya kaza giderildi, tedbir aldılar, ondan sonra çalışmaya devam ettiler mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yok.

İlk başta olayın vahametinin bu kadar büyük olacağını tahmin etmemiş olabilirler.

İkincisi, gene söylüyorum: Olayın...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Affedersiniz...

Bir yangın var, ısınma var Sayın Başkanın söylediği. Buradan sıcak hava geliyor, kömür sıcak çıkıyor. Bunu hissediyor işçi kardeşlerimiz. Ama, orada ani bir patlama oluyor veya ani bir yangın oluyor, bir harlama oluyor. Bundan daha vahim ne olabilir ki? İnsan korkar.

Affedersiniz, şurada bir şey patlasa, küçük bir şey bile olsa hepimiz bir irkiliriz yani “Ne oluyor?” deriz veya bir sallantı olsa, şurada bir kaza olsa buradan duysak, yol kenarındayız, dürtülürüz, “Ne oluyor?” deriz, irkiliriz. Yani, buradaki kardeşlerimiz niye

tahliye etmediler, etseydiler ne olurdu, niye erken size haber vermediler, bir saat niye beklediler? Çok uzun bir süreç. Zaten siz diyorsunuz ki: "Ölümler 15.00'le 17.00 arasında oldu." İki saat içinde insanlar öldü burada.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 17.00'yi bulmadı Sayın Vekilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 17.00'yi bulmadı, evet.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Birincisi o, yine söylüyorum, olayın bu kadar büyük olabileceğini tahmin etmemiş olabilir, o andaki psikolojilerini bilmiyorum.

İkincisi: Olayın şuradan başlayıp buraya kadar ulaşması, toplam süresi on beş dakika. Şu ayaklara bakarsanız, "klasik ayak" diye tabir ettiğimiz yere, buralardan buraya toplanması zaten on- on beş dakikayı buluyor Sayın Vekilim. Bütün arkadaşlar hava giriş ve hava çıkış kısımlarına gelmişler zaten. Yoğun duman olduğu için oradaki arkadaşlara, çıkmak isteyenlere "Çıkmayın." denmiş. Niye? Buradaki dumanın yoğunluğu biraz daha az, ana yoldaki daha fazla olduğundan dolayı. 5 arkadaşımız kendi inisiyatiflerinde "Biz çıkacağız." deyip, yürüyüp 340'taki temiz hava noktasına ulaşmışlar. Bu karar verme süreci –yine söylüyorum- böyle anlık vermeniz gerekiyor. Bir dakika, iki dakika, üç dakika, zaman çok önemli, ben de katılıyorum. Oradaki, buradaki arkadaşlar çıkmış olsaydı bu sefer buranın içerisinde değil bu boyda ölmüş olacaktı. Çünkü ben tahliye cihazını taktığımda 1 metre önümü göremiyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kullandıkları tüpler mi yetersizdi? Şimdi yeni tüpler alıyorsunuz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Oksijen maskesi olsa da fark etmeyecekti Sayın Vekilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yeni alacağınız tüpler de olsaydı fark eder miydi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Tüpler olsaydı çok fazla bir şey fark etmeyecekti. Niye fark etmeyecekti Başkanım? Gözünüzü bağlayacaksınız, bu yol üzerinden yürüyeceksiniz. Burada takılıp düşme ihtimaliniz de var, başka malzemeye takılma durumunuz da var, arkadaşta takılma durumunuz var ve maskeli yarım saat diyelim, bir saat...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yeni aldıklarınız da mı yarım saat?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yeni aldıklarımızın ilk 300 tanesi yarım saat, 4 bin tanesi bir saat.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Avrupalılar o bir saati mi kullanıyor veya Amerikalılar, Avustralyalılar?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Onun belirli bir hesabı var, son çıkan yönetmeliklerde eklere konmuş zaten.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok, yönetmeliği şey yapmayın, siz yurt dışına gidiyorsunuz, bir saatlik...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ben yurt dışına hiç gitmedim, ne kullandıklarını bilmiyorum Sayın Vekilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Arkadaşlarınız gidiyor, firma sahipleri gidiyor, genel müdürler gidiyor, mühendisleriniz, danışmanlarınız gidiyor. "Canım kardeşim, biz yarım saatliğinizi kullanıyoruz da Avrupalılar bunun bir saatliğini mi kullanıyor, biz de bir saatliğini kullanalım, alalım mı?" demedi mi arkadaşlarınız veya firmanın yetkilileri? Bir saatlik olsaydı çıkabilirler miydi oradan?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Çıkma ihtimalleri olabilir.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Siz havalandırmayı ters çevirmesiniz bile çıkabilirler miydi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunu bir de sana soralım, birçok kişi burada öldü ya, daha doğrusu şuralarda, bu sizin "devletin nefesliği" dediğiniz yerde de 5 kişi kurtuldu.

BAŞKAN – O üstte biraz Özgür Bey.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – En üstte.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şurada kısa bir mesafe var, sabah konuştuğumuz, 150 metre. "Burada insanlar karbonmonoksit maskesini takıp, bu 150 metreyi gelip buraya girseler, burası doğal bir kurtarma alanı, yaşam odası gibi işlev görüp oradaki kişiler kurtulabilirdi." diye konuştuk biz sabah sizinle, hatırlıyor musunuz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ben katılmıyorum. Şundan dolayı katılmıyorum: Ben otopsi raporlarına da baktım, otopsi raporlarını bildiğim için böyle net konuşabiliyorum, sensör değerine bakıp da net konuşabiliyorum. Ferdi karbonmonoksit maskeleri oksijen yüzde 17'nin altına düştüğü zaman çalışmaz. Olaydan sonra üçe on kala buralardaki oksijen yüzde 15.

HASAN ÖREN (Manisa) – Soruya ilave edelim: Oksijen maskesi olsaydı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yarım saatlikti. Yine söylüyorum, o kadar yoğun duman ki artık belki...

BAŞKAN – “Şu an yeni aldığınız oksijen maskeleri olsaydı bu risk olmazdı.” diyor. Onu soruyor Hasan Bey.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Olmayabilirdi de ama kesin olmaz diyemiyorum, olmayabilirdi de, süre yetmeyebilirdi.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, oradaki işçi ters hava verileceğiyle ilgili bir eğitimden geçti mi? Ben de olsam orada bu duman böyle çekildiğine göre ben bu yana gitmem çünkü buranın pis havanın atıldığı yer. Siz burada bir karar veriyorsunuz ama oradaki 300-200-150 kişinin böyle bir kararla ilgili hiçbir düşüncesi yok. O madenin içerisine ben de girmiş olsam, yıllarca çalışmış olsam ben bilirim ki burası pis hava, bu yana asla gitmem. Ya bulunduğum yerde kalırım ya da ne yapacağımı bilmiyorum çünkü siz buradaki havayı çekip buraya götürüyorsunuz. O işçinin sizin bunu değiştirebileceğinizle ilgili bir düşüncesi, bir eğitimi, bir şeyi olmuş mudur?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Sayın Vekilim, bu, bizim özellikle metan ocaklarında mantık sürekli emici olarak çalışmaktır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Evet.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Sürekli budur. Normalde hiçbir şart altında–çok büyük, acil bir durum gerektirdiği sürece- havalandırmayı çevirmezsiniz. Böyle bir süreçte...

HASAN ÖREN (Manisa) – Bunlar böyle bir şey bilmediği için niye gitsinler ki sizin dediğiniz yere niye gitsin?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ama, orası temiz hava.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yukarıdan hava alıyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – O 150-200 metreye çekiyor ya pis yeri, çektiği için yani orayı...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ancak eğitim ve tatbikatla olabilir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Olabilir, bilen birisi yapar yani.

BAŞKAN – Bu iş sık olabilecek diye düşünecek, sık sık eğitim...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biraz önce de şey anlatıldı, hani işçilerin olduğu yerden önde ve havanın gidiş yönünde bir yangın olursa, duman gelirse diyor ki: “Biz bunu ters çeviririz ki kurtaralım.” Mesela, aslında işçilerin bunu da biliyor olması lazım. Yani, duman böyle geliyorsa bir süre sonra bu ters döndürülebilir.

İki, bir de şunu söyleyeyim...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ama şöyle bir durum var, her duman geldiğinde...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Her geldiğinde çevrilmez, anladım ama tatbikat.

Bir de ikinci bir durum: S panosunun kurtulma yeri, yani şimdi baktığımızda herkes söylüyor, hiç eğitim almamış 5 kişi bile bunu şey yapmış. “Bu, ‘devletin nefesliği’ denen yere kaçarsam orada temiz hava var.” diye düşünmüş, gitmiş, kendini kurtarmış. Yani, bizim acil eylem planında bu madenin S panosundakilerin kurtuluş yerinin orası olduğunu biliyor olmaları lazım, bunun tatbikatının yapılmış olması lazım. Böyle eğitimler veriliyor muydu, böyle şeyler, acil durum?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Eğitim verildi, tatbikatla ilgili eksiklik var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eğitim, başka verilen eğitim...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Acil eylem planında da var. Mesela, ilk geldiğinde de söyledim yani acil eylem plan tatbikatında ocağın hepsine yapmıyorsunuz, 3 vardiya çalışıyorsunuz, 1 vardiya yapıyorsunuz. 1 vardiya yapmış olduğunuzu 2 vardiya yapmamış oluyorsunuz, sürekli döngüyü takip etmeniz gerekiyor.

BAŞKAN – Şimdi, Ali Haydar Bey, tabii bunlar yanlış anlaşılmasın, sizi sorgulamak, suçlamak açısından değil Özgür Bey’in ki de bizim ki de.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Merak ediyoruz.

BAŞKAN - Bundan sonra bu tür şeylerde biz önerilerde bulunacağız raporumuzda, nasıl önlemler alınabilir diye. Çünkü en kötü senaryoya göre önerilerde bulunmakta fayda var. Tabii, siz orada tatbikatlar yapıyorsunuz, belki o lokaldi, vardiya ıktı veya belli bölgedeydi, bütün işçileri kapsamıyordu. İşte biz bunlardan ders çıkartmak istiyoruz, amacımız o, yani buradan hiçbir zaman...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Onu biliyorum zaten Başkanım.

BAŞKAN – Yani bu niyette olduğumuzu bilin.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bildiklerimi en net şekilde söylüyorum zaten.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Çok affedersiniz, bir şey daha sormak istiyorum: Siz, olay oldu, karar verdiniz, hava akımının yönünü değiştirdiniz. Kimin nerede olduğunu yukarıdaki tablonuza bakarak anladınız, kim hangi panoda çalışıyor biliyorsunuz işçilerin

durumunu ama bunlarla ilgili bir cihaz var mı, hangi işçi nerede ve o işçi sağ mı, ölü mü, yaralı mı, bunu bilebiliyor musunuz, yukarıdan görüyor musunuz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hayır göremiyorsunuz, yok.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok.

İki: Bu işçilerle irtibatı nasıl kuruyorsunuz? Yani, işçileri kurtarmaya gittiniz ya oraya, nereden bildiniz o 5 işçinin orada sağ olduğunu da oraya gittiniz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Telefonla haberleşme oldu.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Telefonla haberleşme oluyordu.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Artı, yine söylüyorum, ilk geldiğim Komisyonunda da aynısını anlattım. “Mekanize nefeslik” dediğimiz kısımda, şu kısımda yukarıya kadar, şu kısımda megafonlu haberleşme var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Peki, bu, biraz önce Hasan Ören Vekilim dedi ki size: “Bu havalandırmayı ters çevirdiğiniz zaman işçilerin haberi var mıydı?” Megafonla işçilere bildirdiniz mi “Biraz sonra hava akımı değiştirilecek ve kurtulacaksınız, telaşa kapılmayınız.” falan gibi böyle uyarılar yaptınız mı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Zaten bu nefeslik pis havayla doluydu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim, megafon mu, telefon mu?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Telefon da megafondur.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Megafon söküldü.” diyorlar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hayır. Biz, Özgür Bey, buradan çıkardığımız 120’ye yakın arkadaşımızı burada megafonla haberleşme sistemiyle çıkardık.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, şimdi, şöyle bir şey sormak istiyorum: En küçük bir işletmede dahi 10 tane, 20 tane kamera olur. Bu zor mudur, madenlere kameraları koymak? Mesela burada 50 tane kamera olmuş olsaydı, dışarıdan da bunu izleyeceksiniz veya depolayacaksınız, şimdi bunlarla hiç uğraşmayacaktık. Madenlere kamera konmaz mı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Exproof kamera koymanız gerekiyor. Şimdi, koyacaksınız, bu sefer normal kamera koyacaksınız, exproof değil “sökün”e döneceksiniz. Exproof kameraları bulmak bizim ülkemizde zor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, o görüntüleri dışarıdan almanın imkânı var mıdır, yok mudur?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Vardır.

BAŞKAN – Mehmet Bey cevap versin, mevzuatımızda var mı böyle bir zorluk.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İŞ TEFTİŞ KURULU ÜYESİ MEHMET GÖL - Yok.

BAŞKAN – Talep, böyle bir şeyimiz yok. O zaman bunu koyacağız.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, bizi hiç uğraştırmayacaktı, el yordamıyla bir şey yapmayacaktık. Küçük bir işletmede 24 kamera var. Çok basit. Hadi o yer üstünde, yer altında muhakkak bunun... Keşke gitmiş olsaydık, dışarıda muhakkak görürdük. Bunu konuşmayacaktık şimdi. Siz ekranda görecektiniz. Belki o an ekranda görüp insanların nerede olduğunu, hangi durumda olduğunu görecektiniz ve o işlemi ona göre yapacaktınız.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Katılıyorum, daha iyi olurdu.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Bir de çip mi deniyor barete takılana, mesela Zonguldak’ta ondan da takip ediyorlar, gördüğümüzü.

BAŞKAN - Şimdi onu almışlar, şeyde montajına başlıyorlar, bütün İmbat’ ta.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Işıklar’ da da.

BAŞKAN - Nesrin Hanım, buyurun.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Şunu öğrenmek istiyorum: Şimdi, “Bu madende belli bir yere kadar megafonla iletişim şansımız vardı.” dediniz. Yani, bu Spanolarının olduğu yerde hiçbir şekilde iletişim yoktu.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Telefon var.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Telefon hatları yandığı için oradaki işçilere de ulaşamadınız kaza sonrasında.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hayır, telefonun 2 tane beslemesi var, bir kısmı burada, bir kısmı 340 nefeslik dediğimiz yerde. Oradakilerin belirli bir süre...

NESRİN ULEMA (İzmir) – Ama, Spanosundaki kişilere ulaşıldı mı?

BAŞKAN – Şimdi, ben ona bir açıklık getireyim Ali Haydar Bey. Ben savcılığın işçi ifadelerini okudum. İşçi ifadelerinde İsmail Adalı aşağı kadar geliyor. İfadesini veren bir işçimiz var burada var, şeyde. İsmail Adalı oradan Koray Bey'i arıyor, diyor ki: "İşçilerin hepsini bir yere topla oradan." Yani, orayla görüşme sağlanıyor. "İşçileri bir yere topla." diyor, onun üzerine Koray Bey bütün işçileri -biraz sonra gelecek işçi arkadaşlarımız da açıklayacaklardır- S panosunun çıkışlarına topluyorlar. Fakat o ana galerideki -biraz önce Ali Haydar Bey'in de söylediği- hava daha kesif bir duman, ayak içerisinde daha hafif bir duman var bu çerçevede. Bir iletişim var bir şeyle. Aynı şekilde o 5 kişinin olduğu, devletin nefesliğiyle de bir iletişim var ama çok mükemmel bir iletişim mi? Çok mükemmel bir iletişim olmadığını kendileri de kabul ediyorlar.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Şimdi onu söyleyeceğim. Yani buradaki, S panosundaki işçilerle bir iletişim kurulabiliyorsa oradan işte 120 metre ilerideki hava boşluğuna bunların yönlendirilmesiyle ilgili bir talimat verilebildi o zaman. Yani, böyle bir bilgi aktarılabilir oraya benim anladığım kadarıyla.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Aktarılabilir.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Yani, mutlak surette aktarılması gerekir. Benim merak ettiğim şu: Yani, dünyadaki -Hocam da burada- örneklerde, bu maden ocaklarında, evet, telefon, megafon sistemi oldu, yangın oldu, göçük oldu, iletişim kesildi. Yan, bunun dışında başka bir teknikle bu iletişimin sağlandığı, madenin her ayağına, her noktasına kadar iletişimin sağlanabileceği bir sistem yok mu? Üçüncü bir sistem yok mu? Ben onu merak ediyorum.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şöyle diyelim: İkinci sistem olmuş olsaydı, şimdi düşünüyoruz, sesli düşünüyoruz. Burada komple megafon var. Haberleştik. Olay 14.50'de oldu, burada 15.00'te bitti. Yine söylüyorum, bu ekipler ayak içerisinde. Buraya gelip toplanmaları zaten on dakika. Buraya çıktıkları anda oksijen yüzde 15, monoksit 3 bin ile 8 bin ppm. Haberleşseniz bile buradaki arkadaşları o günlük koşullar altında kurtarma diye bir imkânımız yoktu.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ben bir şey söyleyebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aslında, tabii, o İbrahim Genç'le yaptığımız görüşmede, birazdan kendisi anlatacak neler yaşandığını, çok net göreceğiz. Tabii, burada biraz akıl tutulması da olmuş belli ki. Yani, Koray Bey'in ne kadar uğraştığını, rahmetlinin, insanları kurtarmak için göreceğiz hakikaten, dinleyeceksiniz.

Şimdi, aslında burada hem İsmail Adalı'nın hem de yetkililerin yapması gereken çok önemli bir şey vardı. Ya çok erken o yukarıdaki sığınma yerine gitmelerinin sağlanması, eğer onun olmayacağını düşünüyorlarsa yapacakları başka tek şey orada açılan yeni kömür bacalarına işçileri yönlendirmeleri ve kömür bacalarını havalandıran vantilatörlerin kapatılarak sadece oradaki basınçlı havayı açarak oraya hiç zehirli havanın gitmemesini sağlamaları gerekirdi.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bahtiyar Bey, burada hiç hazırlık aşaması yok. Burada 3 tane ayak var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Hazırlık bacası olduğunu İbrahim Genç söylemişti bize. Yani, böyle bir şey olabilir...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yine diyorum, bilgi eksikliği olabilir.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – "Niye öyle bir şey düşünülmeydi?" dediğimde hazırlık bacasının orada olduğunu yani sürülen bacanın olduğunu ve "Hakikaten öyle bir şey yapsaydık mümkün olabilir." demişti ama yoksa...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Var mıdır yok mudur, bilmiyorum. Olaydan sonra o tarafa...

BAŞKAN – Biraz sonra gelecek, onu tekrar o zaman İbrahim Genç'e...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Benim bildiğim hazırlık bacası yok.

NESRİN ULEMA (İzmir) – İletişim tekniği var mı yurt dışındaki madenlerde? Yani, telefon ve megafon bizdeki ama onun dışında yurt dışındaki madenlerde başka bir iletişim tekniği var mı?

BAŞKAN – Raylı sistem, raylardan yararlanarak yapmaya çalışıyorlar şu an. Değişik sistemler var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Aslında hiç haberleşme olmamış diye başta duymuştuk ama haberleşmeler belirli düzeyde olabilmiş. Şey değil yani ilk duyulduğunda hemen doğrudan "Yukarıya kaçın." deselerdi zaten beklemeden o zaman o yoğun duman gelme aşamasında olabilirdi.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yine söylüyorum, fikir birliğine varıp tamam bu diyene kadar on dakika geçiyor zaten Bahtiyar Bey.

HASAN ÖREN (Manisa) – Zor bir karar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Zor bir karar veriyorsunuz, havalandırmayı karar veriyorsunuz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ali Haydar Bey, bir konuda dediniz ki lehine olacak bir şey aleyhine dönüşüyor. Yani, burada kamerayı iş adamı -10 bin-20 bin liralık bir şey, çok da önemli değil- koymuş olsaydı...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yönetmelik şu kuralı koyuyor, diyor ki: “İş yerinin varsa ocağını da kapsayacak şekilde gerekli haberleşme ve iletişim uygun yollarla sağlanır.”

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yılmaz Bey, onu anlıyorum ama bu iş adamının lehine değil midir? İşte, böyle bir şeyi görmüş olsaydı, bunu kurmuş olsaydı buna hemen acilen müdahale edilecekti. Yangının nerede başladığını görecekti, nereye gittiğini görecekti ve kurtarma ekiplerini de kameradan gördüğü için sevk edecekti. Bir kişi oturacak, bütün gün görevi o olacak. Bu artık KOBİ’lerde var, küçük şirketlerde var.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İmbat’ta kameraları gördük biz. Kazadan sonra gitmiştik. Onlarda vardı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hasan Vekilimin dediği şu: Ama, mesela vardiya değişiminin ayakta olduğu da görülecek.

HASAN ÖREN (Manisa) – İşte, onu ondan dolayı da koymamış olabilir.

BAŞKAN – Vural Bey, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Şimdi, dediniz ki: “Eğer haberleri olsa bile, yani oradaki insanların toplanması on-on beş dakika alabilirdi. Zaten o süre içerisinde oksijen çok düşmüştü, karbon monoksit...” Ama, sizin söylediğiniz oraya o hadise düştükten sonraki haberleşme sisteminin olması. Hâl buki ilk olayın olduğu andan haberleşme başlamış olsaydı, oradaki insanlara derhal işi bırakıp tahliye olmaları gerektiği söyleneydi, herhâlde olayın orada olmasıyla S panosuna kadar dumanın gelmesi arasında da en az on beş dakika kadar fark vardı, ayak başından toplanabilirdi oraya.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bu sefer de buraya gelip ana yolun orada kalacaklardı Sayın Vekilim.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Hayır, orada bir tane havalandırma var ya 5 kişinin kaldığı ve yaşadığı yer...

BAŞKAN – Orası 150 metre.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – ...duman yoğun gelmeden önce buraya çıkıp buralardan geçiyor, duman yoğun gelmeden önce.

BAŞKAN – Müsaade edin, S panosundan çıkmıyor, yanlış bir ifade...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yanlış ifade var.

BAŞKAN – Bunlar ana galeri üzerinde tarama yapan, oraya yakın çocuklar, hemen görüp kaçıyorlar. Yoksa S panosunun ağzındaki bir insanın bu yoğunlukta, 8 bin yoğunlukta 2 adım, 5 metre, 3 metre yürüyebilme imkânı yok.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sorduğum soru şu, o zaman net olarak söyleyeyim: Saat 14.50’de olayın olduğu andan ilk üç beş dakika içerisinde bu olayı S panosunda çalışan herkesin toplanıp da duyup da onların tahliyeyle ilgili bir karar verebilmesi... Eğer haberleri olsaydı, durum değişir miydi, değişmez miydi? Sorum bu.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Değişmezdi.

Ya, gene söylüyorum: On-on beş dakika bir süreden bahsediyoruz, 3 bin ile 8 bin ppm monoksitten bahsediyoruz. O günkü şartlarda diyorum, bakın. Elinizde monoksit maskesi var, kullanan arkadaşlarda monoksit maskesi var.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – ... teneffüs boruları yok.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Var, vana çıkışları var.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – O hani ışıklar’da gördüğümüz teneffüs...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yok.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Onlar yok. Geçiş ve kaçış alanları yok. Yani kaçışta kaçış istasyonları itibarıyla aralıklı olarak maskelerin sağlanabilirdi...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Maske değişim istasyonu yok.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Onlar yok. Yani, dolayısıyla bu yokların arasında kaçınılmaz bir son, olduğu dakika haberi olsa bile.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet, o şartlar altında evet. Elinizde oksijen maskesi vardır, çalışanlarda oksijen maskesi olur, bir ihtimaldir, bakın, kesin söyleyemiyoruz, o da ihtimaldir. Şimdi, düşünüyorsunuz, yine söylüyorum, 1metre önümü göremiyordum ben. Artık el yordamıyla gideceksiniz ve bahsettiğimiz mesafe 200 metre. Belki dakikada adam 2 metre gidecekti. Oksijen maskesi yirmi beş dakika olacaktı.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Tamam da bu göz gözü görmez yoğunluk hemen ilk dakikada olmadı. Yani, orada belli bir süre var arada. İşte o süreden bahsediyorum, kritik süreden.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Kritik sürede zaten arkadaşları buraya toplamışlar, o kritik sürede. Ondan sonra kritik süresi kalmamış zaten, olay bitmiş.

BAŞKAN - Öğleden sonra gelecek iki üç arkadaşımız o olayı yaşamış, oradan olan arkadaşlarımız, onlardan o bilgileri alacağız.

Tamam, Necati Bey'e de söz verelim. Biz Ali Haydar Bey'e teşekkür edelim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, bizim Komisyonun amacı maden kazalarını araştırmak olduğunu göre; şimdi, birincisi, hangi tür kazalar meydana geliyor özellikle kömür madenlerinde? Bu kazaların olmaması için neler yapmalıyız? İşte, ne tür tavsiyelerde bulunmalıyız? Aslında Ali Haydar Bey'e tahlisiyeden ziyade daha çok maden kazalarının nedenleri... İşte, aslında çok cevap da veremedi yani daha doğrusu bir teşhis koyamamış bütün bu gelişmelerde.

Şimdi, burada nedir? Buradaki kaza bant yanmasından meydana gelmiş ama bandın nasıl yandığı yani nasıl tutuştuğunu tespit edemiyoruz. Şimdi, burada bant yanmalarının önüne geçilmesi için yanmaz veya alev ilerlemeyen bantların artık zorunlu hâle gelmesi lazım. Yani, bir kere bunu tespit edip tavsiyelerin içerisine koymamız lazım.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Elektrik kabloları, bütün malzemelerin...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tabii, elektrik kabloları yani yanmazlık noktasında her türlü malzemenin, işte exproof noktasında... Yani, her şey artık ayrıntılarıyla olmalı -yani sizin de dediğiniz gibi- yönetmelik veya işte bir tüzük koyuyorsanız sadece yüzeysel "Her türlü tedbiri alır." demek de yetmiyor. Yani, işte bunlar olmuyor. Dolayısıyla, işte kömürde neler var? Grizu patlaması, toz patlaması, göçük vesaire. Yani, geçmişte zaten yaşanmış bu kazalar. Bu kazaların yaşanmaması için etkin denetim, etkin tedbirler ne olmalı, bunları alt alta yazıp artık ortaya koymamız lazım. Yani, mesele bu. Siz de bu deneyimlerinizi, bunları biraz yani burada olmasa bile bir rapor yazın, diğer arkadaşlarla birlikte de olur. Bunların içerisinde bu Komisyonun yapması gereken bu. Yani, kazaların önlenmesi için ne yapmamız lazım, yönetmelik, kanun vesaire neyse. Şuna da daha radikal bir şey koyabilir miyiz? Mesela ne dendi? İşte tam mekanize olunca daha az işçi oluyor, işçi sayısı azaldığı için de hâliyle iş güvenliği bu anlamda veya risk daha da azalıyor. İş yapacak, maden kömür ocağı çalıştıracaklara tam mekanize şartı konulabilir yani mademki insan hayatı bu kadar ucuz değilse. Hâlâ manuel mi? Yani, bugün gelen Demir Export bile fizibilite yapıyor, işte manuel mi yapalım, tam mekanize mi? Yani, böyle bir şey var mı? Yani, bunu yan yana koyuyor, hangisi ekonomik? İşte tam mekanize ekonomik, o zaman tam mekanize. Yani, manuel ekonomik olsa manuel yapacaklar, paraları vesaireleri... Biri 5 bin kişi çalıştıracak.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Belki arazi şartları nedeniyle fizibilite gerekiyordur. Her yerde tam mekanize olmuyor, sadece ekonomik değil.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - İyi bir planlama yapılması lazım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Türkiye'nin dışında işte ileri...

BAŞKAN – Necati Bey'in söylediği daha proje aşamasında sondajlarla, jeolojik, jeofizik verilerle şurası mekanizeye uygun, şurası klasik üretime uygun diye başında bunun belirlenmesi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Kesinlikle.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ama, klasiğin bile belirli bir şeyi olabilir yani standardı olur.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sadece ekonomik olup olmaması değil.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Teknik olarak mümkün değil yani.

BAŞKAN – Bunları raporumuza proje bölümünde koyacağız.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, ikinci aşama bir kaza meydana geldiğinde işte tahlisiyede, özellikle bu kaza çok sayıda insanımızın vefat ettiği bir kaza olduğu için burada ihmaller var mıdır veya mevcut yönetmelik... İşte, nedir, tespit ettiğimiz ne var? Karbonmonoksit maskesi mesela. Hiç bugüne kadar aslında boşuna para verilmiş bir şey bana göre baktığım zaman. Yani, şu kazada, sizin

dediğiniz gibi oksijenin yüzde 15'e düştüğü bir yerde işe yaramıyorsa yani kardeşim onu kullanmanın bile bir anlamı yok. Yani, hâlâ işçiler giriyor mu karbonmonoksit maskesiyle? Tamamlanmadı çünkü oksijen maskeleri.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şu anda vardiyalarla yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Oksijen maskesi var mı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Var. Kendi işletmem adına söylüyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sadece İmbat, Işıklar, bilmem bir sürü...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sonradan alınmış, kazadan sonra alınmış.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Eynez' dekiler sonradan alınma değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Eynez' de var mıydı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Vardı. "Revir" dediğimiz şu kısımda 380 tane oksijen maskesi vardı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kendi ellerinde çalışırken takılı mıydı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ara istasyon olarak vardı. Hayır, burada depo şeklinde duruyordu, ara istasyon şeklinde duruyordu. 380 tane oksijen maskesi vardı orada.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Benim söylediğim şu: Sadece Soma'dan bahsetmiyoruz yani Türkiye'nin birçok yerinde maden ocakları yok mu?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Var.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hâlâ insanlar karbonmonoksitle iniyorlar mı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – İniyorlar.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, mesela yönetmelik çıkmış, bir yıl süre vermiş. Yani, mümkünse bunu ne bileyim altı aya çeksinler teknik olarak veya bir arkadaş söyledi, yönetmelikte yarım saat şartı koymuşlar, teknik olarak mümkün değil, yirmi beş dakikalık oksijen maskeleri üretiliyor. Yani, yeni bir oksijen maskesi nasıl ürettireceksin yani yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Aslında yönetmelik, o da tartışılır yani yönetmelikte bir yıl süre vermek, vermemek, bunlar da aslında hatalı şeyler.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İşte hatalı, ben de onları söylüyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani, işveren işçisini zararlı ortamdan korumak mecburiyetindedir, kural budur. Bu hangi cihazla olacaksa onunla yapılacaktır.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sayın Başkan...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bir bitireyim de...

SAKİNE ÖZ (Manisa) - Sistem biraz kendi kendimize konuşma, kendi kendimize tartışma oldu, arkadaşın gelmiş olmasının hiçbir anlamı olmuyor. Bizim ondan yararlanmamız, belki de onun düşüncelerini öğrenmemiz gerekirken biraz kendi kendimize...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Arkadaşa soralım o zaman.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ama, işte bunları sorup işte bunların cevabını alalım yani daha genel bir şey olsun, özet olsun, ayrıntılara girmeyelim yani o anlamda.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yöntem olarak belki de şunu yapabiliriz ileriki günlerde: İnsanların konuşmasını, kendi aralarındaki konuşmasını dinleyip bizim daha sonra soru sorma yöntemi gibi bir yöntem geliştirmemiz gerekli. Ama, bugün itibarıyla gelmişse bu arkadaşımız buna soru yöneltelim, kendi teknik görüşmemizi belki daha sonraki aşamada yapalım derim. Ben hâlâ daha şeyi sormak istiyorum: Yani, "Bu alışkanlık vardı da mı bu insanlar çıkarılmadı"yı sormak istiyorum.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Özür dilerim, ben de bitireyim. Siz yine sorunuzu sorun da.

Mesela biraz önce aslında yine vahim bir şey söylediniz diyelim. Yani, "Eğitim teoride var ama tatbikat yok." dediniz, değil mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 3 vardiyanın tamamında yok dedim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Neyse canım yani isterse 2 vardiyada olsun, 1 vardiyada olmasın.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – "Tatbikat yapılır." diyor, orada sayı yok.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ama, bakın, bir vardiyada var, diğer... Yani, bir vardiyada bile olmasa tatbikat yani sonuçta bunlar da insan değil mi? Yani, tatbikatın orada çalışanların tamamına uygulanması lazım. Hangi vardiyada kaza olacağı belli mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Değil.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Niye bazılarında var, bazılarında yok?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – İşte onu sorgulamak lazım veya şu tatbikatları özellikle efendim TKİ' nin veya işte MİLGEM'in veya ne bileyim devletin kuruluşlarının gözünün önünde işte üç ayda bir, neyse yani onun periyotları ne olması gerekiyorsa onların gözünün önünde yaptırmak lazım. Yani, sadece kâğıt üzerinde "Biz tatbikat yaptık, tamam, bitti." dedirtmemek lazım. Yani, bütün bunları, biz bunları kâğıda döküp bir şeyler yapalım, bir şeyleri zorunlu hâle getirelim ki "Biz üstümüze düşeni yaptık, ondan sonra olan da Allah'tan geldi." diyelim. Ama, biz birçok şeyi ihmal edip, gözden kaçırıp bunları yazmazsak, bunları kanun, yönetmelik, tüzük hâline getirmesek yine vebal altında kalır, yolumuza devam ederiz. Yani, biraz daha vaktimiz var, sizler de düşünün yani sizin gördüğünüz, bugüne kadar bunca yaşadığınız kazalar, tahlisiye hataları vesaire yani maddeler hâlinde lütfen Komisyona bir şekilde ulaştırın.

BAŞKAN – Necati Bey'in dediğine biz de katılıyoruz. Zaten biz bazı şeyleri tespit ettik, yazacağız onları da, zaten Necati Bey'in bu dedikleri de kayıtlara aynen geçiyor, onlardan da yararlanırsınız. Ama, o söylediği şekilde bize bir şey hazırlayabilerseniz, bizim aklımıza gelmemiş, sizin tecrübenizden kaynaklanan, "Şu da olabilir." diyeceğiniz... Mesela, bir "life line" olayı var, biz hocamızla onu koyacağız şeyimize, madencilikte hayat hattını. Yani, böyle bir ortamda maskeler uzun süreli de olsa yönünü gösterebileceği, gideceği mi yönü gösterici, hatta belli aralıkta...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Mesela dumanda görebileceği bir sistem olabilir.

BAŞKAN – Tabii.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Elinizle tutuyorsunuz, üzerinde hissedeceği niz oklar var.

BAŞKAN – O oklara göre şey yapıyor.

Sakine Hanım'a ve Fatoş Hanım'a söz vereyim, kapatalım artık, çünkü işçilerimizin çoğu bekliyor dışarıda.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Baştan hani saat iki kırk beşte olayın başladığını ama sürecin uzamış olmasına, beş doğru bile kurtarmayla ilgili hâlâ içeride bir çözüm arayışı gibi algılıyorum ben. Hani, burada sormak istediğim, burada bir alışkanlık var, kaza alışkanlığı var da "Hallederiz biz, toparlarız." mantığı mı var? Onun için mi bu insanlar içeride tutulmaya çalışılıyor? Kaza oldu, ilk kez bir kaza olduysa herkesin kaçması, herkesin gitmesi gerekirken neden gitmedi, gönderilmedi mi? Yani "Durun, bunu önleriz, devam ederiz." mantığı da var herhâlde. Ama, asıl nedir buradaki? Bu insanların içeride kalma nedenleri sizce nedir? Siz de orada olan bir işçi olarak böyle bir durumda ne yapardınız, ne yapmanız gerekir?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – S tarafında yine söylüyorum...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – S, H, her tarafını yani ben...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Maden işlerinde kanıksama diye bir iş olmaz, özellikle yangınlar kısmında "Evet, kanıksanmış, a, burası yanıyor, ben buraya müdahale edeyim, siz orada devam edin." diye bir mantık olmaz.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani, madende iş kazası çok mu oluyor da onun için mi hani bu alışkanlık ya da duyarsızlık oldu diye sormak istiyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Sakine Hanım'ın dediği, senin ilk sözünde "14.45'te ilk ben arandım." dedin.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet.

BAŞKAN – Yani "Ya, biz burada hallederiz, sorun yok." demişler sana, 15.15'te tekrar arandım, işte...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Olayın büyüklüğüyle ilgili ondan sonra...

BAŞKAN – Sakine Hanım'ın da söylemek istediği sanıyorum o. Burada bir kanıksama, "Ya, biz bunu çözeriz, fazla bir sorun yok, evet, burada bir duman var." gibi bir bilgi mi geldi, öyle bir intiba mı oluştu sizde?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Sayın Başkanım, yine söylüyorum, ben Işıklar'da çalışıyorum.

BAŞKAN – Biliyorum, biliyorum.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Orada ayrı bir yönetim var, ayrı bir kadro var, ayrı bir iş güvenliği mühendisi var.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Hayır, siz...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK - Anlatıyorum.

SAKİNE ÖZ (Manisa) - Sizin hani öngörünüz nedir? Sizi sorumlu diye zaten şey yapmıyoruz, soruyoruz burada.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK –Yok, yine söylüyorum, kanıksama diye bir işimiz olmaz.

BAŞKAN – 14.45’te onlar da olayın büyüklüğünü bilemediler.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bilemediler.

BAŞKAN – “Bunu biz söndürürüz, burada bir yangın çıktı ama biz bunu hallederiz.” gibi yaklaştılar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Olayın bu boyutlara ulaşabileceği tahmin edilemedi.

BAŞKAN – Olay büyüdüğüde yarım saat sonra “Hemen tahlisiye ekipleri ve arkadaşları al ocağa, Eynez’e git.” dediler size, öyle mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Doğrudur.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Saat kaç dedin?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ben dörde çeyrek veya on vardı Eynez İşletmesine geldim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Dörde çeyrek kala?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Dördü beş veya çeyrek geçiyordu.

BAŞKAN – Yani, olayın kritik olduğunu aşağıdakilerin anladığı an 15.15 oluyor, yanlış mıyım değil mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Aşağı yukarı, doğrudur.

BAŞKAN – Yani, olay 15.00’e çeyrek kala oluyor ama yarım saat bunlar kurtarma yapıyorlar, kurtaramıyorlar, olay çok büyük, ondan sonra hemen irtibata geçiyorlar, sizi arıyorlar, 15.15’te olayın kritik olduğu ortaya çıkıyor, sizler geliyorsunuz, İmbattan geliniyor. Gökalp Bey’e de, İmbata da 15.30’da haber verilmiş zaten. Onlar da hemen ekiplerini göndermişler, onlar hemen yakında olduğu için sizden önce gitti.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yakında olduğu için hemen ulaşabildi onlar.

BAŞKAN – Ulaşabilmişler.

Fatoş Abla, buyur.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bana bir kargaşa yani anlaşmazlık olduğu gibi geldi de. Şimdi, Aygün Bey sabah şey söyledi, o 5 işçi var ya ilk kurtulan, o gruptan ayrılıp kendileri, biz onları yani “Ayrılmayın.” denilmesine rağmen “Biz riski göze alıyoruz.”

BAŞKAN – Hayır, hayır, karıştırmayın abla, şimdi yanlış anlaşılıyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Ayrıldık gibi bir şey anlaşılıyor.

BAŞKAN – Hayır, bu hatlarda bakın...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hayır, hayır, yok, bu tarama yapan ekip çıkıyor oraya, ilk dumanı görenler çıkıyor.

BAŞKAN – Ali Haydar Bey eksiğim varsa tamamlasın. Bu hatların her bir yerinde işçi vardır, tarama yapıyordur, emniyet ölçümü yapıyordur, dinamit işi yapıyordur, herkes ayakta değil yani ana yollar bomboş değil. Şimdi, işçinin biri yukarıdadır, tam çıkmak üzeredir, amirinden izin almıştır, “Ben işimi bitirdim, çıkıyorum.” derken oraya sanıyorum bir 3-5 metre, 10 metrelik mesafededir, onlar kurtulmuştur yoksa S panosundan ben...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet, çıkıp da amiri dinleyip de gidenler değildir.

BAŞKAN – Çok zor, zor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Sanki orada öyle bir yanlış anlaşılma oldu gibi oldu. Ben hani teknik ekibin, geleceğe dair yapılması gereken ne var, biraz önce Necati Bey’in dediği gibi, bir rapor hazırlanmasının faydalı olacağını düşünüyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Son olarak Başkanım...

Şimdi, tabii, iş güvenliği uzmanısınız, uzun süredir de orada çalışıyorsunuz. Yangının sebebi konusunda ihtimalleri tek tek çürüttün burada ve ortada bıraktınız. Yani, metan gazı patlaması ihtimalini zayıf gördünüz. Yine, göçük patlaması ihtimalini de zayıf gördünüz. Geriye bir elektrik kontağı kalıyor. Bu da ihtimal olabilir mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Elektrik kontağından da bant yanmaz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ne olacak o zaman?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yangının olabilmesi için 3 tane sebep var, bunu kimyacı milletvekilimiz daha da iyi bilir: Oksijen olacak, yanıcı madde olacak, yakıcı madde olacak.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tamam, neden...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şimdi, 2 tane ayağı sağlıyorsunuz, metan. Biraz sonra dinleyeceğimiz arkadaşlar o bölgeye çok yakın yerdedir. Metan parlamış olsa arkadaşlar şurada tarama yapıyorlar.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tamam, onu çürüttün.

BAŞKAN – Hayır, metan parlaması bandı yakar mı, ben senden o cevabı bekliyorum.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Metan parlaması yakabilir, tek başına değil. Nedir işte, ağaç malzemeniz vardır, ağaç malzeme tutuşur önce çünkü metanın parlama sıcaklığı 650 derecedir. Parladığı anda ortama 650 derece sıcaklık verir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Başkanım, her şeyin bir tutuşma sıcaklığı olur. Sizin dediğiniz, mesela mazotun bile 40 derecede tutuşma sıcaklığı vardır yani onun altında...

BAŞKAN – Bant 16 milim kalınlığında, o birdenbire...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Metanın parlamasıyla o bant tutuşmaz.

BAŞKAN – Tutuşmaz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Hayır.

BAŞKAN – Sence, tecrübelerinle...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Başka yanıcı maddeler...

BAŞKAN – Başka kaynak olması lazım.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Evet.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tahtayı tutuştur, tahta...

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Tahta düşer üzerine, çok uzun zaman geçmesi gerekiyor. Bant bir saat, iki saat sonra yandı belki.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Başkanım, ben de bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Abla, kapatacağım.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Ama kapatacaksınız da kapatacaksınız diye sustum ha bire söz verince...

BAŞKAN – Hadi söyle. Vallaha, şimdi işçileri dinleyemeyeceğiz, çocuklar sabahtan beri...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Şimdi, biraz sonra gelecek olan o işçi arkadaşımız da söyleyecek, dün ocakta da söylemişti, dedi ki...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Benim soruma bir cevap versin, ondan sonra Ayşe Hanım...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Pardon, ben soruyu...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Cevaplamadı ki yarım kaldı.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – “Elektrik düşünmüyorum.” dedi.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – “Düşünmüyorum.” dedi, ondan sonra devamı var mıydı?

BAŞKAN – Ayşe Hanım...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Dedi ki o arkadaşımız, isminin ne olduğunu unuttum, gelecek şimdi, biraz sonra: “Abla, 250 kişi falan cenaze benim elimden geçti. Basın çok abartıyor, söylendiği, yazıldığı gibi değil, bu işçilerimiz ilk on-on beş dakika içinde vefat etmişler.” Dün başka birisi de kardeşini kaybetmiş, dedi ki: “Sayın Vekilim, dört-beş dakika içinde bizimkiler gitmişler.”

O süre zarfında zaten kurtulma imkânları yani dışarıdan gelecek bir müdahaleyle kurtulma imkânları yoktu herhâlde, değil mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yoktu, otopsi raporlarına göre yoktu.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bu kadar hızlı nasıl yani bu olay hemen oluyor, bu kadar hızlı insanlar beş dakikada, on dakikada ölüyorlar. Yani, nasıl oluyor, ben onu anlayamıyorum.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Yangının, monoksidin kaynağını ortaya koyabilmiş olsak hepsini söyleyebiliriz. Şu anda yangın nerede oldu? Topuk, burada bir sürü topuk var. Buranın topuk mu, A'nın topuk mu, C'nin topuk mu, B'nin topuk mu, hangi topuk? Bir topuk yandı. En kolay çözüm belki de bu, topuk yandı. Buranın her tarafı topuk.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Tam belli değil mi yangının nerede çıktığı, tam belli değil mi ana merkez?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Şu bölge.

BAŞKAN – Zaten biraz sonra gelecek işçimiz de onu söyleyecek.

Şimdi, “Niye öldüler?” deniliyor, Vural Hocam doktor da müsaade edersen ben açıklayayım mı ağabey karbonmonoksit etkisini?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Buyurun.

BAŞKAN – Karbonmonoksit, oksijenden daha 200 kat ve 300 kat daha hızlı hemoglobinle bağ kurabiliyor. Yani, ortada karbonmonoksit var, oksijen varsa teneffüs ettiğinizde karbonmonoksit hemoglobine bağlanıyor...

Eczamız da var, Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Esas Muzaffer Bey var.

BAŞKAN – Muzaffer Bey de, doktorumuz da var.

Ben birazcık işin teknik yönünü anlaşılr hâle getireyim. Bağlanınca bu hemoglobini vücudumuza götürüyor, oksijeni bırakıyor gittiği yerde. Oksijen orada bize hayat veriyor, canlılık veriyor, beynimizde, vücudumuzda. Fakat burada hemoglobin bağ kurduğu için bırakmıyor karbonmonoksit. Karbonmonoksit onu bırakmadığı için de birdenbire ani ölüme neden oluyor. Onun nedeni o. Buradaki 400 ppm'in üzerinde olduğu zaman, hele hele 3 bin ppm, 8 bin ppm anında götürür. 400 ppm belki beş on dakikalık bir süreç içerisinde götürür, onun şeyleri vardır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İlk nefeste ölüm şeyi diyorlar.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 3 bin ppm.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim, kaç tane otopsi raporu okudunuz?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Aşağı yukarı tamamını.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kaç tane?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 301 tane.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kaç kişiye otopsi yapıldı?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Bakın, 2 tür otopsi var: Bir, anında otopsi var, bir de daha sonradan yapılan otopsiler var, kan alıp yapılanlar var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Kaç tane otopsi raporu var?” dedim, “301.” dedin değil mi?

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – 301 tane.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben başka bir şey sormayacağım sana.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Tamam.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

SOMA AŞ MÜESSESE MÜDÜRÜ ALİ HAYDAR SAKİK – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bizim amacımız, bir daha söylüyoruz, yanlış anlaşılmasın, arkadaşlarımıza da moral verebilirsiniz, burada hiçbir meslektaşımız, hiçbir işletme kasıtlı böyle bir ölümü istemez, arzu etmez, onların da yaşadığı travmaları biliyoruz ve bugün içeride olan arkadaşlarımızın da kurtarma çabalarında İsmail Adalı'nın, Akın Bey'in, diğer arkadaşlarımızın hepsinin nasıl bir çaba verdiğini de biliyoruz, hepsini de takdir ediyoruz. İnşallah, bu bizim de raporlarımız, bilirkişi raporları savcılıkla sağlıklı bir şekilde ortaya kavuşur, güzel sonuçlar çıkarınız ki bir daha böyle kazalar olmasın diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 15.40

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.41

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Bu birinci grup tarama ekibi. Hepinizi birlikte alalım, birbirinizi sorularla bütünlersiniz sorular konusunda. Birinize bir sorumuz olursa, biri bilmiyorsa öbürü cevap verebilir.

Diğer arkadaşları da alalım, biraz bekleyin lütfen.

Necati, sen tarama şefisin, o zaman bu haritayı rahatlıkla okursun değil mi?

NECATİ DEMİRCİ – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, buraya çağırdığımız arkadaşların kendilerine teşekkür ederiz, zamanlarını ayırıp buraya bizimle görüşmeye geldikleri için. Arkadaşlarımız, kaza anında orada tarama yapan, şalter ustası olan, özellikle S panosunda çok zor anlar yaşamış olan arkadaşlarımız, onların görüş ve düşüncelerini alacağız, yaşadıklarını öğreneceğiz.

Ben, açık söyleyeyim, bu arkadaşlarımızın görüşleri sonucu ortaya çıkacak ifadelerden bir şekilde bir senaryonun, film senaryosunun yapıp her 13 Mayıs'ta bunun canlı tutulmasının faydalı olacağını düşünüyorum, belki buna Kültür Bakanlığımız da destek verebilir. Yani, bu olayı yaşatmak, bu acıyı yaşatmak açısından böyle bir de düşüncem var. Bunu da aklıma gelmişken Komisyon üyelerimizle de paylaşalım, gerekli görülürse raporumuza da koyarız veyahut da birileri de bu konuda çalışır, çalışıyordur herhâlde. Çünkü bu acının unutulmaması lazım. Biz toplum olarak bir şeyi hemen, çok çabuk unutuyoruz, üzerinden aylar veya bir sene geçti mi bir daha bu tür şeyler hiç aklımıza gelmiyor. O yüzden işçilerimizin ifadeleri sonucu bir araya gelmiş, olayın nasıl olduğunu böyle güzel bir senaryoyla ortaya koyabilecek bir filmin çekilmesinin, ortaya konmasının bir daha böyle bir şeyi yaşamamamız açısından çok önemli olduğu kanaatindeyim. O yüzden işçi arkadaşlarımızın bize burada anlatacakları şeyler çok önemli.

Ben bu bağlamda ilk söz Ramazan'a vereyim. Ramazan, burada gördüğüm kadarıyla seni ilk dumanı gören arkadaşın diye biliyorum. Seninle de bir telefon görüşmesi yaptık Ramazan.

Murat'ın daha önce açıklamaları var, onu teyit etmek için çağırdık.

Ramazan, ilk sözü sana veriyorum. Haritayla anlatabilersen sevinirim, geç Ramazan oraya.

Ramazan Demir, buyurun.

RAMAZAN DEMİR – İsmim Ramazan Demir.

BAŞKAN – Ramazan, bir şey söyleyeceği müsaade edersen.

Orada numaralar var, dikkat edersen o kazanın olduğu üçgen yerde. Onu numaralarla konuşurken “3 numaralı yerde”, “4 numaralı yerde”, “6 numaralı yerde” gibi bir şey söylersen biz de burada ona göre işaretlememizi yapalım, iletişimi rahat kuralım.

RAMAZAN DEMİR – 13 Mayıs kaza günü tesadüfen 3'üncü bant, 4'üncü bandı çalıştırmak suretiyle şalterci olarak görevlendirildim, normalde benim görevim birinci sınıf usta.

BAŞKAN – O zaman tesadüfen mi şalterciydin sen?

RAMAZAN DEMİR – Evet.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ramazan Bey, asıl göreviniz ne, unvanınız ne?

RAMAZAN DEMİR – Birinci sınıf usta.

Yaklaşık olarak bir buçuk senedir Soma kömürlerinde çalışıyorum, birinci sınıf usta olarak çalışıyorum. O gün tesadüfen şaltare gittim. Rahmetli Başçavuşum Hüseyin Avkaş vermişti beni oraya. Oranın sabit şaltercisi o gün hafta tatilindeydi. Adam eksikliği yüzünden beni görevlendirdi. Çünkü bende bel fıtığı var üç yerimde. Normalde arkaya giriyorum ben kömür vermek amaçlı. O gün 4'üncü bandın şalterindeyken öğleden önce bir top atışı yapıldı, bunu belirtiyim.

BAŞKAN – 4'üncü bandın...

RAMAZAN DEMİR – 3'üncü bant.

BAŞKAN – 3'üncü bandın kuyruğunda.

RAMAZAN DEMİR – Kuyruğundan önce biraz daha önde, elektrik panosunu az geçtikten sonra.

BAŞKAN – Yani, buradaki rakamlarla...

RAMAZAN DEMİR – Nasıl tarif edeyim size? Rakam olarak 3.

BAŞKAN – Yani, 3' üncü bandın kuyruğundan biraz yukarıda.

RAMAZAN DEMİR – 2 atış yapıldı o gün, 2 tane dinamit atışı yapıldı, top atışı yapıldı. 1 tanesi hemen şurada, diğeri de...

BAŞKAN – Orada dediğin rakamı söyle.

RAMAZAN DEMİR – 3.

BAŞKAN – 3' te bir dinamit atışı yapıldı yani 3 no.lu bandın altında.

RAMAZAN DEMİR – Evet.

BAŞKAN – Şey değil, kuyruğunda değil.

RAMAZAN DEMİR – Hayır, bandın altında, kuyrukta ayrı.

BAŞKAN – İlk atılan dinamit 3 no.lu bandın altında 3 no.lu noktada.

RAMAZAN DEMİR – Evet.

Diğer top atışı öğleden sonra yapıldı.

BAŞKAN – İkisinin arasında ne kadar süre var?

RAMAZAN DEMİR – Zaman olarak bir şey söyleyemem.

BAŞKAN – Yani, sabah atılan dediğin...

RAMAZAN DEMİR – Öğleden önce on buçuk, on bir o civarda olabilir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Başkanım, yazalım da sonra soralım isterseniz kopmasın.

RAMAZAN DEMİR – Tam saati veremem.

BAŞKAN – Saat düşmemiz lazım Hasan Ağabey o yüzden.

HASAN ÖREN (Manisa) – Diksiyonu bozuluyor yani.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tahminen ne kadar, arada ne kadar zaman geçmiştir?

RAMAZAN DEMİR – Sabah saat on- on bir arası olabilir.

2'nci top atışı saat iki buçukta falan gerçekleşti. Her ikisinde de emniyetçi olarak 4'üncü bandın... 6 numara, tahrik tamburlarına yakın bir yerde emniyetçi olarak, birinci sınıf usta olduğum için 4 tane arkadaşı oraya götürdüm, oranın emniyetine aldım, emniyet şeridini çektim, geri geldim sonraki atışta, öğleden sonraki atışta. Şalter baş tamburun, 4'üncü bandın, baş tamburun tam karşısında. Karşıya geçtim. 3' üncü bandın üstünden geçerek karşıya geçtim şaltire bastım. İlkinde şöyle bir yüklenme yaptı, zorlama yaptı, kapattım, tekrar basacaktım "Duman geliyor." dediler, ben kendim de gördüm çünkü çalışmayınca aşağıya baktım ben. Dumanı fark ettim, tekrar bastım, çalıştırmaya yine çalışmadı, kapatmaya bastım dumanı görür görmez. O esnada Mesut Efe isminde bir arkadaşım vardı borucu, o da emniyeti çekti. Duman yaklaşık bir dakika geçmedi, bizi içine aldı, herkes çıkmaya başladı. Ben de en son bir arkadaşım vardı, yeni girmiş buraya galiba, onunla beraber çıktım. Yukarıya baktım S panosuna doğru, aslında K panosu diye geçer revirin olduğu bölüm. O bölümden gelen giden var mı diye baktım, kimse gelmedi, aşağıya baktım, oradan da gelen giden yok, dumanın içinden gelen giden yok, mecburen ben de çıkmak zorunda kaldım.

BAŞKAN – Ne tarafa çıktın?

RAMAZAN DEMİR – Ne tarafa çıktım? 2'ye doğru çıktım, temiz havaya. Çünkü arkadaşlarımdan hepsi o tarafa gitmişti.

BAŞKAN – Şimdi, 2'nci top dedin, 2'nci dinamitin atıldığı yer 3'le aynı yer mi, farklı yer mi?

RAMAZAN DEMİR – Yaklaşık mesafesi 20 metre diyebilirim.

BAŞKAN – Daha merkeze...

RAMAZAN DEMİR – Evet. 5'in tam arkası.

BAŞKAN – 5'in önü yani burada, 5'in tam ön kısmı. Yani, şunları galeri gör yani yuvarlak çizgileri.

RAMAZAN DEMİR – Şurası K panosuna çıkıyor, burası da arka tambur, 3'üncü bandın arka tamburu, iç tamburu diye tabir ettiğimiz taburun olduğu yer. Tam bu noktada top atılıyor. Yarım... Hemen şu kadar bir dinamit.

BAŞKAN – 4'üncü bandın başı ve 3'üncü bandın kuyruğunda atılıyor.

RAMAZAN DEMİR – Evet.

BAŞKAN – Yani, 3'ten epey bir, aşağı yukarı 15-20 metre falan içeride.

RAMAZAN DEMİR – Her iki topun orası, her iki dinamitin arası yaklaşık 20 metre.

BAŞKAN – 20 metre, tamam.

Peki, ben bir şey daha sorayım. Tahrik motorlarının bulunduğu bölgenin altından mı geldi duman?

RAMAZAN DEMİR – Şimdi, bizim gördüğümüz duman tahrik tamburlarını geçmişti yukarıya.

BAŞKAN – Tahrik motorlarıyla senin arandan bir yerden geldi.

RAMAZAN DEMİR – Evet, dumanı biz orada fark ettik. Gene tahrik tamburlarının oradan veya daha aşağından gelmiş olabilir, ona bir şey diyemem görmediğimiz için.

BAŞKAN – Uzaktı.

RAMAZAN DEMİR – Ama, tahrik tamburlarını geçmişti bizim gördüğümüzde.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Mesela, siz top atılmadan önce o yolda hiç yürüdünüz mü o gün?

RAMAZAN DEMİR – Tahrik tamburlarına kadar gittim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Herhangi bir anormallik...

RAMAZAN DEMİR – Hayır. Zaten şu arada kimse yürümek istemez.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Niye? Sıcak. Şeylerden dolayı...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Neden?

RAMAZAN DEMİR – Sıcak. Hayır, o yüzden değil, daha öncedendir. Çünkü burada bakın şurası temiz hava. Burası açıldıktan sonra buranın havası kesildi. Temiz hava buradan geldiği için burası havasız kaldı, burada sıcaklık biraz daha artmıştı. Yani, ben burada çalışırken hiçbir zaman buraya geçip de burada bir çalışma yapmayı tercih etmem kendi açımdan. Çünkü madenci arkadaşlar da bilir, terlemek istemez. Çünkü bu ana yol sürekli soğuk hava geldiği için hasta yapıyor bizi. Çoğu madenci arkadaşlar da zaten... Ne hastalığıydı o?

BAŞKAN – Phömokonyoz, kömür tozu hastalığı.

RAMAZAN DEMİR – Peki, o bölge havalandırılmadığı için mi sıcaktı yoksa sıcaklık bir yerden, tamburdan, aşağıdan bir yerden mi geliyordu?

RAMAZAN DEMİR – Bakın, başka bir şey de olabilir. Çünkü bana söylenen tahrik tamburlarının üstü göçmüş.

BAŞKAN – Üstteki tahrik tamburu mu, aşağıdaki mi?

RAMAZAN DEMİR – İşte oraya da geleyim. Ben burada 1 tane tahrik tamburu olduğunu biliyordum. Daha önce beni toplantıya çağırdıklarında “2 tane tahrik tamburu var.” dediler, onun da olduğunu orada öğrendim. Çünkü ben, dediğim gibi, buraya her zaman giden bir insan değilim.

BAŞKAN – Yani, üstteki, senin “Duman geliyor.” dediğin yerdeki tahrik motorlarının üstü mü çökmüş?

RAMAZAN DEMİR – Orası göçmüş, evet.

BAŞKAN – Üstü göçmüş.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ramazan Bey, şimdi, butona bastınız, butona bastığınızda bant dolma yaptı, demek ki yükü fazlaymış gibi düşünelim. 2'nciye bastınız ve 3'üncüye basmaya fırsat kalmadan arkadaş emniyet telini çekti. Bu anda mı duman başladı? Yani, bu bir motor yanması veya bir kayışın yanması yani neyse hem zaman diliminde mi duman çıktı?

RAMAZAN DEMİR – Şimdi, bakın, burada tahrik tamburu devreye girmediği takdirde tahrik tamburu patinaj yapar, patinaj yaparsa motor ısınma yapar, motor ısınma yaparsa termik atar. Bütün motorlarda, bütün şirketin bu maden ocağındaki bütün motorlarda termik vardır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama, düz bağlarsan termik atmaz. Fazla yük götürürseniz banda fazla yük yüklerseniz her beş dakikada bir termik atar, işveren bunda şunu yapar veya oradaki usta: Bu yükü çekmesi için kapasite metrekarede 300 kilo götürmek ise 500 var ise o zaman düz bağlamayı tercih edersiniz termik atmasın diye.

ORHAN TURAN – O şekilde oluyor, o şekilde bağlıyorlar.

RAMAZAN DEMİR – Bu tahrik tamburları öğleden önce 4-5 defa bunu yaptı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Attı.

BAŞKAN – Aynı gün.

RAMAZAN DEMİR – Hayır, termik atmadı, çalıştırmak istedim çalışmadı, çalıştırmak istedim, çalışmadı. Bunu ben Erkan Usta'ya sordum, bantçıların şefine, 4 veya bilemediniz 5...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Dolu muydu da çekmedi.

RAMAZAN DEMİR – Bakın, ben kaza gününden beri uyku uyuyamıyorum. Sebebi de burada bugün şalterci olmamdır.

BAŞKAN – Biz seni anlıyoruz Ramazan.

RAMAZAN DEMİR – Benim uyku uyuyamamamın sebebi budur. Neden biliyor musunuz? Çünkü suçlanmaktan korkuyorum.

BAŞKAN – Hiç, kesinlikle öyle bir şey yok.

RAMAZAN DEMİR – Ya, sizin tarafınızdan olmaz, şirket tarafından olur. 301 kişinin mesuliyeti var burada, vebali var, bunu kaldırmak mümkün değil. Acaba diyorum, düşünüyorum. Yirmi dört saatimi buna ayırdığımı biliyorum ben yirmi dört saatimi. Günde 3 paket sigara içiyorum ben. Psikoloji kalmadı. 7 yaşında oğlum var, oğlum “baba” diyor, tokat atıyorum ben çocuğuma, “baba” dediği için, hiçbir şey de yokken yani. Acaba diyorum tahrik tamburu devreye girmedi de sürekli patinaj yapıp belki biri telefon açtı. Benim gidebileceğim en fazla burada, şalteri bırakıp da, görev yaptığım yeri bırakıp da en fazla gidebileceğim yer 15-20 metredir. Orada da kim vardır? Ya taramacı vardır ya elektrikçi vardır, bunları aramaya gitmişimdir. Acaba diyorum, bir yere gittim de bu tahrik tamburu devreye girmedi, patinaj yapıp da bandı mı yaktı? Bu sefer de diyorum termik açar, termik açmasa kablo patlar, kablo patlasa şalter atar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ya, motor zorlanıyorsa. Yani, tamburu çeviremeyen motor zorlanıyorsa, ısınmaya başladıysa eğer termik atmadıysa veya düz bağlandıysa, termik atmasın diye düz bağlandıysa motorun yanma vakası da olabilir mi Ramazan?

RAMAZAN DEMİR – Mümkün değil.

HASAN ÖREN (Manisa) – Mümkün değil.

RAMAZAN DEMİR – Motor neden yanmaz? Burada 2 tane tahrik tamburu var, bir de baş tambur var, 3 tane, 3 tane motor var yani. Elektrikçi burası ana yol olduğu için onu düz bağlamak gibi bir riski göze alamaz, elektrikçi göze alamaz bunu, şirket belki alabilir ama elektrikçi bunu göze alamaz çünkü onun başı ağrır. Panoyu patlatırsa kendi başı ağrır. Akşama kadar sekiz saat, on iki saat onun başında durur, onu yapmak için çalışır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Başkanım, bir şey sorabilir miyim ben?

BAŞKAN – Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Ramazan, sen rahat ol, seninle ilgili bir şey değil. Yani, o tamamen teknik bir şey. Sen orada sadece onu kumanda etmekle, kalkıp kalkmadığını göstermekle mükellefsin, onun için seni kimse burada suçlamaz. Sen dedin ya, “Sabah da kalkmamıştı birkaç kere bant.” Yani, kalkmamasının nedeni ne? Çok mu yüklüydü? Bir arıza yani bandın yapısında bir arıza vardı ya da birkaç gün önce herhangi bir şey var mıymış orada da?

RAMAZAN DEMİR – Birkaç gün öncesini bilemem ama benim Erkan şefe sorduğum “Erkan şef, bu neden böyle yapıyor?” dedim, o da dedi ki: “Tahrik tamburları devreye girmiyor. Aynısını yaparsa kapat, tekrar çalıştır.” dedi. Öğleden sonra, o dumandan önce, duman çıktığında, dumanı gördüğümde acaba dedim ondan mı kaynaklandı?

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, termik attığında, bu gündüz öğleden evvel yaptığında 3-4 defa aynı tambur...

RAMAZAN DEMİR – Termik açmadı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Termik açmadığında, attı yani yüke bindiğinde termik atıyor oradan motora güç bindirmemek için doğru mudur?

RAMAZAN DEMİR – Çok uzun durursa yapar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Evet yani onu kim kaldırdı? Elektrikçiye haber verdi, o atılan termik...

BAŞKAN – Hasan Ağabey, termik atmaya da bir açıklasın o zaman, arkadaşlarımız soruyorlar “Termik atma nedir?” Termik atma nedir, onu da bir açıklayıver Ramazan.

RAMAZAN DEMİR – Termik atma, evlerde, bülolarda gördüğümüz şalterler vardır.

BAŞKAN - Sigorta.

RAMAZAN DEMİR – Daha küçüktür o.

BAŞKAN – Motor sıkıntıya girdi mi emniyet sibobudur, atar.

RAMAZAN DEMİR – Yani. O gün termik açmadı, onu özellikle belirtiyim. Termik açması için uzun süre kalması lazım, en az beş dakika. Beş dakika o motorun devir daim yapması lazım. Pano ısınacak, termik ısınacak, ondan sonra atacak. Artı şöyle bir şey var, termik açsa, öğleden önce de yapmış demiştim ya, ben 2’nciye bastığımda çalışmaz. Öğleden önce zorlama yaptı, kapattım, tekrar bastım, çalıştı, termik açma olayı yok öğleden önce.

HASAN ÖREN (Manisa) – Orada seninle aynı fikre geliyoruz. Eğer bir bant aşırı yükten dolayı tamburun üzerinde, tambur dönüp kayışı taşıyor ise termiği attırması gerekir çünkü motora güç binmiştir. Termik de W otomat sigortalar gibi birisi gider siz istediğiniz kadar butona basın, artık o çalışmaz, termiği yukarıya kaldıracaksınız, sigorta gibi tekrar basacaksınız. Siz bu zorlamalarda termik neden atmıyor, düz mü bağlanmış? Yani, bu zorlamada o termiğin kesin atması lazım. Siz bastınız, zorladı, yüklü bant, termik atmadı; bir daha bastınız, zorladı, yine termik atmadı. Ya, termikte bir bozukluk var, W otomat anlayabileceği miz dil de veya düz bağlanmış mı?

RAMAZAN DEMİR – Şimdi, şöyle bir şey var: Termiğin atması için dediğim gibi yüke binmesi lazım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yüke binmesi lazım termiği attırmak için, aşırı yüke binmesi lazım.

NECATİ DEMİRCİ – Yüke biniyor, ısınıyor ve patınej yapıyor dediği gibi biraz evvel arkadaşın. Belli bir zamanda termik atıyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Atmıyor.

NECATİ DEMİRCİ – Atıyor daha sonra.

HASAN ÖREN (Manisa) – “2’nciye bastım yine hamle yaptı.” diyor.

NECATİ DEMİRCİ – O ama durduruyor, çekmeyince bant bir daha... Devam etse atardı.

RAMAZAN DEMİR – Termiğin belki ayarıyla oynanmış olabilir, beş dakikadır, iki dakikaya düşürülmüştür, iki dakikadır bir dakikaya, bir buçuk dakikaya düşürülmüştür.

HASAN ÖREN (Manisa) – Aşırı yüke göre zaman açısından ayarlanmıştır, doğru, evet.

BAŞKAN – Ramazan teşekkür ederiz, yine sorularımız olacaktır. Yine arkadaşlarımızın sorusu varsa harita üzerinde soracağı...

BAŞKAN – Murat, şimdi, senin daha önceki bizim Komisyondaki ifadelerinde “Orada 3-3,5 metre taban alındı.” demişsin şeylere o şiltlerin geçtiği yer galiba. “Orası açılırken biz özellikle bu hattı kullanıyorduk yani bu yangının çıktığı, açılmadan kullanıyorduk, orada sürekli bir sıcaklık vardı. Ben o zaman şefe de söylüyordum, şef burası çok sıcak.” dediğimde “Ya, arkadaş, biz biliyoruz onu, siz işinize bakın.” gibi bir ifadeler kullanılmıştı. Bunu biraz açar mısın?

MURAT YOKUŞ – Şimdi, Sayın Başkanım, biz orada aşağıda yaklaşık belki de, tam olarak bilmiyorum ama, üç ay, dört aya yakın aşağı taraflarda yani H panosunda çalıştığımız şeyde oralarda makineler durdu, makinelerle orada çalışma yapılmadı açıldıktan sonra, belli bir mesafe girildikten sonra, H panosu dediğim yerde. O dediğim yerlerde yani o bandın başında, ısınmanın olduğu yerde, şimdi, ana yoldan gelip yani buz gibi havadan oraya geçtiğimiz anda orada bir sıcaklık vardı. Yani, bunu sadece ben dile getirmiyorum, sorun buradaki bütün arkadaşlara hepsi de aynısını der, yanlış diyen adam varsa gelsin benim yüzüme söylesin. Yani, bu bir gerçek, şef de burada bakın kendisi de biliyor. Oranın taramasını bu arkadaşlar yaptı, burada taramacılar var, oranın genişletmesini. Orada nasıl bir sıcaklık olduğunu kendileri tarif ederler. Ben orada sadece bir amirlerle... Yani, bizim herkesle bir şakamız var, zaten yer altında şaka eksik olmaz. Ben o zaman bunu dile getirdiğimde bundan yani belki de bir sene içerisinde tam olarak tahmin edemeyeceğim. Çünkü aşağıda H panosuna sadece biz gidiyorduk yani kepçeci, bacacı. Bir de D panosu vardı, bir de C panosu. Bunlar söküme girmişti yani sökülüyordu, Necati şef de bilir. Bunlar sökülürken sadece o arkadaşlar gidiyordu, onlar da götürü alıyordu işi, atıyorum bir saatte malzemeyi çekip gidiyorlardı ama biz aşağıda çalışıyorduk. Biz oraya doğru çıkarken yine aynı bir şekilde yine, tabii, aşağıdan yukarı doğru çıkarken sıcaklık vardı. Amire dedim, benim dediğim amir de şu anda yaşıyor mu, ölü mü bilmiyorum, tam olarak hangisine dediğimi de hatırlamıyorum. Mesela Hüseyin şef vardı, sonradan geldi bizim emniyet ekibine, Hüseyin Demir; vefat etti, benim kendi çocukluk arkadaşım. Ona dedim mesela bu şey açıldıktan sonra, irtibat bacası açıldıktan sonra ona söyledim, dedim birader sen maden teknikerisin, bunu biliyorsun, burada çok sıcaklık var, burada ne var bilgin var mı? Ya, bana dedi, şaka niyetine söylüyor veyahüt da kendisi ciddi söylüyor, sonradan ciddiyetini anlıyoruz mesela. Biz de biliyoruz zaten, madenin ne olduğunu biz de biliyoruz, yedi, sekiz seneden beri ben de çalışıyorum. “Arkadaşım, sen kendin git makinenin tekerine bak.” dedi. Yani, şaka niyetine söylüyor. Sonra, geldikten sonra, benim yanıma ekseriyet yanıma geldikten sonra bacada çalışan bana şaka mı söyledin, yoksa doğru mu söyledin bunu dedim. “Birader, orada birazcık sıcaklık var. Yani, bunu biz de biliyoruz, herkes de biliyor, kendin de biliyorsun.” dedi. Yani, bütün madenciler oradan geçerken “Burası çok sıcak.” diyor. Yani, bunu bilmeyen yok.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bir şeyi anlamadık, ne kadar süre o sıcaklık, ne kadar süreden beri?

MURAT YOKUŞ – Biz aşağıya indiğimizde... Bilmiyorum tam ne kadar süredir.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Mesela bir ay mı, bir yıl mı?

MURAT YOKUŞ – Orası açıldığından beri demek ki yanıyormuş şu pozisyonda.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sen bu söylediğin sözleri kazadan ne kadar önce söylemiştin?

BAŞKAN – Komisyonumuzda da söyledi.

MURAT YOKUŞ – O zaman H panosundaydık, belki de beş altı ya öncesi. Bir ay, bir buçuk ay mesela iki ay bizim makineler aşağıda yattı, makinelere hiç gitmedik, oranın bacaları durdu. Çünkü neden? Başmühendisin dediğine göre, bizim Ertan Bey “Yukarı taraflarını hazırlayacağız -doğu mekanize vardı mesela 140, şu an da söküme girdi orada makineleri almaya çalışıyorlar- orası çabucak bitecek.” dedi. Bütün makineleri oraya yıktılar, aşağılarını durdurdular. O yüzden mesela bir iki ay içerisinde oralar, aşağılar durdu. O esnada orada neler olduğunu bilmiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Murat, bir şey soracağım. Şimdi, siz hepiniz madencisiniz, mesela bir yerden temiz hava geliyor veya ana galerilerde gelen hava böyle bayağı soğuk geliyor. Sonra, temiz havanın doğrudan gelmediği bir yerden girdiğinde de orası böyle daha ılıman, daha sıcak. Bahsettiğin, biraz önce söyleyen arkadaş –anlatımından- sanki hani oranın sıcak olması buna da bağlanabilir gibi diyordu. Bahsettiğin sıcaklık yani böyle bir yerin arkasında böyle bir acayip hani acayip sıcaklık üreten bir şey vardı öyle çok ısınmış gibi mi yoksa hani hava akımının olmadığından kuytuların sıcaklığı mı? Anormal bir sıcaklık mı yani?

MURAT YOKUŞ – Şöyle bir şey, şimdi orada mesela... Anormal değil. Çünkü biz de hareket ettiğimiz için mesela insanın vücudu hareket ettiği zaman enerji harcadığı için ılıman bir noktaya geldiği zaman o zaman sıcaklık oluyor ve terliyorsun. Mesela ben orada çok aşırı terledim. Benim arkadaşlarım var, benle beraber çalışıyorlar aynı şekilde. Mesela aynı şekilde çalışıyoruz, o çocuk terlemez. Ama, oraya gidince o çocuklar terliyordu.

Bir de sebebi şöyle olabilir: Şimdi, bizim ana galeriyi biliyorsunuz, 3 ile 5'in arası. Şimdi, yukarıdaki nefeslikteki fan K panosuna gidiyor, S panosuna doğru gidiyor. Yukarıdaki fan çalıştığı için, emici çalıştığı için yer üstündeki nefeslikteki, o emici çalıştığı zaman direkmen ana yoldaki hava... Mesela nefeslik, atıyorum A0 tarafında yani ocağın sağında olmuş olsaydı bu sefer S panosu kurtulurdu, nefeslik yani o tarafta olmuş olsaydı fan. Çünkü emici çalıştığı zaman hava en çabuk, kısa yolu seçer, nereden çabucak çıkmak ister orayı seçer. Bu 5'in olduğu nokta da şöyle bir nokta: Yani, bu irtibatı açmadan önce buradan hava geliyor, buraya hava girmiyor içeriye, az giriyor, çok fazla girmiyor.

BAŞKAN – 5 ile 9 arası, aşağıya da bak.

MURAT YOKUŞ – 5 ile 9 arası, işte bu aşağıya hava girmiyor. Biz bunu, mesela onu o zaman da söyledim şeflere. Emniyet başmühendisi mesela Mehmet Efe'ye, onunla bayağı irtibatımız vardı, konuşuyorduk rahmetliyle “Ya, şef, buraya bir fan kursanız da bunu aşağıya üfletseniz mantıklı olmaz mı?” diyordum ben. “Gülüm, aşağıya fazla ihtiyacımız yok şu anda, aşağıda şu anda yatırım yok. Zaten biz buradan bir baca süreceğiz, bacayı sürdüğümüzde o zaman aşağıya hava gidecek.” diyordu. Yani, bana bunu söylemişti Mehmet Efe. Sonra o dediği de gerçekleşti. Burası kör noktaya kalıyor, kör kalıyor. Çünkü bir de nefeslik yukarıda fan asıldığı için havayı direkmen buradan hemen bloke ediyor yani alıyor dışarıya, buraya fazla hava gelmiyor, burada çok fazla... Sadece benim bildiğim o. Ama, bu patlamanın olduğu yerin tahrik tamburlarının oradan biz çok geçeriz yani iyi zamanlar çok geçtik çünkü aşağıda sadece biz çalışıyoruz baca ekibiyle. Kara tumba vardı, kara tumbalar da sökülüyordu artık, bir tane ayak kalmıştı, o ayaklar da sökülürken işte o esnada bir tane şalterci verirdiler oraya, bir tane de bacanın ekibi. İşte biz orada bacayı sürerdik 8, 9 o civarlarda, orada bacaları sürdük. O esnada mesela 5'in olduğu yerlerde tahrik tamburlarının biraz da alt tarafında, şu 7'nin sonundan 5 arası o esnada orası sıcak yani haddinden fazla sıcak değil. Yani, burada herkes de biliyor, arkadaşlarımız da biliyor, ocağın neresine giderseniz gidin ana yoldaki havayı kesinlikle bacalardan, ana yollardan başka yerlerde bulamazsınız. Mesela, S panosunda, arkadaşların çalıştığı yerlerde, -kurtulan arkadaşlar var burada- onların çalıştığı yerlerde kesinlikle bulamazsınız bu havayı, her taraf sıcak, ocağın geneli sıcak. Yani, haddinden fazla sıcaklık değil, normal, bir insanı terletebilecek bir şekilde.

BAŞKAN – Şimdi, Özgür Bey'in sormak istediği şu: Burada havalandırılmadığı için mi sıcak yoksa burada anormal bir kömür vardı da kızıştı ondan mı sıcak geliyor yoksa tahrik motorlarının ısı mı, bunların kombinasyonu mu?

MURAT YOKUŞ – Şimdi, burada tahrik tamburları sebebiyet verebilir sıcaklığa. Çünkü bize şefler de amirler de öyle demişti bir ara. Fazla sıcaklık, aşırı derecede sıcaklık... Şimdi, şöyle söyleyeyim: Buranın üstünde büyük bir ihtimalle, benim tahmin ettiğim -ben sekiz senedir madenciyim, tabii, mühendisimiz var da- yani burada yüzde 99,9 diyeyim, burada, yukarıda, 5'in üstünde orada arada bir kesme kömür var, taştan kömür yani tavan taş, taşın üstünde kömür, kömürün üstünde yine taş yani bu araya almadıkları, bunu da bizim şirketin bilmediği, benim tahminim. Yani, burası neden patlar? Başka türlü patlama olasılığı yok.

BAŞKAN – Kızışma.

MURAT YOKUŞ – Kızıışma yani bu yanma sebebi. Bir de bunun alt tarafında C'ler var, C hava çıkışı, D hava çıkışı su cebinin altında. Oralarda mesela çalışmalar oldu. Çalışmalarda hepsine kül basıldı, oralarda yangın çıkmadı, oralarda sıcaklık yoktu, oraların önünden geçerken de yoktu, çalışırken de yoktu oralarda sıcaklık. Ama, o C ile nasıl tarif edeyim, burada işte 5'in bulunduğu bölge, tahrik tamburları ile 5'inci bandın kafası yani 5'in olduğu bölge, orası sıcak.

NECATİ DEMİRCİ – 5'in üzerinde kömür yok, biz tarama yapıyoruz orada. 5'in o 6 numara alt tarafı filan onların her tarafı taş bölgeydi zaten.

BAŞKAN – Zaten orada da haritada da taş işlemler var.

NECATİ DEMİRCİ – Yani, Murat arkadaşımın belirttiği sıcaklık genelde ocak havalandırması...

MURAT YOKUŞ – Benim tahminin dedim yalnız, ben net bir şekilde söylemedim, benim tahminim. Mesela ben sekiz seneden beri çalışıyorum, ben her tarafta, mesela Azyak'ta çalışırken ben 2 sefer göçükte kaldım, ayağın kışında yani ayağın arka tarafında diyeyim, 2 sefer göçükte kaldım, yarım saat sonra kurtarıldım. Yani, bunları yaşadık. Bu ağır kesmelere mesela mal verdim yani borucuyum, mesleğim değil, mal vermek mesleğim değil ama bunların hepsini yaptım, biliyorum yani nerede kömür var, ne var. Benim tahminim diyorum ben.

NECATİ DEMİRCİ – Havadan dolayı ısınma var. Yani, kömür yanmasından dolayı değil.

BAŞKAN – Necati, sözü sana verdim o zaman, yine Murat da burada, sorusu olan olursa...

Necati Bey, burada 5 kişilik ekiple tarama ekibinin başında, o kaza anında arkadaşlarımız, orada tarama işi yapan arkadaşlarımız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nerede yapıyordunuz onu?

NESRİN ULEMA (İzmir) – Dışarıdan müdahale...

BAŞKAN – Hayır, dışarıdan değil, bunlar taramacılar, sürekli ana galeride dolaşırlar, sürekli oradalar.

NECATİ DEMİRCİ – İsmim Necati Demirci, maden teknikeriyim.

BAŞKAN – Necati, bir saniye...

Dün girdik ya ana galerilere, orada taban kabarmış, tavan çökmüş, bu arkadaşlarımız tabanı düzeltirler, tavanı yıkarlar, yeniden düzenleyerek giderler, "taramacı" diyorlar bunlara. Bir de dinamitçiler var, dinamit atarlar. Öyle mi, başka ne ekibiniz var?

NECATİ DEMİRCİ – Tarama ekibiyiz biz yani yer altın kırılan, ezilen...

BAŞKAN – Dinamiti de mi siz atıyorsunuz?

NECATİ DEMİRCİ – Biz dinamit de atıyoruz tabii ki.

BAŞKAN – Tamam, taramacı bu ekip, sürekli çalışırlar.

Necati, sen buyur şimdi.

NECATİ DEMİRCİ – İsmim Necati Demirci, maden teknikeriyim, sekiz yıldan beri Soma kömürlüğünde çalışıyorum. Kendim, İmbat'tan emekli oldum 2004 yılında, on yıl kadar da emniyetçilik yaptım. Şimdi, burada, Soma'da tarama ekibi sorumlusu olarak görev aldım. Bizim o gün olay olduğu anda arkadaşların sabah tertibini yaptık, gönderdik. Kendim de Spanosu dediğimiz yerden, hava çıkışından girdim, ekibi kontrol ede ede geldim, en son bu arkadaşların yanına geldim. Bunlar U3 pano cebi dediğimiz yerde, şurada taban alıyordu.

BAŞKAN – Yani, önündeki şeyde 4 numaralı yer.

NECATİ DEMİRCİ – Evet, 4 numaralı yerde taban alıyordu 2 arkadaş.

BAŞKAN – Hangisinde alıyorsunuz, bu Spanosuna giden tarafta mı?

NECATİ DEMİRCİ – Hayır, 4 numara değil, burası U3'tür, pano cebi olarak geçer burası.

BAŞKAN – Yok, biz numara koyduk ki rahat konuşalım diye, U3 değil.

NECATİ DEMİRCİ – 4 numara, şu 4 numara.

BAŞKAN – O 4 numaranın önünde.

NECATİ DEMİRCİ – Önünde. Arkadaşlar, burası pano cebi, elektrik panoları var bunun içinde, orada taban temizliği yapıyorlar. Diğer arkadaşlar da şurada tarama yapıyorlar, şu 3 numaranın olduğu yerde. Bu 2 arkadaşlar da kontrol ettikten sonra kendim buradan normal şeyden geri gittim. Şurada bizim depo var, depoda kum ayırdığımız. Saat iki, iki buçuğa doğru dışarı çıktım. Dışarıda saat üçe beş var, tertip yapacağız, paşa vardiyasının işlerini gönderecektik yer altına. O esnada, "Ocakta U3'te patlama olmuş." dediler, bize bilgi öyle geldi. Daha kıyafetlerim üzerimdeydi, ben hemen ocağa iniş yaptım, ocağa indiğimizde şu 2'nci, şuralarda bizim 2'nci bant var, burada birisi kapıların arasında kalmış "Ağabey, içeride dumanda adam kaldı, bunu kurtar." dedi, buraya girdim, kapının önünde bir adam

vardı, onu aldık, oradan şu hava çıkışı burada. Buraya girdiğimizde, buradaki adamı aldık, bu dedi “10 metre içeride bir adam daha var.” ama duman çok aşırı, göz gözü görmüyor hiç.

BAŞKAN – Saat kaç gibi?

NECATİ DEMİRCİ – Saat üçü çeyrek, yirmi geçiyor.

Buraya gittim göremedim. Ben orada maskemi taktım. Maskeden nefes alamadık, maskeyi çıkardık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Niye alamadın?

NECATİ DEMİRCİ – Ya, ben şunu söyleyeyim: O anda maske mi çalışmıyor, ben mi uyum sağlayamadım, ben anlayamadım onu. Ferdî monoksit maskesiydi.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Oksijen az olabilir mi?

NECATİ DEMİRCİ – Duman çok yoğun ama maskeden dolayı biz şey alamadık, ferdî karbonmonoksit maskesi vardı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Oksijen belli bir oranın altında olduğu zaman çalışmıyor.

NECATİ DEMİRCİ – Tabii, çalışmıyor. Ama, ana hava çıkış yeri, burada komple hava çıkıyor, o yüzden o kadar da değildir yani 18’in altında değildir. O arkadaş göremedik, hemen oradan tekrar geri geldim. Bu arada zehirlenmişim kendim de, kendimi dışarı attığımda bu arkadaş var, hemen o su, ayran verdi, kendimize geldik. Tekrar oradan indim, buraya geldim. Buraya geldiğimde bizim amirlerimiz buradaydı, teknik müdürümüz olsun, Ertan Bey olsun.

BAŞKAN – 1 mi, 2 mi, numaray söyle.

NECATİ DEMİRCİ – 1.

BAŞKAN – 1 no.lu teknik müdürün, amirlerin oradaydı.

NECATİ DEMİRCİ – Oradaydı.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Dumanlı bölge hâlâ değil mi?

NECATİ DEMİRCİ – Evet, artık ilk yangının başladığı yer. Yani, ilk yangın demeyeyim, yangın buralarda çıktığı hâlde buraya sığramış.

BAŞKAN – Duman oraya kadar sığramış.

NECATİ DEMİRCİ – Evet, geri gelmiş yani.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) - Maskesiz mi gittiniz tekrar aynı yere?

NECATİ DEMİRCİ – Ama, burası temiz hava, maske falan da takılı ama ağızma takmadım yani burası temiz hava, burada sıkıntı yok zaten. Çoğu kurtulanlar da şu panoda çalışanlar yani en çok zayılatı buradan verdik biz. Buraya geldim, Ertan ve İsmail Bey’le görüştük, bana “Hemen, derhâl, bizim buradaki sırt çantalı, oksijen maskeli arkadaşlar, onlar gelsin, şu dumana, yangına girelim, burada ilk müdahale yangını bulunduğu yerde söndürelim, olay bitsin.” dedi. Geri gittim, baktım arkadaşlar geliyor, sırt çantalı, oksijen maskeli arkadaşlar. Buraya girdiğimizde onlar girdi, “Buranın sönmesi mümkün değil.” dediler.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 1 no.lu yer mi yanıyor?

NECATİ DEMİRCİ – Evet, efendim, 1 no.lu. Alev gözüküyor ama sırf duman dönüyor bir şekilde. Tabana tutulan suların hepsi sıcak veriyordu üstümüze aslında acaba yanıyor mu diye. Buraya giren arkadaşlar, İsmail Bey dediler ki: “Ağabey, bu yangının sönmesi mümkün değil, göz gözü görmüyor.” O esnada Gökalp Bey geldi, İmbat’ın Müdürü geldi. “Yetkili kim?” dedi. Biz de İsmail Bey dedik. Ben kendisini detanırım Gökalp Bey’in çünkü oradan emekli oldum. “İsmail Bey, hemen havayı ters çevirelim, bu şekilde mümkün değilse.” dedi. O anda biz topluca buradan geri döndük, buraya nöbetçi bırakıldı. Ben kendim şu yolu takip ettim, buralarda insan varsa diye onları çıkardım, diğerleri buradan çıktı, ondan sonra yer üstüne çıktık. Hava döndü, yaklaşık bir buçuk, iki saatimizi aldı havanın dönmesi, normale gelmesi. Ocak ağızında kurtarmada, lojistik işlerde çalıştık, biraz çünkü baş ağrısı olmuştu bende. Ben bu şekilde bir çalışma içerisinde oldum. Sonra kendi arkadaşlarımı görünce sevindim, U3’te böyle bir olay olmadı, nerede diye sordum. Onlar “4’üncü banttan patlama sesiyle beraber duman geldi.” dediler. O zaman işin rengi değişti yani 4’üncü bant da neyin nesi diye.

Şimdi, gelim bu tahrik motorlarının olduğu yere, bu arkadaşların anlattığı olaya. Biz bunun süzgecini yaptık, arkadaşlar sık sık konuştuk “Neden, nasıl olur bu?” diye. Zaman zaman bu bantların da zorlandığı oluyor, termik de açıyor, açmıyor veya şalter stop ediyor çünkü tambur döndüğünde bant lastiği yanmasın, duman çıkarmasın diye. Bizim burada zaman zaman araştırdığımızda elektrik motorlarının bağlı olduğu kablunun bu şalterin dur kalk, dur kalk yapma anında aşırı akım çekiyor elektrik. O anda panoda patlama sesi olduğunu... Bunun şu tabanın olduğu yerde bizim, şöyle bahsedeyim, şu 5 numaranın altında, tahrik motorları şurada, motor başından tahrik vanası 45 metre kadar mesafede, 30 metre-40 metre arası.

BAŞKAN – Rakamlarla söylersen sevinirim, nere ile neresi.

NECATİ DEMİRCİ – 5 ile 7' nin arasında. Tahrik motorları aşağıda. Yani, şaltercinin bunun görmesi mümkün değil, arasında 35-40 metre var yani. Bu ta tambur da bu aşağıda, tahrik motorları. Bunun altında ve bizim yine şu mekanize eski çalıştığımız, mekanize ayak var, tahrik motorlarını o mekanizenin ve kulbunun ağzına yapmıştık, tam şuraya, bunun altından. Bizim artık bu kendi arkadaşlarla yorumumuz acaba oradan metan mı geliyordu, metan elektrik patlamasıyla beraber kıvılcım aldı, ateş aldı da yangın buradan mı başladı? Bu yanmayla beraber metan patlaması değil, metan sızması vardı... Bu taban bölgeleri hep taş bölge yani kömür olayı yok, kömür gerilerde yani bunun tavanlarında filan kömür yok, ara kesme kömürler de bu gerilerde.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Taban mı görünüyor bu?

NECATİ DEMİRCİ – Tabanda kömür var, bunun tabanı da kömürdür zaten.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Şu şeyle 5 ile 7 arasında tavanda, tabanda, yanda hiçbir yerde kömür yok mu?

NECATİ DEMİRCİ – Kömür yok, hiç kömür yok, sırf taş. Biz onu hatta 2 metre filan da yükselttik şilt indireceğiz diye on beş gün önce. Çünkü ana yola bu şiltler indi, tambura şiltler gitti. Bu şiltlerin geçmesi için 16 metrekare kesit yaptık biz buralara, 1,5 metre genişlettik orayı biz.

MURAT YOKUŞ – Makineyle taban aldık biz de.

NECATİ DEMİRCİ – Bunlar da şilt yoluna arkadaşları, Ertan Bey hazır ekibi sürdü, sıcak olmasının sebebi eskiden buradan gelen hava buraya giderken kısa yolu seçti, kısa devre, buradan aşağıya indi, burası sirkülasyon yapmadı, hava biraz tamponlu kaldı, biraz tahrik motoru, biraz hava sirküle edilmeyince sıcaklık oldu yoksa herhangi bir yerin yanmasından dolayı değil, hava akımının olmamasından, havayı soğutmamasından kaynaklanıyor.

Şimdi, şunu söyleyeyim: Bu şu bölgede kesitimiz çok dardı. Son Akın Beylerle, İsmail Bey' le görüştüğümüzde biz şu bölgeyi bayağı hal ettik. Şu şiltleri indirdiğimiz, şu kesit 16 metrekarenin üzerinde, 16 metrekareydi, sıra buraya gelmişti.

BAŞKAN – S panosuna çıkan... Onu ismen söylersen kayıtlara geçiyor Necati.

NECATİ DEMİRCİ – S panosunda Akın Bey dedi ki: “Dakikada 4.000 metreküp hava emici sistem kuruyorum, havayı düzenleyecek.” Bunun çalışmaları vardı zaten makine, sistem alındı. “9 metrekareden aşağıya kesit olmayacak.” diye bize talimat verdi, en az.

BAŞKAN – S panosuna “ana galeri kesiti” diyorsunuz.

NECATİ DEMİRCİ – Evet, “K” dediğimiz şu pano aslında. Buralar yine iyiydi de şu K panosunun olduğu yerlerde biraz kesit vardı. Buralarda da taban alındı, temizlik yapıldı.

BAŞKAN – Az bir bölme mi yani.

NECATİ DEMİRCİ – Kesit vardı yani burada.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kaç metrekare?

NECATİ DEMİRCİ – 6 metrekare, 4 metrekare.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Dün bizim girdiğimiz yer 24 metrekare miydi?

BAŞKAN – Işıklar 22 metrekare, öbür taraf 16 metrekare.

NECATİ DEMİRCİ – Tabii, Işıklar' ın yapılaş şekli zaten baştan 21 metre...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu 6 metrekare.

NECATİ DEMİRCİ – 6 metrekare bayağı düşük ama bunlar taban alındı, rahatladı biraz daha.

BAŞKAN – Şişmiş yani kapanmış.

NECATİ DEMİRCİ – Yani, bu ocak içindeki havanın sıcak olması, herhangi bir kömürün lokal bir yerde yanmasından kaynaklanmıyor, tamamen hava sirkülasyonunun... Çünkü burası bizim ocağın komple hava çıkışı, emici sistem ta ocak ağzında.

BAŞKAN – Seri havalandırma.

NECATİ DEMİRCİ – Seri havalandırma, tabii.

BAŞKAN – Yani, aynı hava bir ocağa giriyor öbüründen çıkıyor, bir temiz hava girip atılmıyor.

NECATİ DEMİRCİ – Bizim daha önce şöyle bir mekanize vardı: Mesela buradan bir paralel seri temiz hava geliyordu buraya, ayrı bir temiz hava, havalandırma var, daha sonra bu kapanınca, buraya çalışınca kapattık. Tamamen hava buradan gidiyor yani. Ben kendim o gün ocaktaydım, dediğim gibi tekrar şey yapıyorum ve sürekli ben -taramacı- ocaktaydım yani her an, her gün inirim benim için

özel bir şey olmadıktan sonra. Biz en ufak bir şüphe görsek, bir yerde bir yangın olsa zaten emniyetçi olarak emniyetçi arkadaşlara bildiriyoruz, ben de uzun yıllar emniyetçilik yaptığım için. Böyle bir şeyde ne kendimizi riske atarız ne de başkasını atarız yani. Ama, o gün ne hikmetse ne koku duyduk, ne bir sıcaklık hissettik orada, o bölgede.

Bu havalandırma konusundaki taban... Yani, ocağın genel sıcaklığı herhangi bir yerde lokal yangın olmasından değil, tamamen hava sirkülasyonunun tam sağlanamamasından kaynaklanıyordu yani o sıcaklık. Herhangi bir yerde işte kömür yanıyor, onun sıcaklığı buraya vuruyor, öyle bir şey yoktu, biz aşağıda teknik olan arkadaşlarımızla görüştüğümüzde.

RAMAZAN DEMİR – Tamam sıcak olabilir ama biz eski madenciyiz, sekiz senelik madenciyiz. Ben Darkale’de de çalıştım. Gözümün önünden kor kor kömürün geçtiğini, taşın geçtiğini, taşın patladığını gördüm, lambayı söndürüp de. On beş dakikada çizmeleri ters çevirip teri döktüm. Ben oranın sıcaklığının yangından veya hava sirkülasyonundan dolayı olduğunu söylemedim. Orası sıcak, tamam, oraya madenci olarak kendim girmeyi tercih etmedim, etmem de mecbur kalmadıkça. Ha, bana bir emir gelir, orada çalışmam söylenir, çalışırım.

BAŞKAN – Ramazan, peki, orada senin söylediğin dumanın çıktığı yerde bir alev gördün mü?

(Toplantının bundan sonraki kısmı komisyon kararıyla yayımlanmamıştır.)

Kapanma Saati: